

Linecká stezka – cestovní bedekr Linzer Steig – Reiseführer

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

The background of the right half of the image is a faded, sepia-toned illustration. It depicts a mountainous landscape with a large wooden cabin or lodge in the center. In the foreground, several riders on horseback are visible, some standing and others in motion. The overall style is reminiscent of a historical travel guide or a vintage postcard.

Linecká stezka

cestovní bedekr

úsek Netolice – státní hranice

Der Linzer Steig

Reiseführer

Abschnitt Netolice – Staatsgrenze

Obsah

Úvod	02
Turistická trasa	04
I. Netolice – město a hradiště	11
II. Hradiště u Malovic a hrádek Poděhusy	18
III. Hradiště Velký Hrádeček a úvozová cesta u Lhenic	22
IV. Polní opevnění u Vadkova a Třešnového Újezdce	28
V. Hradiště, hrad a zaniklý klášter Kuklovna Brložsku	34
VI. Kolem Ktiše	40
VII. Zaniklé Boletice a hradiště Raziberk	46
VIII. Tvrze Trojaň, Pasovary a Slavkov	52
IX. Podél Vltavy k rodovému hradu Rožmberků	58
X. Zaniklé vesnice, Malšín a tvrziště Turnberk	64
XI. Z Vyššího Brodu na nejjižnější bod ČR	70

Inhalt

Einleitung	03
Wanderweg	07
I. Netolice – Stadt und Burgstätte	14
II. Burgwall bei Malovice und Burg Poděhusy	19
III. Burgwall Velký Hrádeček und Hohlweg bei Lhenice	24
IV. Feldbefestigung bei Vadkov und Třešnový Újezdec	30
V. Wallburg, Burg und das untergegangene Kloster Kuklov in der Region Brloh	36
VI. Wanderung rund um Ktiš	42
VII. Untergegangenes Dorf Boletice und Wallburg Raziberk	48
VIII. Festen Trojaň, Pasovary und Slavkov	54
IX. Entlang der Moldau zur Stammburg der Rosenberger	60
X. Verschwundene Dörfer, Malšín und Festungsstätte Turnberk	66
XI. Aus Vyšší Brod bis zum südlichsten Punkt der ČR	72

Vážení návštěvníci a turisté,

právě držíte v ruce cestovní bedekr Linecké stezky, průvodce Vašeho putování po její trase. Linecká stezka byla středověká obchodní trasa, která spojovala jižní Čechy a Horní Rakousko. Její trasa se v průběhu staletí podle potřeby obchodu a důležitosti jednotlivých míst měnila. Představovaná trasa odpovídá předpokládanému průběhu v 10. až 13. století. Kontakty mezi oběma regiony je však možné vysledovat už od pravěku. Po staletí ba i tisíciletí byla historie obou sousedících regionů provázána a po 400 let byly dokonce součástí jedné monarchie. Naopak v dobách železné opony veškerým kontaktům zamezilo neproniknutelné hraniční pásmo a dlouho utvářené vazby a tradice téměř zmizely. Proto vznikl také projekt Linecká stezka, který, jak doufáme, společnou historii opět uvede do povědomí.

Tento cestovní bedekr slouží především turistům přímo v terénu na české straně Linecké stezky. Proto nepředkládáme vyčerpávající informace a všechny materiály vztahující se k jednotlivým památkám i historii Linecké stezky jako takové. Jde především o poskytnutí potřebných informací pro orientaci v terénu. Zájemci najdou rozšířené informace například v publikaci Linecká stezka – obchodní stezka mezi jižními Čechami a Podunajím. Kniha obsahuje další texty, obrazový materiál a odkazy na zdroje, které v tomto bedekru z kapacitních důvodů nemohly být. Dále zájemce můžeme odkázat na webové stránky Linecké stezky (www.lineckastezka.cz, www.linzersteig.at).

V tomto bedekru je nejprve představena celková trasa Linecké stezky, která je téměř celá vedena již existujícími turistickými stezkami. Její celková délka činí 144 km, 106 na české straně, 38 na rakouské. Dále má návštěvník na výběr z celkem 11 kratších tras. Těm často chybí značení přímo v terénu, a proto bedekr obsahuje mapy, modely převýšení a slovní popisy, které návštěvníka spolehlivě povedou. Vedeny byly tak, aby je zvládl běžný turista nebo rodiny s dětmi; jejich délka jen v několika případech přesahuje 15 km.

Cílem bylo představit místa a památky veřejnosti málo nebo zcela neznámé, jakou jsou mohylová pohřebiště z pravěku, zaniklé tvrze, polní opevnění vojsk, která protáhla krajem, či vesnice opuštěné po roce 1945. Doufáme, že se bedekr stane dobrým průvodcem všem zájemcům, kteří rádi objevují stopy dávné i nedávné historie.

Sehr geehrte Besucher und Gäste!

Sie halten den Reiseführer des Linzer Steigs in Ihrer Hand, einen Begleiter bei Ihren Wanderungen und Fahrradausflügen auf dessen Route. Der Linzer Steig war ein mittelalterlicher Handelsweg, der Südböhmen und Oberösterreich verband. Seine Route variierte im Laufe der Jahrhunderte je nach den Bedürfnissen des Handels und der Wichtigkeit der einzelnen Standorte. Die in diesem Reiseführer dargestellte Route entspricht dem angenommenen Verlauf des Linzer Steigs vom 10. bis zum 13. Jahrhundert. Kontakte zwischen beiden Regionen sind jedoch bis zur Urzeit nachvollziehbar. Hunderte sogar Tausende von Jahren war die Geschichte beider benachbarten Gebiete verflochten und für mehr als 400 Jahre waren sie sogar Bestandteil ein und derselben Monarchie. Dementgegen waren in den Zeiten des Eisernen Vorhangs sämtliche Kontakte durch ein undurchdringbares Grenzgebiet verhindert worden und die lange gebildeten Bindungen und Traditionen fast verschwanden. Deshalb ist auch das Projekt Linzer Steig entstanden, das, wie wir hoffen, die gemeinsame Geschichte wieder ins Gedächtnis rufen wird.

Dieser Reiseführer dient insbesondere den Touristen, die auf dem tschechischen Teil des Linzer Steigs unterwegs sind. Deshalb ist es nicht unsere Absicht, erschöpfende Informationen und sämtliche Unterlagen vorzulegen, die sich auf die einzelnen Denkmäler und die Geschichte des Linzer Steigs als solchen beziehen. Es geht uns vor allem um die Übermittlung der für die Orientierung im Terrain erforderlichen Informationen. Wer sich für tiefere Informationen interessiert, findet sie zum Beispiel in der Publikation Linecká stezka – obchodní stezka mezi jižními Čechami a Podunajím (Linzer Steig – Handelsweg zwischen Südböhmen und dem Donauraum). Dieses Buch enthält weitere Texte, Bilder und Quellenreferenzen, die in diesem Reiseführer aus Kapazitätsgründen nicht erfasst werden konnten. Im Weiteren können wir auch auf die Webseiten des Linzer Steigs hinweisen (www.lineckastezka.cz, www.linzersteig.at).

In diesem Reiseführer wird zuerst die gesamte Route des Linzer Steigs vorgestellt, die fast in ihrer ganzen Länge auf den bereits bestehenden Trassen der markierten Wanderwege führt. Sie ist insgesamt 144 km lang, davon 106 km auf der tschechischen Seite und 38 km auf der österreichischen Seite der Grenze. Desweiteren haben die Besucher insgesamt weitere elf kürzere Trassen zur Wahl. Bei diesen Wanderwegen fehlt häufig die Markierung direkt im Terrain. Deshalb beinhaltet dieser Reiseführer Karten, Höhenmodelle und Textbeschreibungen, die die Besucher auf diesen Wegen zuverlässig führen sollen. Ihre Routen wurden mit dem Ziel gewählt, dass sie von normalen Touristen oder Familien mit Kindern bewältigt werden können; nur in einigen Fällen sind sie mehr als 15 km lang.

Es war die Absicht, Standorte und Sehenswürdigkeiten vorzustellen, die der Öffentlichkeit wenig oder gar nicht bekannt sind, wie urzeitliche Hügelgräberfelder, untergegangene Festungen, militärische Feldbefestigungen der durch die Region ziehenden Armeen oder nach dem Jahre 1945 verlassene Dörfer. Wir hoffen, dass dieser Reiseführer zu einem guten Begleiter für diejenigen wird, die die Spuren der längst vergangenen aber auch der jüngsten Geschichte entdecken wollen.

Turistická trasa

Trasa Linecké stezky byla vedena v drtivé většině pomocí již existujícího značení. Na českém území to jsou barevné značky Klubu českých turistů a v Rakousku pak Rakouského alpského svazu (Österreichischer Alpenverein).

Východištěm Linecké stezky je raně středověké hradiště Na Jánů v Netolicích. Vzniklo zřejmě v 10. století jako přemyslovské správní hradiště a stalo se tak jedním z významných center jižních Čech. Na místě je dnes postupně budován archeopark, v jehož rámci vznikla rekonstrukce opevnění s věží. Dlouhodobě zde také probíhá archeologický výzkum. S jeho výsledky se můžeme seznámit na instalovaných naučných panelech. Z hradiště Na Jánů vychází červená turistická trasa jihozápadním směrem. Zavede nás přes bývalou loveckou oboru zámku Kratochvíle (rozc. U Pekla) a přes Hrbovské rybníky (rozc. Mezi Hrbovskými rybníky) až do Lhenic.

Ze lhenického náměstí pokračuje trasa dále po modrém značení na jih. Povede nás napříč Lhenickou brázdou, ze které zde vystupuje vrch Doubí (643 m n.m.) a rozděluje ji tak na dvě menší údolí. Od Třešňového Újezdce vystoupáme do zalesněných vrchů Blanského lesa. Na [nad Jaronínem (rozc. Jaronín) se dáme dále doprava po modré značce. Ta nás zavede do Kuklova, kde můžeme spatřit nedokončenou stavbu středověkého kláštera, zříceninu hradu Kuglvajt a prochází také kolem pravěkého a raně středověkého hradiště U Ondřeje. Dále se již modré značení odklání příliš na východ od směru Linecké stezky, a proto se zhruba po 3 kilometrech od hradiště U Ondřeje dáme doprava některou z lesních cest, které se vinou po úpatí vrchu Bulový (953 m n.m.). Opustíme tak CHKO Blanský les a nedaleko vsi Březovík na rozcestí u Nové hospody odbočíme vlevo a opět se napojíme na turistickou značku, tentokrát zelenou.

Zelená značka nás za Březovickým rybníkem zavede na území vojenského újezdu Boletice. Krajina ponechaná řadu let bez většího vlivu stálého osídlení jistě stojí za návštěvu o to více, že toto území je po roce 1989 opět znovu zpřístupněno. Stále zde však platí opatření, která by měl mít návštěvník napaměti. Vstup na turistické značené trasy (pěší i cyklo) je povolen o sobotách, nedělích a státem uznaných svátcích v době od 07.00 – 21.00 hodin (více na www.voujezd-boletice.cz).

Zelené značky se budeme držet až do turistického rozcestí Volský vrch. Od něj již budeme pokračovat na Boletice po modré. Projdeme přímo přes bývalou obec s románským kostelem sv. Mikuláše z 12. století. Přítomnost vojáků na něm zanechala své stopy, ale v posledních letech je postupně opravován. Nad Boleticemi na vrchu Raziberk cesta prochází přímo skrz hradiště, jehož počátky sahají již do pravěku, ale poslední fázi osídlení byl raný středověk. Dodnes tu můžeme spatřit pozůstatky kruhových valů.

Pokračujeme dále po modré do obce Kájov s poutním kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Z Kájova nás dále povede žlutá značka do Novosedel a k osadě Jezívec (rozc. Jezívec). Zde opustíme žlutou značku a budeme dále pokračovat po modré do Slavkova. V obci stojí pozůstatky tvrze, která je v pramenech poprvé zmiňována k roku 1305. Dodnes se dobře zachovalo těleso věže. Od Slavkova nás cesta povede kolem vesnic zaniklých ve spojitosti s poválečnými změnami v pohraničí (rozc. Cipín a rozc. Pasovary). Modrá značka nás dovede do obce Světlík.

Z návsi ve Světlíku se vydáme po silnici vedoucí na Suš a Zátoň (cyklostezka 1245). Projdeme kolem samoty Štokov, za kterou po necelém kilometru narazíme na odbočku vpravo. Této asfaltové silnice zvané Sušská cesta (cyklostezka 1270) se nyní budeme držet. Po 200 metrech dorazíme na rozcestí, cesta vlevo je delší ale s menším převýšením, cesta vpravo naopak kratší s větším stoupáním do kopce. Obě se však znovu setkávají u malé louky v lese, jižně od kóty 766. Pokračujeme dále po Sušské cestě a překročíme Sušský potok protékající údolím. Po 1700 metrech dorazíme na křižovatku Sušské a Svěrážské cesty (obě jsou značeny cedulemi). Vydáme se vlevo dolů z kopce po Svěrážské cestě. V lese po levé straně jsou dobře zachované úvozové cesty. Na další křižovatce odbočíme vpravo na Dětošinskou cestu (cyklostezka 1269), která nás provede bývalou vsí Podolí. Zaniklé vesnice jsou patrné hlavně v jarních měsících, kdy vykvétají ovocné stromy rostoucí na bývalých sadech.

Z Podolí nás Dětošinská cesta povede na západ do lesa. Přibližně po kilometru (na lesním rozcestí) dorazíme na místo, kde stával Dětošín. My však budeme pokračovat ještě cca 3 kilometry dál stále po Dětošinské cestě. Bez namáhavého stoupání ojdeme vrchol Hrubec (843 m n. m.). I na křížení s Červenou cestou se budeme stále držet Dětošinské a vydáme se po ní vlevo dolů z kopce. V okolním lesíku se už pomalu začínají objevovat meze bývalých polností vsi Horní Světlá. Sejdeme do údolí, kde se při malém potoce rozkládala ves Dolní Světlá. Pokračujeme dále po cestě. Po překročení Všímarského potoka nás čeká ostré stoupání k Malšínu.

Z Malšína budeme pokračovat po žluté značce do Přířezu. Zde se od turistického rozcestí na žluté trase (rozc. Přířez) přesuneme na červenou turistickou značku, která se Přířezu dotýká na opačné straně obce za areálem bývalého JZD. Pokračujeme dále na jih. Červená značka nás vede přes Kraví horu, kde je možné dostat se po krátké (300 m) odbočce až na její vrchol. Je však třeba počítat s převýšením přibližně 80 metrů. Od Kraví hory je to do Vyššího Brodu už jen 2 kilometry. Za pozornost zde určitě stojí cisterciácký klášter založený ve 13. století, který sehrál důležitou roli v osidlování této části Šumavy. Povšimněme si také tvaru vyšebrodského náměstí, které kopíruje severojižní směr Linecké stezky, která městečkem procházela. Jak již název napovídá, byl v těchto místech pomocí brodu překonáván tok Vltavy.

Z vyšebrodského náměstí vyrazíme po žluté značce kolem Studáneckého rybníka do bývalé vsi Mlýnec. Další zaniklou vesnicí je Radvanov, který býval poslední osadou na české straně hranice. Z bývalé návsi je to ke hranici pouhý kilometr. Po jeho překonání staneme na nejjižnějším výběžku České republiky.

Na české turistické značení zde přímo navazují trasy rakouské, dále budeme proto pokračovat po trase č. 12. Hned pár desítek metrů po překročení hranice dorazíme na opevnění vzniklé na konci třicetileté války, tzv. Schwedenschanze. Jeho úkolem bylo střežit rakouskou zemskou hranici proti vpádu švédských vojsk. Z obce Rading pokračujeme dále na Appenau. Stezka nás vede podél významného evropského rozvodí Černého a Severního moře. Odtud zbývají do Bad Leonfeldenu přibližně dva kilometry.

Dnes lázeňské město Bad Leonfelden[dříve jen Leonfelden] bývalo ve středověku důležitým místem na Linecké stezce, první písemná zmínka o něm pochází již z roku 1154. Kvůli své pozici při hranicích byl Leonfelden opevněn v dobách, kdy v Čechách zuřily nepokoje husitských válek, které ochromily i obchod na stezce. Rakouské země se stávaly cílem loupeživých nájezdů - neušel jim ani Leonfelden, který byl husity napaden hned několikrát. Za pozornost stojí kostel sv. Bartoloměje, jehož základy jsou románské, ale dnešní podoba je výsledkem gotické a barokní přestavby. Vlastivědné muzeum můžeme navštívit v budově špitálního kostela sv. Josefa.

Pokračovat budeme dál po stezce č. 30. na obec Schönau. Odtud dále na jih po trase č. 34 na Zwettl an der Rodl. Původ názvu můžeme hledat ve slovanském výrazu „světlý“, snad odkazující na mýtinu či průsek v tmavém lese. Ačkoliv je dnes situace jiná, území severně od Dunaje včetně samotného města Linec bylo v dobách 7. až 9. století osídleno slovanským obyvatelstvem a řada pomístních názvů má proto základ ze slovanského jazyka.

Dále nás povede trasa č. 150 k rozcestí Sturmhöhe, odkud se dáme po trase č. 70 na Pollersmühle. Do Hellmonsödtu zbývají dva kilometry. Odtud budeme pokračovat po trase č. 160, která kopíruje hlavní tah z Lince na Bad Leonfelden. Přibližně 3 kilometry za Hellmonsödt se vyplatí na chvíli z hlavní trasy odbočit doleva na obec Pelmburg, kde najdeme národopisné muzeum pod otevřeným nebem na statku Mittermayr. Prezentován je typický venkovský statek oblasti Mühlviertelu a jeho život v minulosti. Stezka č. 160 dále pokračuje přes Oberbairing na St. Magdalenu. V roce 1482 je toto místo zvané Haselbach, název St. Magdalena podle místního farního kostela je až pozdější. Dnes leží obec na předměstí linecké aglomerace a z místního kopce se nám proto naskýtá pohled na celé město.

Počátky Lince můžeme hledat už v dobách keltského osídlení, kdy na kopcích nedaleko dnešního města stála keltská oppida Gründberg a Freinberg. Střežila vstup do údolí, kterým zřejmě již tenkrát vedla stezka přes šumavské hřebeny. Základy města však položili až Římané v polovině 1. století n. l. Původně se jednalo o kastel s dřevohlinitým opevněním, až ve 2. století za markomanských válek byl podstatně přebudován. Nesl název Lentia a v této podobě se jeho název objevuje roku 410 v písemných pramenech, poněmčené „Linze“ se objevilo až roku 799. Díky své poloze se z něj brzy stalo důležité centrum obchodu a na počátku 10. století je doloženo právo výběru cla. Do roku 1210 spadl Linec pod bavorské vévody, pak patřil rodu Babenberků. Roku 1240 obdržel vlastní městskou pečeť. Zřejmě největší slávu, byť krátkou, zažilo město mezi léty 1489 a 1493, kdy si ho císař Fridrich III. zvolil za svou rezidenci po dobytí Vídně Matyášem Korvínem.

Wanderweg

Die Trasse des Linzer Steigs wird überwiegend auf bereits bestehenden Wegemarkierungen geführt. Auf dem Gebiet der Tschechischen Republik sind es farbliche Wegemarkierungen des Klubs der tschechischen Touristen, in Österreich dann die Wegemarkierungen des Österreichischen Alpenvereins.

Der Ausgangspunkt des Linzer Steigs ist die frühmittelalterliche Burgstätte Na Jánu in Netolice. Sie entstand wahrscheinlich im 10. Jahrhundert als eine Verwaltungsburgstätte der Přemysliden und wurde somit zu einem der bedeutenden Zentren Südböhmens. Am Ort der Burgstätte wird heutzutage schrittweise ein Archäopark errichtet, in dessen Rahmen rekonstruierte Schanzen mit einem Turm entstanden. Langfristig laufen hier auch archäologische Ausgrabungen. Mehr über die Ergebnisse dieser Untersuchungen erfahren Sie auf den Lehrtafeln, die vor Ort installiert sind. Von der Burgstätte Na Jánu führt ein rot markierter Wanderweg in südwestliche Richtung. Er führt uns über das ehemalige Jagdgehege des Schlosses Kratochvíle (Weggabelung U Pekla) und über die Teiche Hrbovské rybníky (Weggabelung Mezi Hrbovskými rybníky) bis nach Lhenice.

Vom Marktplatz in Lhenice wird die Trasse auf dem blau markierten Wanderweg nach Süden fortgesetzt. Sie führt uns durch den Talkessel von Lhenická brázda, aus welchem der Hügel Doubí (643 m) emporragt und den Talkessel in zwei kleinere Täler aufteilt. Von Třešňový Újezdec steigen wir auf die mit Wald bedeckten Hügel des Plansker Waldes. Über Jaronín (Weggabelung Jaronín) begeben wir uns nach rechts den blauen Wegezeichen folgend. Diese führen uns nach Kuklov, wo wir das nicht vollendete Bauwerk eines mittelalterlichen Klosters und die Ruinen der Burg Kuglvajt sehen können. Der Weg führt auch am urzeitlichen und frühmittelalterlichen Burgwall U Ondřeje vorbei. Danach wendet sich der blau markierte Wanderweg zu sehr östlich von der Richtung des Linzer Steigs ab. Deshalb biegen wir etwa nach 3 Kilometern vom Burgwall U Ondřeje auf einen der Waldwege rechts ab, die sich am Fuß des Gipfels Bulový (953 m) winden. Hiermit verlassen wir das Naturschutzgebiet Plansker Wald und unweit des Dorfes Březovík biegen wir auf der Wegekreuzung Nové hospody nach links ab und nehmen wieder einen markierten Wanderweg auf, diesmal einen grün markierten.

Die grünen Wegezeichen führen uns hinter dem Teich Březovický in das ehemalige Militärgelände Boletice. Die für eine Reihe von Jahren ohne den Einfluss einer ständigen Besiedlung bestehende Landschaft ist mit Sicherheit einen Besuch wert, bestärkt durch die Tatsache, dass dieses Gebiet seit dem Jahre 1989 wieder für die Öffentlichkeit zugänglich gemacht wurde. Immer noch gelten hier jedoch Maßnahmen, die sich die Besucher merken sollten. Der Zutritt zu den markierten touristischen Wegen (Wanderwege und Fahrradwege) ist nur an Wochenenden und staatlichen Feiertagen in der Zeit zwischen 07.00 - 21.00 Uhr zulässig. (Mehr erfahren Sie auf www.vojujezd-boletice.cz).

Wir setzen unseren Weg entlang des grün markierten Weges bis zur touristischen Weggabelung Volský vrch fort. Von dort gehen wir Richtung Boletice den blauen Wegezeichen folgend. Wir gehen direkt durch die ehemalige Gemeinde mit der romanischen St. Nikolas-Kirche aus dem 12. Jahrhundert. Das Militär hat auf der Kirche seine Spuren hinterlassen, sie wird jedoch seit einigen Jahren schrittweise instandgesetzt. Oberhalb von Boletice auf dem Gipfel Razibek geht der Weg direkt durch einen Burgwall durch, dessen Gründung bis in die Urzeit reicht und dessen Besiedlungsende auf das frühe Mittelalter datiert ist. Bis zur Gegenwart sind die Reste der kreisförmigen Wälle nachvollziehbar.

Wir setzen weiter entlang des blau markierten Wegs in die Gemeinde Kájov mit der Wallfahrtskirche Marias Himmelfahrt fort. Aus Kájov führen uns die gelben Wegezeichen nach Novosedly und zur Siedlung Jezívec (Weggabelung Jezívec). Hier verlassen wir die gelben Wegezeichen und gehen weiter blauen Wegezeichen folgend nach Slavkov. In der Gemeinde befinden sich die Reste einer Festung, die zum ersten Mal im Jahre 1305 urkundlich erwähnt wird. Der Turmlörper ist bis zum heutigen Tag gut erhalten geblieben. Aus Slavkov führt uns der Weg an Gemeinden vorbei, die im Zuge der Änderungen des Grenzgebiets in der Nachkriegszeit verschwunden waren (Weggabelungen Cipín und Pasovary). Die blauen Wegezeichen führen uns in die Gemeinde Světlík.

Vom Dorfplatz in Světlík machen wir uns auf der nach Suš und Zátoň führenden Straße (Fahrradroute 1245) auf den Weg. Wir gehen am Einzelhof Štokov vorbei, hinter welchem wir nach knapp einem Kilometer eine Abzweigung nach rechts finden. Wir halten uns nun auf dieser Asphaltstraße, genannt Sušská cesta (Fahrradroute 1270). Nach 200 Metern kommen wir zu einer Weggabelung: der Weg nach links ist länger, man muss jedoch weniger Höhenmeter überwinden, der Weg nach rechts ist demgegenüber kürzer, jedoch mit größeren Steigungen verbunden. Beide Wege kommen bei einer kleinen Wiese im Wald wieder zusammen, südlich von der Erhebung 766. Wir gehen weiter auf dem Weg Sušská cesta und überqueren den Bach Sušský, der durch das Tal fließt. Nach 1700 Metern gelangen wir zur Kreuzung der Wege Sušská und Svěrážská cesta (beide Wege sind mit Tafeln markiert). Wir begeben uns auf dem Weg Svěrážská cesta links bergab. Auf der linken Seite sind im Wald gut erhaltene Hohlwege sichtbar. An der nächsten Kreuzung biegen wir nach rechts auf den Weg Dětošínská cesta ab (Fahrradroute 1269), der uns durch das ehemalige Dorf Podolí führt. Diese untergegangenen Dörfer sind vor allem im Frühjahr gut nachvollziehbar, wenn die Streuobstbäume in den ehemaligen Gärten blühen.

Aus Podolí führt uns der Weg Dětošínská cesta westlich in den Wald. Nach etwa einem Kilometer (auf einer Weggabelung im Wald) kommen wir zur Stelle, wo das Dorf Dětošín stand. Wir gehen jedoch etwa 3 Kilometer auf dem gleichen Weg weiter. Ohne anstrengendes Steigen gehen wir den Hügel Hrubec (843 m) um. Auch auf der Kreuzung mit dem Weg Červená cesta bleiben wir auf unserem ursprünglichen Weg und begeben uns nach links den Berg hinunter. Im angrenzenden kleinen Wald sind alsbald schon die Raine der ehemaligen Felder des Dorfes Horní Světlá auszumachen. Wir gehen in das Tal hinunter, wo sich an einem kleinen Bach das Dorf Dolní Světlá befand und setzen unseren Weg fort. Nach der Überschreitung des Baches Všímarský wartet ein steiler Hang zum Dorf Malšín auf uns.

Bei Malšín nehmen wir den gelb markierten Wanderweg nach Přířez. Hier, ab der Weggabelung (Weggabelung Přířez) folgen wir den roten Wegezeichen, die uns auf der gegenüberliegenden Seite von Přířez an der Gemeinde, hinter dem Areal der ehemaligen landwirtschaftlichen Genossenschaft vorbei führen. Wir setzen unseren Weg weiter nach Süden fort. Die roten Wegezeichen führen uns über den Berg Kraví hora, zu dessen Gipfel man über eine kurze (300 m) Abzweigung gelangen kann. Man muss jedoch mit einer Höhendifferenz von etwa 80 Metern rechnen. Aus diesem Berg sind es bis nach Vyšší Brod nur 2 Kilometer weit. Erwähnenswert ist das hiesige im 13. Jahrhundert gegründete Zisterzienserkloster, das eine wichtige Rolle bei der Besiedlung dieses Teiles des Böhmerwaldes gespielt hat. Wir sollten uns auch die Form des Marktplatzes in Vyšší Brod merken, der der nordsüdlichen Richtung des Linzer Steigs folgt, welcher durch die Stadt führte. Und auch der Name der Stadt selbst, zu Deutsch Hohenfurth, erinnert uns daran, dass an dieser Stelle der Fluss der Moldau mittels einer Furt überwunden wurde.

Vom Marktplatz in Vyšší Brod nehmen wir den gelb markierten Wanderweg rund um den Teich Studánecký zum ehemaligen Dorf Mlýnec. Ein weiteres untergegangenes Dorf ist Radvanov, das die letzte Siedlung auf der tschechischen Seite der Grenze war. Die Grenze ist vom ehemaligen Dorfplatz bloßen einen Kilometer entfernt. Nach diesem einen Kilometer stehen wir auf dem südlichsten Ausläufer der Tschechischen Republik.

An die tschechischen Wanderwege wird hier unmittelbar durch österreichische Routen angeknüpft, deshalb nehmen wir weiter die Wanderoute Nr. 12. Gleich einige Dutzend Meter nach der Überschreitung der Grenze gelangen wir zu einer am Ende des Dreißigjährigen Krieges entstandenen Befestigung, der sog. Schwedenschanze. Ihre Aufgabe bestand in der Überwachung der österreichischen Landesgrenze gegen das Eindringen der schwedischen Armee. Von der Gemeinde Rading setzen wir unseren Weg nach Appenau fort. Dieser Weg führt uns entlang der bedeutenden europäischen Wasserscheide des Schwarzen Meeres und der Nordsee. Von hier bleiben etwa zwei Kilometer nach Bad Leonfelden.

Die heutige Kurstadt Bad Leonfelden (früher nur Leonfelden genannt) war im Mittelalter ein wichtiger Standort auf der Trasse des Linzer Steigs, urkundlich wird die Stadt bereits im Jahre 1154 zum ersten Mal erwähnt. Wegen seiner Lage an der Grenze war Leonfelden bereits in den Zeiten befestigt, als in Böhmen die Unruhen der Hussitenkriege tobten, die auch den Handel auf diesem Steig lähmten. Österreichische Länder wurden zum Ziel der Raubzüge – genauso wie Leonfelden, das von den Hussiten sogar mehrmals angegriffen wurde. Erwähnenswert ist die St. Bartholomäus-Kirche, deren Fundamente aus der romanischen Zeit stammen. Die jetzige Gestalt der Kirche ist jedoch Ergebnis gotischer und barocker Umbauten. Im Gebäude der Spitalskirche Hl. Josef kann das Heimathaus besucht werden.

Unsere Wegesetzung folgt auf der Wanderoute Nr. 30. Richtung Schönau. Von dort begeben wir uns südlich auf die Route Nr. 34 Richtung Zwettl an der Rodl. Der Ursprung des Namens dieser Marktgemeinde kann im slawischen Wort für „hell“ (světlý) gesucht werden, das wahrscheinlich auf eine Waldblöße oder eine Schneise in dunklem Wald hinwies. Obwohl heutzutage die Lage anders ist, war das Gebiet nördlich der Donau einschließlich der Stadt Linz selbst im 7. bis 9. Jahrhundert durch slawische Bevölkerung bewohnt und eine Reihe der Ortsnamen haben deshalb ihre Wurzeln in der slawischen Sprache.

Weiter führt uns die Wanderroute Nr. 150 zur Weggabelung Sturmmühle und von dort wählen wir die Wanderroute Nr. 70 Richtung Pollersmühle. Bis nach Hellmonsödt sind es zwei Kilometer. Von dort setzen wir unseren Weg auf der Wanderroute Nr. 160 fort, die der Hauptstraße aus Linz nach Bad Leonfelden folgt. Etwa 3 Kilometer hinter Hellmonsödt lohnt es sich, für einen Moment die Haupttrasse zu verlassen und links nach Pelmburg abzubiegen, wo wir ein Freilichtmuseum auf dem Hof Mittermayr finden. Hier werden ein typischer ländlicher Hof aus dem Mühlviertel und das Leben des Hofes in der Vergangenheit präsentiert. Die Route Nr. 160 nimmt uns mit über Oberbairing nach St. Magdalena. Im Jahre 1482 war der Name des Standorts Haselbach, der Gemeindename St. Magdalena nach der hiesigen Pfarrkirche ist erst späteren Ursprungs. Heute befindet sich die Gemeinde am Rande des Linzer Ballungsgebiets und aus dem Gemeindehügel bietet sich die Aussicht über die ganze Stadt.

Der Ursprung der Stadt Linz kann bereits in der Zeit der keltischen Besiedlung gesucht werden, als an den benachbarten Hügeln keltische Oppida von Gründberg und von Freinberg standen. Sie überwachten den Zutritt in das Tal, durch welches wahrscheinlich bereits damals ein Steig über die Gebirgskämme des Böhmerwalds führte. Die Fundamente der Stadt selbst wurden jedoch erst durch die Römer Mitte des 1. Jahrhunderts gelegt. Ursprünglich handelte sich um ein Holz-Erde-Kastell, das erst im 2. Jahrhundert während der Markomannenkriege bedeutend umgebaut wurde. Sein Name war Lentia und in dieser Gestalt wird er im Jahre 410 urkundlich erwähnt, der deutsche Name „Linz“ erscheint urkundlich erst im Jahre 799. Dank ihrer Lage wurde die Stadt bald zu einem wichtigen Zentrum des Handels. Das Zollrecht wird zu Beginn des 10. Jahrhunderts belegt. Bis zum Jahre 1210 unterstand Linz den Bayernherzögen, danach gehörte es den Babenbergern. Im Jahre 1240 erhielt Linz ein eigenes Stadtsiegel. Den wohl größten, jedoch nur kurzen Ruhm erlebte die Stadt zwischen den Jahren 1489 und 1493, nachdem sie nach der Eroberung von Wien durch Matthias Corvinus vom Kaiser Friedrich III. als Residenzstadt gewählt wurde.

I. Netolice – město a hradiště

délka trasy: 1,8 km

Naše první trasa je kratší, měří necelé 2 kilometry. Povede centrem Netolic, kde se zastavíme u nejzajímavějších památek ve městě, a samozřejmě na hradišti Na Jánu, které je východištěm Linecké stezky. Většina historických budov v Netolicích je opatřena informačními panely s krátkým popisem, další informace návštěvník nalezne v tomto bedekru pod popisem trasy.

Začneme u kostela Nanebevzetí Panny Marie (1), který stojí hned za náměstím. Nejsnáze k němu dojdeme, projdeme-li úzkou uličkou vedle radnice. Od kostela se vydáme širokou ulicí zvanou Staré Město (2) a na jejím konci zahneme doprava do Budějovické ulice. Projdeme kolem domova důchodců (3) dolu k potoku Rapačov. Podél jeho toku se dostaneme na rozcestí u čp. 262, odkud stoupá asfaltová cesta na netolické hradiště Na Jánu (4). Do hradiště vstoupíme v prostoru jihovýchodní brány a pokračujeme k rekonstrukci dřevěné hradby. Po prohlídce hradiště pokračujeme po pěšině po dél hradby, která se vine po hraně ostrožny a opisuje tak průběh původního opevnění. Na konci nás čeká sestup dolů, při kterém je třeba na nepevněné pěšině dbát opatrnosti. Pod Svatým Janem překročíme opět Rapačov a vystoupáme Jánskou ulicí ke kostelu sv. Václava (5). Odtud se vrátíme Václavskou ulicí zpět na náměstí. V rohu náměstí přímo proti nám stojí budova Muzea JUDr. Otakara Kudrny (6), které doporučujeme navštívit. Po prohlídce muzea můžeme dále pokračovat Mníchskou ulicí na hráz stejnojmenného rybníka, kde dříve stával netolický hrádek (7). Radní ulicí se můžeme vrátit zpět ke kostelu Nanebevzetí P. Marie, kde naše cesta začala.

(1) kostel Nanebevzetí P. Marie

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl postaven zřejmě během 2. poloviny 13. století. Jeho stavba souvisí s vrcholně středověkým městem Netolice (viz níže). Jak ukazuje architektonické pojetí stavby, kostel zřejmě postavila stavební huť kláštera ve Zlaté Koruně, kterému Netolice patřily. Velkou ranou pro kostel bylo dobytí Netolic císařským vojskem v roce 1619, kdy byl kompletně zničen krov a klenba. Na zdejších hřbitově se měla při obléhání opevnit malá skupinka asi 50 obránců z řad stavovského vojska, která však proti přesile uherských jezdců z řad císařských neměla šanci. Obnova kostela začala ještě v průběhu třicetileté války. Z roku 1634 pochází hlavní oltář, věž kostela byla postavena ale až roku 1770.

[2]   **Staré Město**

Široká ulice zvaná Staré Město na první pohled urbanisticky nezapadá do pravidelné čtvercové zástavby kolem města. Dnešní město Netolice totiž sestává ze dvou datačně odlišných částí. První je zástavba kolem potoka Rapačov a kostela sv. Václava, která je souhrnně nazývána Staré Město. Jednalo se o osadu při raně středověkém hradišti Na Jánu. Poté, co kolem poloviny 13. století ztratilo hradiště svůj význam a Netolice se staly majetkem zlatokorunského kláštera, vzniká zřejmě část kolem dnešního náměstí s pravidelnou sítí ulic, jak je pro města tohoto období typické.

[3]   **středověké sídliště pod domovem pro seniory Pohoda**

Během rekonstrukce objektu dnešního domova seniorů Pohoda byl proveden rozsáhlý archeologický výzkum, při němž byly odkryty pozůstatky zřejmě opevněného sídliště, jehož počátky lze datovat do 12. století a urbanisticky bylo součástí Starého Města (viz výše). Osídlení zde pokračovalo dále do vrcholného středověku. Sídliště se nacházelo na velmi výhodné poloze nad potokem Rapačov naproti hradišti Na Jánu. Byl získán soubor zajímavých nálezů, které přibližují tehdejší život, například keramická glazovaná soška koníka ze 14. století, zřejmě dětská hračka.

[4]   **hradiště Na Jánu**

Nejstarší nálezy datují vznik hradiště do 10. století. Zmínka o něm pochází už od kronikáře Kosmy z roku 981, který ho přisuzuje Slavníkovcům. Dnes se domníváme, že se jednalo o přemyslovské správní hradiště, kde sídlil kastelán (též župan, správce) dosazovaný knížetem. Do akropole (centra) hradiště, které ale bylo v novověku silně pozměněno terénními úpravami, vstupujeme dnes v místech jihovýchodní brány. Po pravé straně je dobře patrný mohutný val chránící akropoli od východu a severu. O několik metrů dále po cestě projdeme kolem základů kostela sv. Jana Křtitele. Ty byly zachyceny archeologickým výzkumem v roce 2008. Pohřebiště v okolí kostela poskytlo řadu zajímavých nálezů. Několik hrobů bylo kryto kamennými náhrobníky, které byly po výzkumu vráceny zpět na původní místo. Na rozdíl od hradiště, kostel zde fungoval až do roku 1788, kdy byl zrušen za josefinských reforem. Archeologickým výzkumem byly zjištěny i základy opevnění v místech, kde dnes stojí jeho rekonstrukce. Při stavbě palisády s věží byly použity pouze dobové nástroje a techniky. Věž slouží jako rozhledna a v turistické sezóně je přístupná veřejnosti. Nabízí se z ní krásný výhled na celé Netolice. Malá hádanka na závěr: kolik je v Netolicích šikmých věží?

[5]   **kostel sv. Václava**

V raném středověku byl centrem osady stojící při hradišti Na Jánu. Od té doby ale prošel složitým stavebním vývojem. Loď kostela nese několik románských prvků (např. „hlavičky“ na nárožích), později prošel rozsáhlou gotickou přestavbou. Věž kostela je ještě pozdější, vystavěna byla v období renesance a zvýšena v 18. století, kaple sv. Michala byla přistavěna v baroku. Uvnitř kostela se nachází barokní nástropní malba zobrazující legendu o sv. Václavovi. Pozornost si zaslouží i veduta Netolic – patrný je i kostel sv. Jana na akropoli hradiště.

[6]   **Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích**

Městské muzeum spolu s informačním střediskem sídlí v nejzachovalejším renesančním domě na netolickém náměstí. Tento měšťanský dům, zvaný rožmberský, měl v 16. století, ještě před postavením zámku Kratochvíle, údajně sloužit k ubytování rožmberských majitelů panství a jejich hostů. Stálá expozice seznamuje návštěvníky s dějinami města a okolí od pravěku po nedávnou minulost. Zvláštní expozice jsou věnovány českým lidovým zvykům a osobě zakladatele. Muzeum také spravuje rozsáhlou sbírku pohlednic.

Otevírací doba:

květen – září	úterý – neděle	9 – 12	13 – 16 hodin
říjen	pondělí – pátek	9 – 12	13 – 16 hodin

[7]   **netolický hrádek a rybník Mnich**

V místech dnešních čp. 221, 229 a 331 stával dříve na skalnaté ostrožně malý hrádek. První zmínky o něm pocházejí z roku 1405. Patrně se jednalo o menší opevněné sídlo se zástavbou ve tvaru rovnostranného trojúhelníka. Dodnes se zachovaly jen zbytky obvodové hradby a snad zdívo hranolovité věže použité jako terasové zídky a soklové části domů. Hrádek padl za oběť plenění císařských vojsk v roce 1619. Za pozornost stojí i samotný rybník Mnich, který vznikl zřejmě v průběhu 15. a 16. století jako jedna z nádrží na potoku Rapačov. Na hrázi je umístěn přístřešek s původními dřevěnými rourami z výpusti rybníka. Díky dendrochronologickému datování víme, že jedle, ze které je potrubí vyrobeno, byla skácena v období mezi létem 1694 až jarem 1695. Stáří druhého borového kusu se nedá tak přesně určit, ale strom měl být skácen v intervalu let 1799 až 1824.

I. Netolice – Stadt und Burgstätte

Routenlänge: 1,8 km

Unsere erste Wanderroute ist kürzer, nicht ganze 2 Kilometer lang. Sie wird uns durch das Zentrum der Stadt Netolice, wo wir uns bei den interessantesten Sehenswürdigkeiten aufhalten werden, und selbstverständlich zur Burgstätte Na Jánu (nach der St. Johannes- der-Täufer-Kirche benannt) führen, welche den Ausgangspunkt des Linzer Steigs darstellt. Die meisten historischen Gebäude in Netolice haben Informationstafeln mit kurzen Beschreibungen, weitere Informationen finden die Besucher in diesem Reiseführer jeweils nach der Beschreibung der Wanderroute.

Wir beginnen unsere Wanderung bei der Maria-Himmelfahrt-Kirche (1), die sich gleich direkt hinter dem Marktplatz befindet. Zur Kirche gelangt man am besten, wenn man durch die enge Gasse neben dem Rathaus passiert. Von der Kirche gehen wir durch eine breite Straße namens Staré Město (2) und an ihrem Ende biegen wir nach rechts in die Straße Budějovická ab. Wir gehen an einem Seniorenheim (3) vorbei, bergab zum Bach. Entlang des Baches gelangen wir zur Weggabelung am Haus Nummer 262. Von dort steigt ein Asphaltweg zur Burgstätte Na Jánu (4). Wir betreten den Raum der Burgstätte an der Stelle des südöstlichen Tores und gehen zur rekonstruierten Palisadenwand aus Holz weiter. Nach der Besichtigung der Burgstätte setzen wir unseren Weg auf dem Pfad entlang der Mauer fort, der sich am Rande des Felsvorsprungs windet und entlang der ursprünglichen Befestigung führt. Am Ende des Pfades erwartet uns ein Abstieg, bei welchem wir auf diesem nicht befestigten Pfad vorsichtig sein müssen. Unter der Burgstätte überqueren wir den Bach Rapačov und steigen durch die Straße Jánská zur St. Wenzel-Kirche hoch (5). Von dort kehren wir durch die Straße Václavská zum Marktplatz zurück. An der Ecke der Straße gleich gegen uns steht das Gebäude des Dr. jur. Otakar Kudrna-Museums (6), dessen Besuch wir nur empfehlen können. Nach dem Museumsbesuch können wir durch die Straße Mnichská bis zum Damm des gleichnamigen Teiches Mnich weiter schreiten, wo früher eine Kleinburg stand (7). Durch die Straße Radní können wir zurück zur Maria-Himmelfahrt-Kirche gelangen, bei welcher unser Weg begonnen hat.

(1) Maria-Himmelfahrt-Kirche

Die Maria-Himmelfahrt-Kirche wurde wahrscheinlich während der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts gebaut. Ihr Bau hängt mit der hochmittelalterlichen Stadt Netolice zusammen (siehe unten). Wie die architektonische Gestaltung des Bauwerks zeigt, wurde die Kirche wahrscheinlich durch die Bauhütte des Klosters in Zlatá Koruna (dt. Goldenkron) erbaut, in dessen Besitz sich Netolice befand. Die Eroberung der Stadt Netolice durch die kaiserliche Armee im Jahre 1619 bedeutete einen großen Schlag für die Kirche, weil der Dachstuhl und das Gewölbe vollständig vernichtet wurden. Auf dem Friedhof befestigte sich angeblich eine kleine Gruppe von etwa fünfzig Verteidigern aus den Reihen der Armee der Stände, die jedoch gegen die große Zahl der ungarischen Reiter aus den kaiserlichen Reihen keine Chance hatten. Mit der Erneuerung der Kirche wurde jedoch noch im Laufe des Dreißigjährigen Krieges begonnen. Der Hauptaltar der Kirche stammt aus dem Jahre 1634, der Kirchturm wurde erst im Jahre 1770 gebaut.

(2) Straße Staré Město

Die Staré Město genannte breite Straße passt auf den ersten Blick städtebaulich nicht in die regelmäßige quadratförmige Bebauung der Stadt. Die heutige Stadt Netolice besteht nämlich aus zwei Teilen unterschiedlichen Ursprungs. Zum ersten Teil gehört die Bebauung rund um den Bach Rapačov und der St. Wenzel-Kirche, die als Altstadt (Staré Město) bezeichnet wird. Es handelte sich um eine Ansiedlung an der frühmittelalterlichen Burgstätte Na Jánu. Als die Burgstätte etwa Mitte des 13. Jahrhunderts ihre Bedeutung verlor und die Stadt Netolice zum Eigentum des Klosters in Goldenkron wurde, entstand wahrscheinlich der Teil der Stadt rund um den gegenwärtigen Marktplatz mit einem regelmäßigen Straßennetz, das für Städte aus dieser Zeit typisch ist.

(3) Mittelalterliche Siedlung unter dem Seniorenheim Pohoda

Während der Sanierung des Objekts des heutigen Seniorenheims Pohoda wurden umfangreiche archäologische Ausgrabungen durchgeführt, bei welchen die Überreste einer wahrscheinlich befestigten Siedlung aufgedeckt wurden, deren Gründung auf das 12. Jahrhundert datiert werden kann und die städtebaulich Bestandteil der Altstadt war (siehe oben). Die Siedlung bestand noch bis zum Hochmittelalter fort. Sie hatte eine sehr günstige Lage oberhalb des Baches Rapačov gegenüber der Burgstätte Na Jánu. Es wurde eine Reihe interessanter Funde aufgedeckt, die uns das damalige Leben näher bringen, wie zum Beispiel eine kleine keramische Fohlenplastik mit Glasur aus dem 14. Jahrhundert – wahrscheinlich ein Spielzeug für Kinder.

(4) Burgstätte Na Jánu

Die ältesten Funde datieren die Entstehung der Burgstätte auf das 10. Jahrhundert. Urkundlich wurde sie bereits durch den Chronikschreiber Kosmas im Jahre 981 erwähnt, der sie als Vermögen der Slavníkiden anführte. Heutzutage vermuten wir, dass es sich um eine der Verwaltungsburgstätten der Přemysliden handelte, in denen vom Fürsten eingesetzte Kastellane (auch Gespane, Verwalter) ihren Sitz hatten. Die Akropolis

(Zentrum der Burgstätte), die jedoch durch neuzeitliche Terrainanpassungen stark umgewandelt wurde, betritt man heute an der Stelle des südöstlichen Tores. Rechts kann man einen gewaltigen Wall gut sehen, der die Akropolis vom Osten und vom Norden geschützt hat. Um einige Meter weiter passieren wir die Fundamente der St. Johannes-der-Täufer-Kirche. Diese wurden durch die archäologische Untersuchung im Jahre 2008 aufgenommen. Die in der Nähe der Kirche befindliche Grabstätte verbarg eine Reihe interessanter Funde. Einige Gräber waren durch Grabsteine bedeckt, die nach deren Erschließung an die ursprünglichen Stellen angebracht wurden. Im Unterschied zur Grabstätte wurde die Kirche bis zum Jahre 1788 genutzt, als sie während der Josephinischen Reformen aufgehoben wurde. Archäologische Untersuchungen konnten auch Fundamente einer Befestigung dort erschließen, wo wir heute die rekonstruierten Befestigungen sehen. Beim Wiederaufbau der Palisadenwand mit Turm wurden nur die Instrumente und Techniken eingesetzt, die der Zeit der ursprünglichen Errichtung der Befestigung entsprachen. Der rekonstruierte Turm dient als Aussichtsturm und ist während der Tourismussaison für die Öffentlichkeit offen. Er bietet einen wunderschönen Ausblick über die ganze Stadt Netolice. Und zum Schluss ein kleines Rätsel: wie viele schiefe Türme gibt es in Netolice?

(5) St. Wenzel-Kirche

Im frühen Mittelalter war diese Kirche das Zentrum der an der Burgstätte Na Jánu befindlichen Siedlung. Seither hatte sie eine komplizierte bauliche Entwicklung. Der Kirchenschiff trägt einige romanische Elemente (z.B. „Köpfchen“ an den Ecken), später wurde die Kirche im gotischen Stil umgebaut. Der Kirchturm stammt aus einer noch späteren Zeit, er wurde während der Renaissancezeit umgebaut und im 18. Jahrhundert erhöht. Die St. Michael-Kapelle wurde in der Barockzeit ergänzt. Die Decke der Kirche ist mit einem Gemälde, das die Legende über den heiligen Wenzel darstellt, verziert. Die Aufmerksamkeit wert ist auch eine Vedute der Stadt Netolice – sie zeigt unter anderem die St. Johannes-Kirche auf der Akropolis der Burgstätte.

(6) Dr. jur. Otakar Kudrna-Museum in Netolice

Das Stadtmuseum hat zusammen mit dem Informationszentrum seinen Sitz im am besten erhaltenen Renaissancehaus auf dem Marktplatz in Netolice. Dieses Bürgerhaus, das Rosenberger Haus genannt, diente im 16. Jahrhundert, noch vor dem Erbauen des Schlosses Kratochvíle, angeblich der Unterbringung der Rosenberger Herrschaftsbesitzer und ihrer Gäste. Die dauerhafte Museumsausstellung informiert über die Geschichte der Stadt und der Umgebung von der Urzeit bis zur jüngsten Vergangenheit. Sonderausstellungen haben böhmische Volksbräuche und die Person des Museumsgründers zum Gegenstand. Im Museum befindet sich auch eine umfangreiche Sammlung von Ansichtskarten.

Öffnungszeiten:

Mai – September	Dienstag – Sonntag	9 – 12	13 – 16 Uhr
Oktober	Montag – Freitag	9 – 12	13 – 16 Uhr

(7) Burg Netolice und Teich Mnich

Dort, wo sich heutzutage die Häuser der Nummern 221, 229 und 331 befinden, stand früher eine kleine Burg auf einer Felszunge. Sie wird im Jahre 1405 zum ersten Mal urkundlich erwähnt. Wahrscheinlich handelte es sich um eine kleinere befestigte Siedlung mit der Bebauung in der Form eines gleichseitigen Dreiecks. Bis zur Gegenwart sind nur die Überreste der Umfassungsmauer und wohl das Gemäuer eines Turmes erhalten geblieben, die später als Terrassenmauer und Gebäudesockel genutzt wurden. Die Burg wurde im Jahre 1619 Opfer der Plünderung durch die kaiserliche Armee. Erwähnenswert ist auch der Teich Mnich selbst, der wahrscheinlich im Laufe des 15. und 16. Jahrhunderts als eines der Fassungsbecken am Bach Rapačov entstand. Auf dem Teichdamm befindet sich eine Überdachung mit ursprünglichen hölzernen Röhren des Teichauslaufs. Dank der dendrochronologischen Datierung wissen wir, dass die Tanne, aus der die Rohrleitung hergestellt ist, zwischen Sommer 1694 bis Frühling 1695 gefällt wurde. Das Alter des anderen Kieferstücks kann nicht so genau bestimmt werden, aber der Baum wurde wahrscheinlich zwischen den Jahren 1799 bis 1824 gefällt.

Rybník Mnich • Teich Mnich

- (1) kostel Nanebevzetí P. Marie
- (2) Staré Město
- (3) středověké sídliště pod domovem pro seniory Pohoda
- (4) hradiště Na Jánu
- (5) kostel sv. Václava
- (6) Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích
- (7) netolický hrádek a rybník Mnich

- (1) Maria-Himmelfahrt-Kirche
- (2) Straße Staré Město
- (3) Mittelalterliche Siedlung unter dem Seniorenheim Pohoda
- (4) Burgstätte Na Jánu
- (5) St. Wenzel-Kirche
- (6) Dr. jur. Otakar Kudrna-Museum in Netolice
- (7) Burg Netolice und Teich Mnich

4

Na netolickém hradišti • In der Burgstätte von Netolice

4

Rekonstrukce raně středověkého opevnění Na Jánu

Erneuerung der frühmittelalterlichen Burgstätte Na Jánu

5

Kostel sv. Václava v Netolicích

St. Wenzel-Kirche in Netolice

II. Hradiště u Malovic a hrádek Poděhusy

délka hlavní trasy: 7,7 km
délka odbočky: 0,6 km

Naše cesta začíná před budovou muzea a informačního centra na netolickém náměstí. Odtud se vydáme Václavskou ulicí kolem kostela sv. Václava a dále Vodňanskou ulicí. Dojdeme až na okraj Netolic, kde přejdeme přes hlavní silnici č. 145. Pokračovat budeme rovně do kopce podél netolického hřbitova. U samoty „U Ptáčníků“, kde začíná Krtelský les, zahne doprava na silnici vedoucí doosady Hradiště. Na jejím začátku se dáme doleva na protilehlý svah malého údolí. Alej ovocných stromů za čp. 35 již stojí na východním valu laténské Viereckschanze (1). Na turistických mapách je většinou umisťována do nedalekého lesa, což je chybně. Její prostor najdeme na louce ohraničené z východu a jihu dobře viditelnými valy.

Po prohlídce se vrátíme osadou zpět na hlavní silnici a projdeme na konec Hradiště. 500 metrů za vsí je rozcestí s autobusovou zastávkou, kde se dáme rovně. Na dalším rozcestí doprava tak, abychom stále kopírovali naučnou stezku Historická krajina Netolicka. Po více jak kilometru dorazíme do obce Podeřístě, kde se napojíme na hlavní silnici vedoucí na Netolice. U dětského hřiště zahne doleva. Cesta nás povede dolů k Bezdrevskému potoce (také jako Rapačov). V lese za potokem nás ukazatel nasměruje vlevo na lesní pěšinu vedoucí na hrádek Poděhusy (2).

Odbočka Neznámé opevnění u Hlázky (3)

Kdo by chtěl vidět více, může se vydat ještě naší odbočnou za nedalekými pozůstatky dosud nedatovaného opevnění. Z Poděhus vyjdeme po lesní pěšině zpět na hlavní silnici. Po 200 m chůze do mírného vršku dojdeme na rozcestí. Zde opustíme naučnou stezku Historická krajina Netolicka a dáme se doleva na osadu Hláška. Do ní však nedojdeme, protože se na nejbližší polní cestě dáme doleva k blízkému lesu. Když k němu dojdeme, vydáme se opět vlevo podél jeho okraje. Stačí jen kousek (asi 20 metrů) a již je patrný val s příkopem.

(1) Viereckschanze Hradiště u Malovic

Tzv. viereckschanze, tedy čtyřúhelníkové valy, je typ památek, vyskytující se především na území jižního Německa a Čech v mladší době železné (období laténské kultury). Jedná se o areály obehnané pravidelnými čtvercovými valy a příkopy. Ty u Hradiště mají délku strany přibližně 100 m. Dodnes

se vedou spory o účelu těchto staveb. Nejčastěji se uvažuje o sídlech elit tehdejší společnosti nebo o kultovní funkci. Vnitřní zástavba není nijak hustá, většinou se podaří zachytit jen několik budov, často také studna. Viereckschanze u Hradiště má jednu zvláštnost zjištěnou díky geofyzikálnímu průzkumu. Při západním valu se nachází výběžek chránící zřejmě vstup do areálu, který však není z ostatních viereckschanzí ve střední Evropě znám. Nutný je proto další výzkum, který by pomohl tuto strukturu datovat, není totiž vyloučeno, že se jedná o mladší úpravu – opevnění mohlo být využito např. jako polní tábor během třicetileté války.

(2) hrádek Poděhusy

Počátky hrádku zřejmě sahají do 13. století, první písemná zmínka je z roku 1262. Po celou dobu své existence byl v rukou Rožmberků a plnil správní funkce v rámci jejich rozlehlého dominia. Jeho posádka však nepochybně mohla kontrolovat i provoz na stezce, která probíhala údolím pod hrádkem. Zničen byl při husitském tažení roku 1421. Jeho pozůstatky se dodnes dochovaly na ostré hraně potoční terasy. Z přístupné strany chránila hrádek mohutná zemní fortifikace, vlastní jádro je lichoběžníkovité.

(3) neznámé opevnění u Hlázky

Zatím neznámému účelu sloužilo jednoduché opevnění zhruba 600 metrů SV od hrádku Poděhusy. Jednoduchý val a příkop se přimyká k prudkému srázu nad Bezdrevským potokem. S velkou pravděpodobností opevnění souviselo s nedalekým středověkým hrádkem. Mohlo se jednat o předsunutou fortifikaci, čemuž by nasvědčoval název Hláška připadající blízké osadě. Stejně tak ale může jít o opevnění husitského obléhacího tábora z roku 1421.

II. Burgwall bei Malovice und Burg Poděhusy

Länge der Hauptroute: 7,7 km
Länge der Nebenroute: 0,6 km

Unsere Wanderung beginnt vor dem Gebäude des Museums und Infozentrums auf dem Marktplatz in Netolice. Von dort gehen wir durch die Straße Václavská an der St. Wenzel-Kirche vorbei und weiter durch die Straße Vodňanská. Wir gelangen bis zum Stadtrand, wo wir die Hauptstraße Nr. 145 überqueren. Wir steigen in gerader Richtung entlang des Friedhofs. Am Einzelhof „U Ptáčníků“, wo der Wald Krtelský les beginnt, biegen wir nach rechts ab,

auf die zur Ansiedlung Hradiště (Bedeutung dieses Wortes: Burgwall) führende Straße. Gleich am Anfang der Straße steigen wir links auf den gegenüberliegenden Hang eines kleinen Tals. Eine Allee der Streuobstbäume hinter dem Haus Nummer 35 befindet sich schon am östlichen Wall der Viereckschanze aus der Laténezeit (1). Wanderkarten zeigen die Viereckschanze meistens im benachbarten Wald, was falsch ist. Den Raum, wo die Viereckschanze stand, finden wir auf einer Wiese, die vom Osten und Süden durch gut sichtbare Wälle umschlossen ist.

Nach der Besichtigung der Viereckschanze kehren wir durch die Ansiedlung auf die Hauptstraße zurück und gehen bis auf das Ende der Gemeinde Hradiště. 500 Meter hinter dem Dorf befindet sich eine Weggabelung mit einer Bushaltestelle, wo wir geradeaus gehen. An einer weiteren Weggabelung biegen wir nach rechts ab, damit wir dem Lehrpfad Historická krajina Netolicka (Historische Landschaft der Region von Netolice) folgen. Nach mehr als einem Kilometer gelangen wir in die Gemeinde Podeřítě, wo wir an die nach Netolice führende Hauptstraße anknüpfen. Beim Kinderspielplatz biegen wir nach links ab und der Weg führt uns bergab zum Bach Bezdrevský (auch Rapačov genannt). Im Wald hinter dem Bach führen uns die Wegezeichen nach links auf einen Waldpfad, der zur Burg Poděhusy (2) führt.

Abzweigung Neznámé opevnění u Hlázky (3)

Wer mehr sehen möchte, kann noch unsere Nebenroute zu den Überresten einer unbekannten und nicht datierten Befestigung bei Hlaska nehmen. Aus Poděhusy nehmen wir den Waldpfad zurück zur Hauptstraße. Nach 200 Metern Steigung auf einen milden Hügel gelangen wir zu einer Weggabelung. Hier verlassen wir den Lehrpfad Historická krajina Netolicka und begeben uns nach links zur Ansiedlung Hlaska. Wir werden jedoch diesen Weg am nächsten Feldweg verlassen und setzen unsere Wanderung auf diesem Weg zum nahe gelegenen Wald fort. Nachdem wir den Wald erreichen, begeben wir uns nach links entlang des Waldes. Es genügen nur ein paar Schritte (etwa 20 Meter) und man kann schon einen Wall mit einem Graben sehen.

(1) Viereckschanze Hradiště bei Malovice

Die sog. Viereckschanzen sind Wälle, die vor allem auf dem Gebiet Süddeutschlands und Böhmens in der jüngeren Eisenzeit (Kultur der Laténezeit) errichtet wurden. Es sind Gelände, die von regelmäßigen quadratförmigen Wällen und Gräben umschlossen sind. Die Wälle bei Hradiště sind etwa 100 Meter lang. Bisher ist es nicht ganz klar, welchen Zwecken die Wälle gedient haben. Sie konnten die Siedlungen der Eliten der damaligen Gesellschaft umschließen oder die Kultusfunktion haben. Die Bebauung innerhalb der Schanzen ist nicht dicht, meistens gelingt es nur einige Gebäude, oft auch einen Brunnen, zu erschließen. Die Viereckschanze bei Hradiště hat eine Besonderheit, welche bei der geophysikalischen Untersuchung

ermittelt wurde. Am westlichen Wall befindet sich ein Ausläufer, der wahrscheinlich den Eingang zum Gelände schützte. Bei den sonstigen Viereckschanzen im Mitteleuropa wurden keine solchen Ausläufer gefunden. Es sind deshalb weitere Untersuchungen notwendig, um diese Struktur datieren zu können. Man kann nämlich nicht ausschließen, dass dieses Element aus einer jüngeren Zeit stammt – die Befestigung konnte zum Beispiel als ein Feldlager während des Dreißigjährigen Krieges dienen.

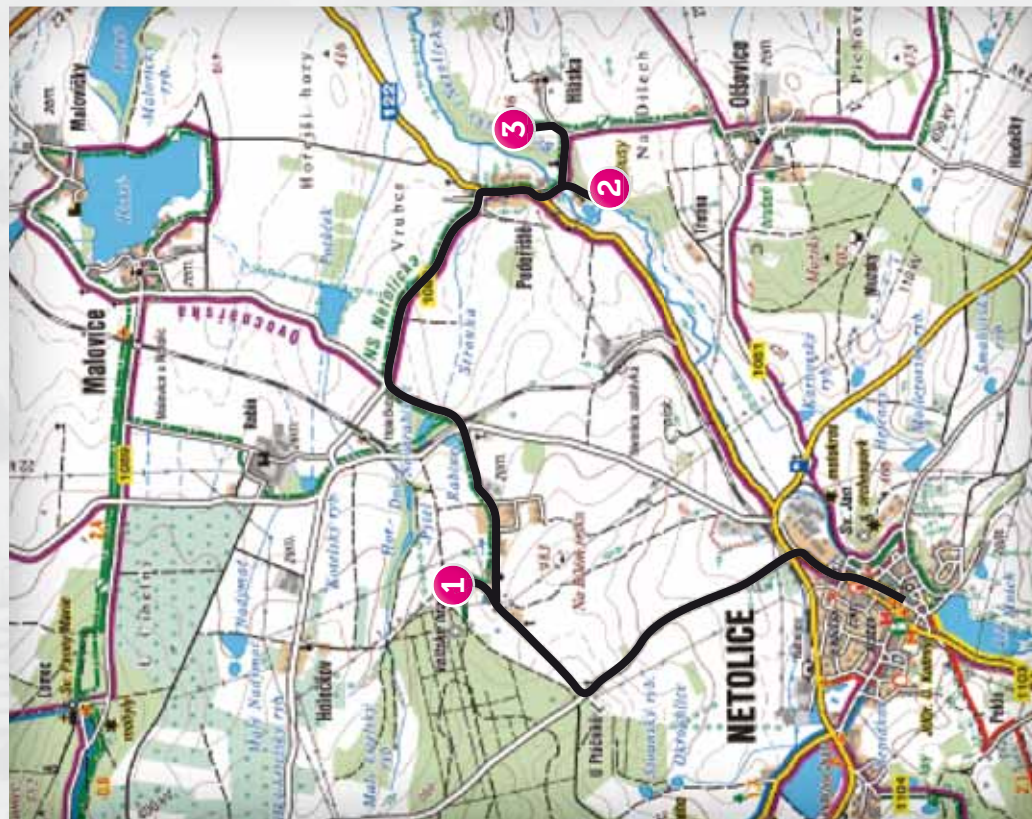
(2) Burg Poděhusy

Die Anfänge der Burg reichen wahrscheinlich in das 13. Jahrhundert, die erste urkundliche Erwähnung der Burg stammt aus dem Jahre 1262. Während ihres gesamten Bestehens befand sich die Burg im Besitz der Rosenberger und erfüllte Verwaltungsfunktionen im Rahmen ihres geräumigen Dominiums. Die Burgbemanning konnte jedoch zweifellos auch den Betrieb auf dem Steig überwachen, der im Tal unterhalb der Burg verlief. Die Burg wurde bei den Hussitenzügen im Jahre 1421 vernichtet. Die Relikte der Burg sind bis zur Gegenwart auf der scharfen Kante einer Bachterrasse erhalten geblieben. Von der frei zugänglichen Seite wurde die Burg durch eine gewaltige Fortifikation aus Erde geschützt, der eigene Kern der Burg ist trapezförmig.

(3) Unbekannte Befestigung beim Dorf Hlaska

Der Zweck der einfachen Befestigung, die sich etwa 600 Meter nordöstlich von der Burg Poděhusy befindet, ist unbekannt. Ein einfacher Wall und ein Graben schmiegen sich an einen steilen Hang oberhalb des Baches Bezdrevský an. Die Befestigung hatte mit einer großen Wahrscheinlichkeit einen Zusammenhang mit der unweit gelegenen mittelalterlichen Burg. Sie konnte eine vorgeschobene Fortifikation gewesen sein, worauf auch der Name der nahen Ansiedlung Hlaska (Bedeutung des Wortes: Meldeposten) hindeutet. Genauso kann sich aber um eine Befestigung der Hussiten gehandelt haben, welche die Burg im Jahre 1421 belagerten.

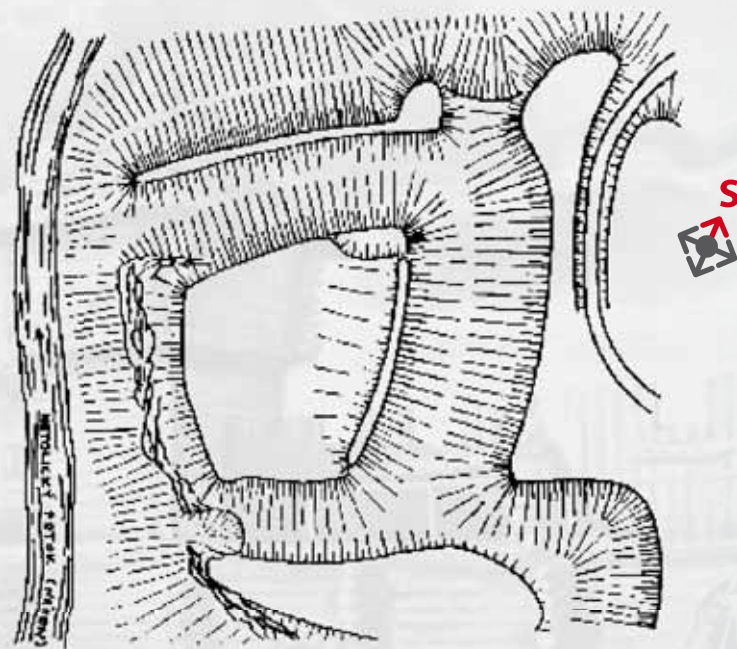
(1) Viereckschanze Hradiště u Malovic	(1) Viereckschanze Hradiště bei Malovice
(2) hrádek Poděhusy	(2) Burg Poděhusy
(3) neznámé opevnění u Hlášky	(3) Unbekannte Befestigung beim Dorf Hláška

Severovýchodní nároží valu viereckschanze Hradiště u Malovic
Die nordöstliche Ecke des Walles der Viereckschanze Hradiště bei Malovice

0 25 m

Plán hrádku Poděhusy (podle J. Michálka a J. Fröhliche) • **Grundriss der Burg Poděhusy** (nach J. Michálek und J. Fröhlich)

Nově objevený val u osady Hláška • **Ein neu aufgedeckter Wall bei der Ansiedlung Hláška**

III. Hradiště Velký Hrádeček a úvozová cesta u Lhenic

délka hlavní trasy: 7,6 km
celková délka odboček: 3,6 km

Trasa začíná v obci Hrbov (1), kterou prochází červená turistická značka. Té se budeme držet. Za vsí spolu s ní odbočíme vpravo a po cestě dojdeme až pod vrch Velký Hrádeček (571 m n. m.), na jehož vrcholu leží pravěké hradiště (2).

Odbočka Hradiště Velký Hrádeček (2)

Od informační cedule naučné stezky Historická krajina Netolicka se vydáme dál do lesa. Na první odbočce pokračujeme vlevo do kopce. Po 90 metrech na další odbočce půjdeme vpravo a cesta nás zavede přímo na hradiště, do kterého vstoupíme přes dvojitý val od východu.

Po návratu pod kopec budeme pokračovat po červené značce. Na křižovatce u autobusové zastávky Lhenice, Hradce se dáme vlevo a napojíme se na stezku Historická krajina Netolicka směrem na Lhenice (4). Těsně před městečkem se napravo od cesty nachází místo, kde zřejmě stála tvrz, která se do dnešních dnů nezachovala (3).

Odbočka Kaple V Brabcích s křížovou cestou (5).

Ze lhenického náměstí se vydáme po červené značce Krumlovskou ulicí. Pak odbočíme vpravo na ulici Svatojánskou, která nás dovede nad Lhenice, kde začínají první zastavení křížové cesty. Ke kapli dorazíme po 700 metrech. Nabízí se nám odtud výhled na celou Lhenickou brázu.

Ze Lhenic budeme dále pokračovat po modré značce, která nás povede jihovýchodním směrem. Na křížení vyasfaltovaných polních cest se dáme doleva a opustíme turistické značení. Po 800 metrech dorazíme k další křižovatce s kapličkou. Odbočením vpravo se dostáváme do lhenického úvozu (6), jeho zrekonstruovanou část najdeme za Vadkovským potokem.

(1) Hrbov

Ves leží na samém okraji rožmberské lovecké obory budované od roku 1579. Část usedlostí proto musela být někdy na konci 16. století kvůli oboře přesunuta (viz výlet č. 2). Původní rozloha a umístění obce je proto zatím nejisté. Jihozápadně od obce začínala stoka Krčínka, která odebírala vodu z říčky Melhutky.

(2) hradiště Velký Hrádeček

Hradiště bylo osídleno ve starší době bronzové (2200-1600 př.n.l.) apozdní době halštatské (6.-5. stol. př.n.l.). Půdorys je zhruba obdélníkovitý, celkem má opevnění obvod 395 m a obepíná plochu 55 arů. Opevnění je tvořeno jednoduchým valem s výškou 1-3 m a šířkou 5 m, pouze na východě a jihovýchodě probíhá ještě druhý vnější val oddělený příkopem. Na vnější straně tohoto druhého valu můžeme ještě spatřit při severovýchodním obvodu další částečně zachovaný mělký příkop. Valy jsou dnes v lesním porostu poměrně dobře patrné.

(3) zaniklá tvrz u Lhenic

V místě 300 m severozápadně od Lhenic se tradičně říká „Na Zámečku“. Je sem kladena tvrz či spíše menší renesanční sídlo Martina Grejnara z Veveří, který se dopracoval ke značnému majetku jako rožmberský úředník. Od Petra Voka z Rožmberka roku 1600 zakoupil Lhenice, kde si měl postavit sídlo. Spíše se však zdá, že oním sídlem byl dnešní Panský dům v centru Lhenic. „Na Zámečku“ mohla stát starší středověká tvrz nižšího šlechtice, v pramenech je například zmiňován roku 1283 Nemoj ze Lhenic a roku 1387 Ondřej ze Lhenic. Na místě byla ještě počátkem 20. století spatřována jáma, považovaná za propadlé sklepy. Podle zpráv pamětníků se odtud v době kolem r. 1920 přivážely tesané kamenné kvádry a všechny stopy po bývalé stavbě údajně zmizely při scelování pozemků po r. 1950.

(4) Lhenice

Městečko Lhenice (původně však spíše ves), mohly být založeny zlatokorunskými cisterciáky někdy mezi lety 1263–1283, pokud je ovšem klášter nezískal již jako existující. Za husitských válek se rozsáhlého panství zlatokorunských cisterciáků ujal Oldřich z Rožmberka, avšak Lhenice se mu udržet nepodařilo. Král Zikmund Lucemburský přikl tento majetek městu Táboru. Táboorská městská obec pak byla zdejší vrchností následujících 110 let a na základě žádosti Tábořských 21. ledna 1544 král Ferdinand I. povýšil dosavadní vesnici na městečko, udělil mu znak a právo konat týdenní a výroční trhy. Za účast v protihabsburském odboji byl však Tábor v roce 1547 potrestán konfiskací majetku, čímž přišel také o Lhenice. Městečko připadlo Rožmberkům. Lhenická oblast vynikla už v 16. století pěstováním ovoce, což se odrazilo mimo jiné v městském znaku. Ovocnářství přinášelo zdejším obyvatelům vedlejší výdělek, ale i možnost, jak se zavděčit vrchnosti. V letech 1557 a 1561 Lheničtí posílali Vilémovi z Rožmberka na krumlovský zámek darem sudy s jablky a hruškami. Roku 1600 koupil městečko Lhenice od Petra Voka vysoce postavený rožmberský úředník Martin Grejnar z Veveří, jenž si zde zřídil panské sídlo. Pozdější vrchností byli Eggenbergové a po nich Schwarzenbergové, kteří drželi Lhenice jako součást netolického panství. Tragickou událostí se stalo přepadení městečka stavovským vojskem 29. ledna 1620; obyvatelé tehdy přišli o velkou část svého majetku. Zahlazení válečných škod si vyžádalo několik desetiletí.

Po třicetileté válce se však Lhenice začaly rozrůstat a během 18. a 19. století přibývalo domů zejména v ulicích na západní straně městečka pod úpatím vrchu Stráže.

Z památek jistě zaujme Kostel sv. Jakuba, hlavní dominanta Lhenic. Z původní raně gotické stavby ze 13. století je zachována patrně jen spodní část věže, opravován byl po požáru od zásahu bleskem roku 1560. Nynější vzhled dala kostelu zejména barokní přestavba. Lhenická radnice se začala stavět roku 1568. Dnešní podoba ve stylu lidového baroka pochází z let 1814–1815. Památkou bohužel poněkud skrytou v areálu bývalého vrchnostenského dvora za kostelem je Panský dům. Pozdně renesanční sídlo si zde v rozmezí let 1600–1610 vybudoval Martin Grejnar z Veverčí. Jednopatrová budova lhenického Panského domu na půdorysu písmene L má fasády zdobené sgrafitovým kvádrováním, kterým je pokryta také ohradní zeď u vstupní brány areálu.

(5) kaple V Brabcích s křížovou cestou

Křížová cesta a kaple vznikly ve 2. polovině 19. století. Kapli V Brabcích nechal v letech 1865–1866 na památku své zemřelé dcery postavit lhenický lékař František Nemastil. 14 zastavení křížové cesty přibýlo později. Rok nato založil rod Nemastilů další kapli (druhé zastavení) a během následujícího roku došlo k postavení ostatních kapliček, které rozšířily počet zastavení na 14. Současné obrazy jsou dílem manželů Kunešových z Prachatic.

(6) úvozová cesta u Lhenic

Lhenický úvoz, který se dodnes zachoval zhruba v délce 700 metrů, byl nejspíše součástí trasy Linecké stezky. Ta se mezi Lhenicemi a Smědčím dělila na dvě větve, které odděloval vrch Dobí (643 m n. m.). První trasa šla západněji přes Vadkov, druhá přes Třešňový Újezdec a Smědeček. Prezentovaný úvoz je pozůstatkem právě této východnější větve. V rámci projektu Linecká stezka byl úvoz vyčištěn a zpřístupněn veřejnosti.

III. Burgwall Velký Hrádeček und Hohlweg bei Lhenice

Länge der Hauptroute: 7,6 km
Gesamtlänge der Nebenrouten: 3,6 km

Die Wanderroute beginnt in der Ansiedlung Hrbov (1), durch welche der rot markierte Wanderweg führt. Wir werden uns von diesem Weg führen lassen. Hinter dem Dorf biegen wir zusammen mit dem Wanderweg nach rechts ab und gelangen bis unter den Hügel Velký Hrádeček (571 m), auf dessen Gipfel ein urzeitlicher Burgwall liegt (2).

Abzweigung Hradiště Velký Hrádeček (2)
Von der Informationstafel des Lehrpfades Historická krajina Netolicka (Historische Landschaft der Region von Netolice) gehen wir weiter in den Wald. An der ersten Abzweigung biegen wir nach links berghoch ab. Nach 90 Metern an einer weiteren Abzweigung begeben wir uns nach rechts, wobei uns der Weg direkt zum Burgwall führt, den wir über einen Doppelwall vom Osten betreten werden.

Nach der Rückkehr unter den Hügel folgen wir weiter den roten Wanderzeichen. An der Kreuzung der Bushaltestelle Lhenice, Hradce biegen wir nach links ab und knüpfen an den Lehrpfad Historická krajina Netolicka Richtung Lhenice (4) an. Kurz vor der Stadt rechts am Weg befindet sich eine Stelle, an der wahrscheinlich eine Festung stand, die nicht erhalten geblieben ist (3).

Abzweigung Kaple V Brabcích s křížovou cestou (5)
Unser Weg zur Kapelle V Brabcích mit einem Kreuzweg beginnt auf dem Marktplatz in Lhenice, von wo wir den roten Wegezeichen durch die Straße Krumlovská folgen. Danach biegen wir nach rechts in die Straße Svatojánská ab, die uns oberhalb von Lhenice führt, wo die ersten Stationen des Kreuzweges beginnen. Nach 700 Metern gelangen wir zur Kapelle. Von dort bietet sich eine Aussicht über den gesamten Talkessel bei Lhenice.

Aus Lhenice setzen wir unseren Weg den blauen Wegezeichen folgend, die uns in südöstlicher Richtung führen, fort. An der Kreuzung der asphaltierten Feldwege biegen wir nach links ab und verlassen die Wegezeichen. Nach 800 Metern gelangen wir zu einer weiteren Kreuzung mit einer Kapelle. Nach rechts abbiegend gelangen wir auf den Hohlweg von Lhenice (6), dessen rekonstruierter Teil hinter dem Bach Vadkovský zu finden ist.

(1) Hrbov

Das Dorf Hrbov liegt am Rande des Rosenbergers Jagdgeheges aus dem Jahre 1579. Ein Teil der Bauerngüter musste gegen das Ende 16. des Jahrhunderts wegen dem neuen Jagdgehege ausgesiedelt werden (siehe Wanderweg Nr. 2). Die ursprüngliche Lage und die Größe der Gemeinde sind deshalb ungewiss. Südwestlich der Gemeinde begann der Wasserkanal Krčínka, der Wasser aus dem Fluss Melhutka schöpfte.

(2) Wallburg Velký Hrádeček

Die Wallburg war bereits in der frühen Bronzezeit (2200-1600 v. Chr.) und der Späthallstattzeit (650-450 v. Chr.) besiedelt. Der Grundriss der Wallburg ist rechteckig. Der Umfang der Befestigung beträgt 395 m, deren Fläche beträgt 55 Are. Die Befestigung wird durch einen 1 bis 3 Meter hohen und 5 Meter breiten Wall gebildet. Nur im Osten und Südosten der Wallburg ist ein zweiter Außenwall erhalten geblieben, der durch einen Graben abgetrennt ist. Im nordöstlichen Abschnitt dieses zweiten Walls können wir auf der Außenseite einen weiteren teilweise erhaltenen flachen Graben sehen. Die Wälle sind im heutigen Waldbewuchs ziemlich gut nachvollziehbar.

(3) Untergegangene Festung bei Lhenice

Ein Standort 300 Meter nordwestlich von Lhenice wird seit jeher „Na Zámečku“ (Zum Schloss) genannt. Hier sollte eine Festung oder besser gesagt ein kleineres Renaissanceschloss von Martin Grejnar aus Veveří liegen, der als Beamter der Rosenberger zu einem ziemlichen Vermögen kam. Im Jahre 1600 kaufte er von Peter Wok von Rosenberg das Dorf Lhenice, wo er angeblich seinen Sitz errichtete. Man kann eher jedoch annehmen, dass das heutige Herrenhaus in Lhenice dieser Sitz war. Am Standort „Na Zámečku“ stand wahrscheinlich eine frühere Festung eines niederen Adligen. In den Urkunden werden zum Beispiel im Jahre 1283 Nemoj aus Lhenice und im Jahre 1387 Ondřej aus Lhenice erwähnt. Noch Anfang des 20. Jahrhunderts war hier ein Loch auffindbar, das man für versunkene Keller hielt. Nach den Informationen der Zeitgenossen wurden gegen das Jahr 1920 aus diesem Standort bearbeitete Quadersteine herausgeholt und nach dem Jahre 1950 verschwanden angeblich alle Spuren des ehemaligen Bauwerks bei der Bereinigung der Grundstücke.

(4) Lhenice

Das Städtchen Lhenice (ursprünglich vielmehr ein Dorf, zu Dt. Elhenitz) wurde wahrscheinlich von den Zisterziensern von Zlatá Koruna (dt. Goldenkron) etwa zwischen den Jahren 1263–1283 gegründet, es sei denn, es wurde schon als existierendes Dorf vom Kloster erworben. Während der Hussitenkriege hat sich der umfangreichen Domäne der Zisterzienser von Goldenkron Ulrich von Rosenberg angenommen, aber es gelang ihm nicht, Elhenitz weiter zu halten. Der König Sigismund von Luxemburg hat dieses Vermögen der Stadt Tábor zugeteilt. Die Stadtgemeinde Tábor wurde dann zur hiesigen Obrigkeit für nachfolgende 110 Jahre. Aufgrund eines Antrags der Bürger von Tábor erhob König Ferdinand I. am 21. Januar 1544 das bisherige Dorf zur Stadt, erteilte ihr ein Wappen sowie das Recht, Wochenmärkte und Jahresmärkte zu veranstalten. Für die Teilnahme an der anti-habsburgischen Bewegung wurde Tábor 1547 mit der Vermögenskonfiskation bestraft und verlor auch Elhenitz. Danach wurde die Stadt von den Rosenbergnern erworben. Die Region Elhenitz war schon im 16. Jahrhundert durch Streuobstanbau bekannt, was unter anderem im Stadtwappen seinen Ausdruck gefunden hat. Der Obstanbau hat den hiesigen Bewohnern nicht nur Nebenverdienst gebracht, sondern auch die Möglichkeit, die Gunst der Obrigkeit zu erwerben. In den Jahren 1557 und 1561 sendeten die Bürger von Elhenitz an Wilhelm von Rosenberg ins Schloss in Krumau (Český Krumlov) Fässer mit Äpfeln und Birnen als Geschenk. Im Jahre 1600 wurde die Stadt Elhenitz durch den hochgestellten Rosenberger Beamten Martin Grejnar von Veveří von Peter Wok abgekauft, der hier seinen Herrnsitz errichtete. Spätere Obrigkeiten waren die Eggenberger und nach ihnen die Schwarzenberger, welche die Stadt Elhenitz als Bestandteil der Domäne Elhenitz besaßen. Ein tragisches Ereignis war der Überfall der Stadt von der Ständearmee am 29. Januar 1620; die Bewohner kamen um einen großen Teil ihres Vermögens. Für die Wiedergutmachung der Kriegsschäden brauchte die Stadt einige Jahrzehnte. Nach dem Dreißigjährigen Krieg begann jedoch Elhenitz zu wachsen und während des 18. und 19. Jahrhunderts herrschte eine rege Bautätigkeit insbesondere in den Straßen auf der westlichen Seite der Stadt am Fuß des Gipfels Stráž.

Die Hauptdominante der Stadt ist die St. Jakob-Kirche. Von dem ursprünglich gotischen Bau aus dem 13. Jahrhundert blieb wahrscheinlich nur der untere Teil des Turmes erhalten, die Kirche wurde nach einem durch den Blitz verursachten Brand im Jahre 1560 renoviert. Die jetzige Gestalt erwarb die Kirche durch einen Barockumbau.

Der Bau des Rathauses begann im Jahre 1568. Die heutige Gestalt im Still des Volksbarocks stammt aus den Jahren 1814 bis 1815. Ein leider im Areal des ehemaligen Herrschaftshofes hinter der Kirche ziemlich verstecktes Denkmal ist das Herrenhaus. In den Jahren 1600 bis 1610 errichtete hier seinen Sitz im Spätrenaissancestil Martin Grejnar von Veveří. Die Fassaden des eingeschossigen Gebäudes des Herrenhauses mit einem Grundriss in Form des Buchstabens L sind mit Sgraffiati verziert, mit welchen auch die Mauer am Eingangstor zum Areal bedeckt ist.

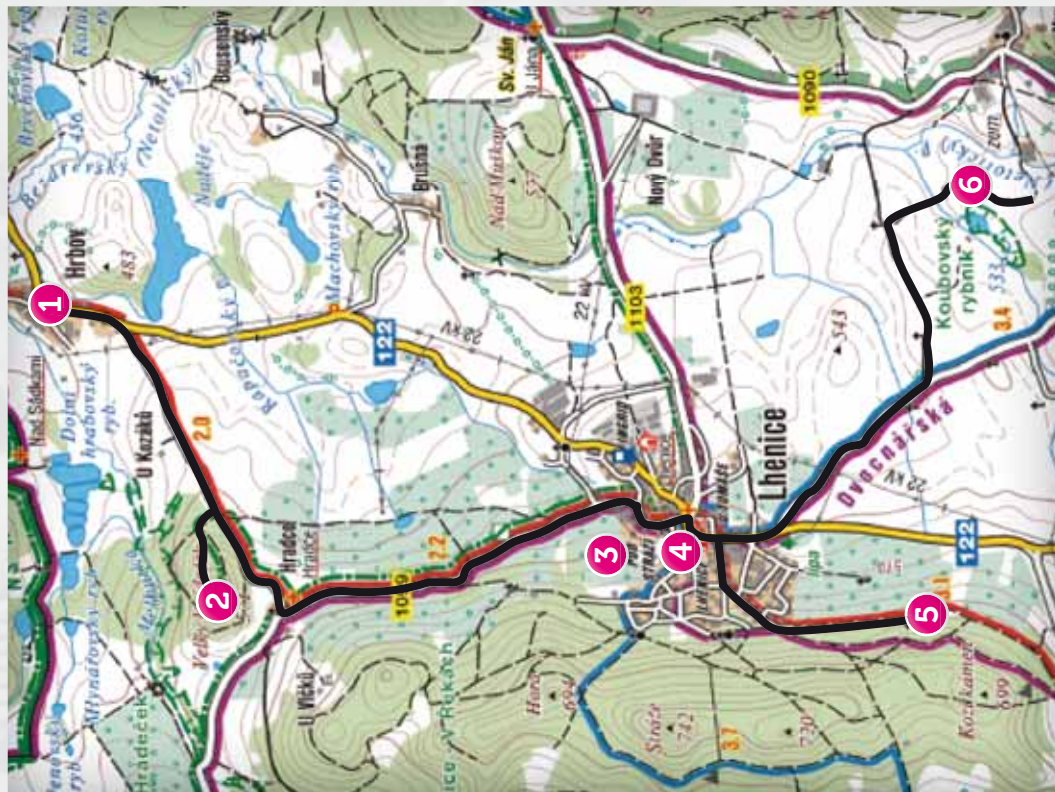
(5) Kapelle V Brabcích mit Kreuzweg

Der Kreuzweg und die Kapelle entstanden in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts. Die Kapelle V Brabcích wurde in den Jahren 1865 bis 1866 durch den Elhenitzer Arzt František Nemastil in Erinnerung an seine verstorbene Tochter erbaut. Ein Jahr danach gründete die Familie Nemastil eine weitere Kapelle (die zweite Station des Kreuzweges) und im nachfolgenden Jahr wurden alle übrigen Kapellen gebaut, die insgesamt vierzehn Stationen des Kreuzweges darstellen. Die heute in den Stationen befindlichen Gemälde sind Werk der Ehegatten Kuneš aus Prachatice.

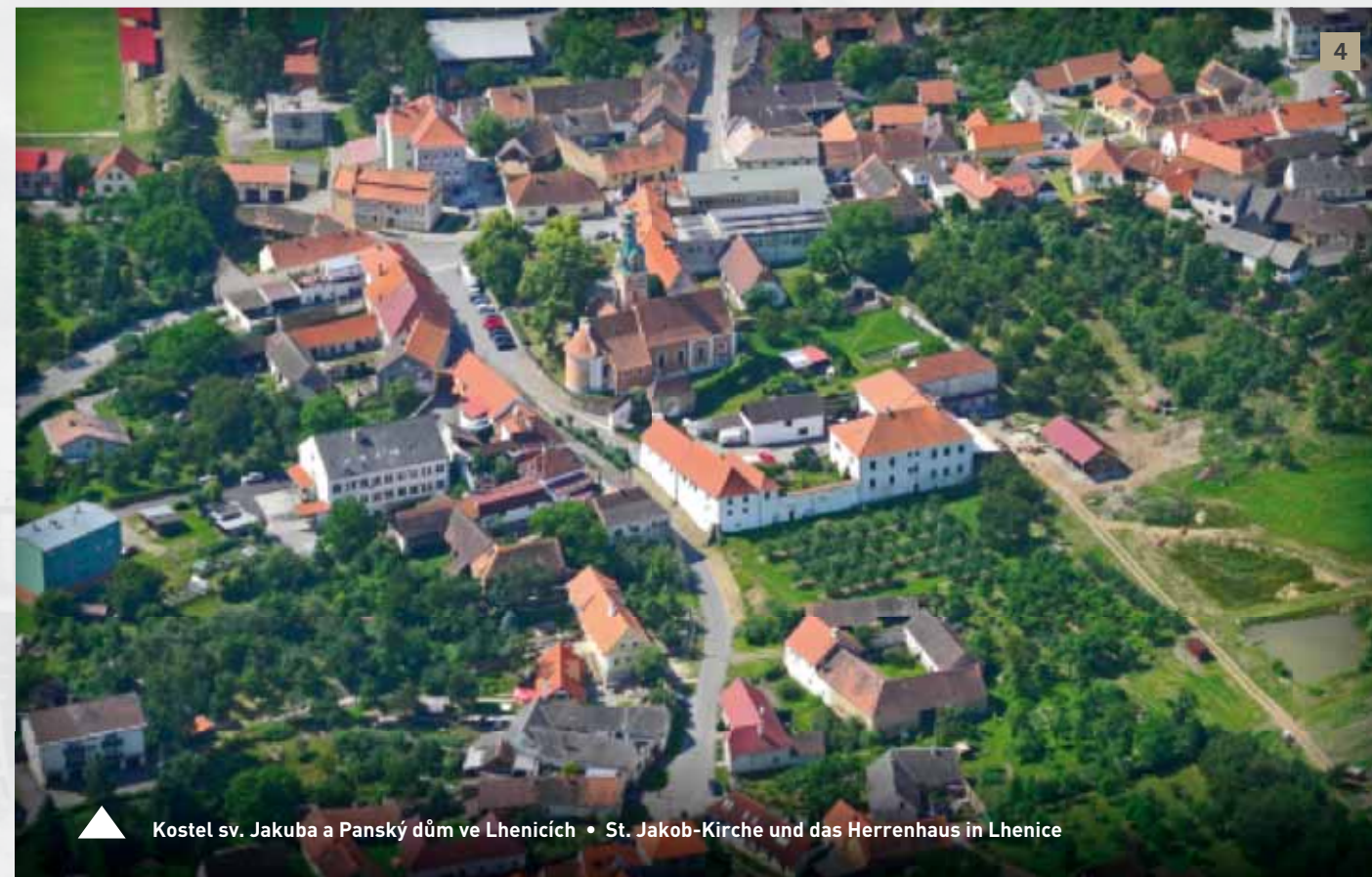
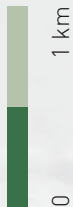
(6) Hohlweg bei Lhenice

Der Hohlweg von Lhenice, der etwa in der Länge von 700 Metern bis zum heutigen Tag erhalten geblieben ist, war wahrscheinlich Bestandteil des Linzer Steiges. Der Linzer Steig hat sich zwischen Lhenice und Smědeč in zwei Zweige verzweigt, die durch den Gipfel Doubí (643 m) getrennt wurden. Die erste Trasse führte westlich über Vadkov, die zweite dann über Třešňový Újezdec und Smědeček. Der präsentierte Hohlweg ist ein Überrest gerade dieses östlich gelegenen Zweiges. Im Rahmen des Projekts Linzer Steig wurde der Hohlweg aufgeräumt und für die Öffentlichkeit zugänglich gemacht.

(1) Hrbov	(1) Hrbov
(2) hradiště Velký Hrádeček	(2) Wallburg Velký Hrádeček
(3) zaniklá tvrz u Lhenic	(3) Untergegangene Festung bei Lhenice
(4) Lhenice	(4) Lhenice
(5) kaple V Brabcích s křížovou cestou	(5) Kapelle V Brabcích mit Kreuzweg
(6) úvozová cesta u Lhenic	(6) Hohlweg bei Lhenice

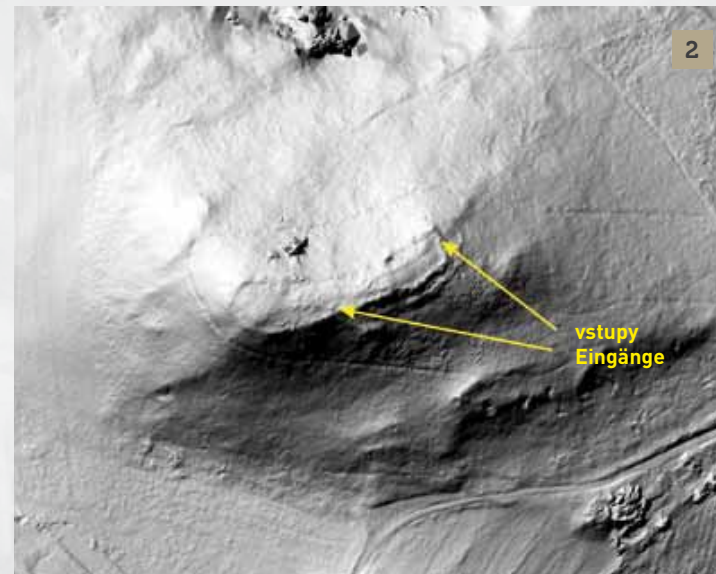
▲ Kostel sv. Jakuba a Panský dům ve Lhenicích • St. Jakob-Kirche und das Herrenhaus in Lhenice

5

▲ Pohled do Lhenické brázdy od kaple V Brabcích
Blick in den Talkessel Lhenická brázda von der Kapelle V Brabcích

2

▲ Digitální model reliéfu hradiště Velký Hrádeček

Digitales Reliefmodell der Wallburg Velký Hrádeček

6

▲ Kupci na středověké obchodní stezce • Handelsleute auf einem mittelalterlichen Handelsweg

IV. Polní opevnění u Vadkova a Třešnového Újezdce

délka trasy: 8,7 km

Východištěm výletu je ves Třešňový Újezdec (1). Od turistického rozcestí na návsi se vydáme po modré na Jaronín, ale již po 80 metrech zahneme na rozcestí vpravo na starou úvozovou cestu (2) vedoucí do Smědečku. Cesta tvoří západní hranici CHKO Blanský les. Kopec, který máme celou dobu po pravé straně, se nazývá Doubí (3). Po necelém kilometru přijdeme na okraj lesa s rozcestím (na rozcestí je značka CHKO Blanský les). Dáme se mírně vlevo po cestě vedoucí lesem na nedalekou louku. Už po pár metrech ale narazíme na mělký příkop s valem, pozůstatek raně novověkého polního opevnění (4). Po návratu na úvozovou cestu pokračujeme dál na Smědeček (5). Projdeme návší a pokračujeme dále na jih směrem na Smědeč (6). Na křižovatce uprostřed obce odbočíme vpravo na silnici č. 143. Po 300 metrech odbočíme na křižovatce vpravo na silnici č. 122 směrem na Vadkov. Když projdeme lesním úsekem cesty, objeví se po pravé straně silnice malé návrší Kučera s lesíkem. Na vrcholu návrší, jen několik desítek metrů od silnice, narazíme na další raně novověké opevnění (7). Silnice 122 nás dále dovede do obce Vadkov (8).

(1) Třešňový Újezdec

První písemná zmínka pochází z roku 1300. Ves v té době nazývaná jen Újezdec patřila pod netolické panství, které od roku 1263 vlastnil zlatokorunský klášter. Během husitských válek přešel majetek pod Rožmberky, později Eggenbergy a Schwarzenbergy, kteří panství drželi až do roku 1848. Právě v 19. století vznikla většina cenných staveb typických pro region Blanského lesa. Za pozornost stojí hlavně severní a východní část návsi, kde stojí domy se štukovou výzdobou (čp. 18, 19, 21, 22). Opravdovou vzácností je patrová sýpka ve dvoře statku čp. 1, která je datována do předbělohorského období.

(2) úvozová cesta u Třešnového Újezdce

Stará cesta vedoucí z Třešnového Újezdce do Smědečku byla s největší pravděpodobností součástí Linecké stezky. Dodnes se tu velmi dobře zachovaly svazky úvozů, které během dlouhé doby používání cesty vytvořily projíždějící povozy. Profil takové úvozové cesty je dobře patrný zhruba v polovině

trasy, kde se do úvozů nešetrně zakously bagry při terénních úpravách souvisejících zřejmě s blízkou lesní školkou. Svazek o sedmi úvozových cestách pak můžeme spatřit v místech, kde cesta začíná stoupat na mírné návrší.

(3) Drslavův hrad na vrchu Doubí

Vrch Doubí (643 m n.m.) dělí zdejší část Lhenické brázdy na dvě úzká údolí, čemuž se musela přizpůsobit i trasa Linecké stezky, která zde tvořila dvě ramena. Právě na tento vrch je nejčastěji umísťován Držislavův nebo také Drslavův hrad, který se objevuje v písemných pramenech již jako zaniklý v letech 1263, 1290 a kolem 1330. V prvním uvedeném roce je připomínána pouze hora, zvaná „hrad Držislavův“. Mimo Doubí je také nejčastěji hledán na některém z výrazných vrcholů v okolí vesnic Záhoří a Jámy. Charakter, lokalizace a účel tohoto opevnění zůstávají dosud neobjasněny.

(4) Na Šancích (Třešňový Újezdec)

Na návrší mezi Třešňovým Újezdcem a Smědečkem s pomístním názvem Na Šancích bylo během průzkumů podél Linecké stezky objeveno polní opevnění raně novověkého stáří. Opevnění mělo za úkol bránit průchod stezkou, protože se na její pozůstatky v podobě úvozů přímo napojuje. Jeho stavitelé využili strategickou polohu s dobrým rozhledem. Opevnění směřující k nepříteli přicházejícímu Lhenickou brázdou od severu se skládá z valu a příkopu. Z něj vybíhají dva čtvercové redany (vzadu otevřené výběžky opevnění, kam byla nejčastěji umísťována děla), doplněné ještě o přesunutý val. Celková délka opevnění je 420 m. Problematická je prozatím datace, válečných tažení se v raném novověku odehrálo na jihu Čech více. Jako nejpravděpodobnější se jeví třicetiletá válka. V prvních fázích se zde střetla stavovská a císařská vojska, silně poničeny byly například Netolice a Lhenice. Další možností je tažení švédských vojsk v posledních letech třicetileté války. Kdo opevnění postavil a zda se na něm někdy bojovalo, proto zatím zůstává otázkou.

(5) Smědeček

První písemná zmínka o vsi Smědeček a v souvislosti s ní i nedaleké vsi Smědeč pochází z roku 1310. V té době vesnice spadaly pod panství cisterciáckého kláštera ve Zlaté Koruně. Spravován byl ktišskou rychtou a do roku 1408 přináležel k farnímu kostelu v Kuklově a později ve Ktiši. Za husitských válek, kdy řada panství následkem vojenských střetů měnila své majitele, vzal „pod svou ochranu“, částečně i díky falšování listin, velký majetek Oldřich II. z Rožmberka. Roku 1420 proto přešel Smědeček do držení Rožmberků, kde zůstal až do doby vlády Petra Voka, posledního příslušníka tohoto rodu. Později přechází pod správu Eggenbergů a roku 1710 Schwarzenbergů. V 18. a 19. století zde sílí zastoupení německého obyvatelstva. Velký zlom proto nastal po roce 1938. Nedaleký Vadkov byl poslední obcí Protektorátu Čechy a Morava a Smědeček tak územně spadl do Třetí říše (župa Oberdonau). Po odsunu původních obyvatel velká část obce zchátrala, ale postupně se do ní opět vrací život.

(6) Smědeč
Podobně jako dnes, již ve středověku zde bývala křižovatka komunikací v severo-jížním a východo-západním směru. Smědeč patří k nemnoha vesnicím zdejší oblasti, o nichž se v pramenech nachází alespoň nepřímá zmínka, týkající se jejich vzniku. Roku 1311 totiž Buzek ze Slavkova převzal od zlatokorunského opata Teodorika k doživotnímu užívání „jeho nové založení řečené ve Smědči“ („novamfundationem eorum dictam in Smydz“). Osada tedy byla založena na klášterním území nedlouho před tím, kolem přelomu 13. a 14. století, a dostala název podle jakéhosi Smědka, snad zakladatele. Protože v blízkosti ležely dvě vesnice stejného jména, začali je lidé rozlišovat přívlastky Velký a Malý Smědeč, ale už v 15. století také Smědeč a Smědeček. Obě vesnice sdílely podobný osud v raném novověku i moderní historii (viz výše).

(7) Na Šancích (Vadkov)
Zdejší opevnění je zmenšenou variantou toho mezi Třešňovým Újezdcem a Smědečkem (viz výše). Tvoří jej 100 metrový val a příkop s jedním redanem. Je evidentní, že obě fortifikace vznikly současně. Lhenickou brázdu protínají v jedné pomyslné linii, navíc je možné z návrší pod Újezdcem dohlédnout na vadkovské šance a naopak. Není určitě náhodou, že opevnění chrání průchod po Linecké stezce právě na hranici dvou historických krajů – Prácheňského a Bechyňského.

(8) Vadkov
Vesnice patřila klášteru ve Zlaté Koruně. Poprvé je v písemných pramenech připomínána k roku 1300. Náves měla původně kruhový půdorys s paprčitými plužinami za jednotlivými usedlostmi. Ve vsi se nachází novověká kaple sv. Trojice a několik dobře zachovaných zemědělských usedlostí. Po odstoupení českého pohraničí v roce 1938 byl Vadkov poslední českou obcí na trase dnešní silnice č. 122 na jih.

IV. Schanzen bei Vadkov und Třešňový Újezdec

Routenlänge: 8,7 km

Der Ausgangspunkt dieses Ausflugs ist das Dorf Třešňový Újezdec (1). Von der Kreuzung der Wanderwege auf dem Dorfplatz nehmen wird den blau markierten Wanderweg nach Jaronín, aber schon nach 80 Metern biegen wir an einer Weggabelung nach rechts auf einen alten Hohlweg ab (2), der nach Smědeček führt. Dieser Weg bildet

die Westgrenze des Naturschutzgebiets Blanský les (dt. Plansker Wald). Der Name des Hügels, der die ganze Zeit auf unserer rechten Seite liegt, ist Doubí (3). Nach einem knappen Kilometer gelangen wir zum Waldrand mit einer Wegekreuzung (mit dem Zeichen des Naturschutzgebiets Plansker Wald). Wir biegen geringfügig nach links ab, auf einen durch den Wald führenden Weg zu einer unweit gelegenen Wiese. Schon nach ein paar Metern finden wir einen flachen Graben mit einem Wall, den Überrest einer frühneuzeitlichen Schanze (4). Nach der Rückkehr auf den Hohlweg setzen wir unseren Weg in Richtung Smědeček (5) fort. Wir passieren den Dorfplatz und gehen nach Süden Richtung Smědeč (6) weiter. An der Kreuzung in der Gemeindemitte biegen wir nach rechts auf die Straße Nr. 143 ab. Nach 300 Metern biegen wir an der Straßenkreuzung nach rechts auf die Straße Nr. 122 Richtung Vadkov ab. Nachdem wir den Waldabschnitt des Weges passieren, taucht rechts von der Straße eine kleine Anhöhe mit einem kleinen Wald namens Kučera auf. Oben auf der Anhöhe, nur ein paar Meter von der Straße entfernt, finden wir eine weitere frühneuzeitliche Befestigung (7). Die Straße Nr. 122 bringt uns dann in die Gemeinde Vadkov (8).

(1) Třešňový Újezdec
Der Standort wird im Jahre 1300 zum ersten Mal urkundlich erwähnt. Das Dorf, zu der damaligen Zeit nur Újezdec genannt, war Bestandteil der Herrschaftsgüter, die sich seit 1263 in den Händen des Klosters von Zlatá Koruna (dt. Goldenkron) befanden. Während der Hussitenkriege wurden die Herrschaftsgüter zum Eigentum der Rosenberger, dann der Eggenberger und schließlich der Schwarzenberger, welche sie bis zum Jahre 1848 in ihrem Besitz hatten. Gerade im 19. Jahrhundert entstanden die meisten wertvollen und für die Region des Plansker Waldes so typischen Bauwerke. Die Aufmerksamkeit wert sind insbesondere der nördliche und der östliche Teil des Dorfplatzes, wo Häuser mit Stuckdekoration stehen (Häuser der Nummern 18, 19, 21, 22). Eine wahre Rarität ist ein Speicher mit Stockwerken auf dem Hof des Bauerngutes Nr. 1, der in die Zeit vor der Schlacht auf dem Weißen Berg datiert ist.

(2) Hohlweg bei Třešňový Újezdec
Der alte Weg aus Třešňový Újezdec nach Smědeček war höchstwahrscheinlich Bestandteil des Linzer Steigs. Bis zum heutigen Tag sind hier Hohlwegbündel erhalten geblieben, welche während der langen Zeit der Nutzung der Wege durch fahrende Fuhrn gebildet wurden. Das Profil eines solchen Hohlweges ist etwa in der Mitte der Trasse gut sichtbar, als der Weg bei den Terrainumgestaltungen für die naheliegende Baumschule durch Bagger schonungslos angegriffen wurde. Ein Bündel von sieben Hohlwegen kann dann an der Stelle nachvollzogen werden, wo der Weg beginnt, zu einer milden Anhöhe zu steigen.

(3) Burg von Drslav auf dem Gipfel Doubí

Der Gipfel Doubí (643 m) trennt den hiesigen Teil des Talkessels von Lhenice in zwei schmale Täler. Dieser Trennung musste auch die Route des Linzer Steigs folgen, der hier zwei Zweige gebildet hat. Und gerade auf diesen Hügel setzt man am häufigsten die Burg von Držislav, oder auch Drslav genannt, die in den Urkunden aus den Jahren 1263, 1290 und um das Jahr 1330 bereits als eine untergegangene Burg erwähnt wird. Im ersten angeführten Jahr wird nur der Berg erwähnt, der „Burg von Držislav“ hieß. Außer des Hügels Doubí wird der Standort der Burg am häufigsten auch auf einem der höheren Gipfel in der Nähe der Dörfer Záhoří und Jámy gesucht. Der Charakter, der Standort und der Zweck dieser Befestigung wurden bis zur Gegenwart nicht erläutert.

(4) Na Šancích (Třešňový Újezdec)

Auf der Anhöhe zwischen Třešňový Újezdec und Smědeček, die den Namen Na Šancích (dt. Auf den Schanzen) trägt, wurde während der Untersuchungen entlang des Linzers Steigs eine Feldbefestigung aus der Neuzeit entdeckt. Ihre Aufgabe bestand in der Verteidigung des Zutritts zum Steig, weil sie durch Hohlwege an die Reste des Linzer Steigs direkt anknüpft. Die Bauherren nutzten die strategische Lage des Standortes mit einer guten Aussicht. Die Befestigung, die auf den sich vom Norden durch den Talkessel von Lhenice nähernden Feind gerichtet war, besteht aus einem Wall und einem Graben. Aus dem Wall ragen zwei quadratförmige Redane heraus (vom hinten offene Festungsausläufer, an welchen am häufigsten Geschütze standen), die um einen vorgeschobenen Wall ergänzt wurden. Die Gesamtlänge der Fortifikation beträgt 420 Meter. Problematisch ist die Bestimmung der Zeit der Errichtung der Schanzen, weil sich im Südböhmen in der frühen Neuzeit mehrere Feldzüge abspielten. Als Zeitraum, der am meisten wahrscheinlich ist, gilt der Dreißigjährige Krieg. In den ersten Phasen des Krieges trafen hier die Armeen der Stände und des Kaisers aneinander, sehr stark beschädigt wurden zum Beispiel die Städte Netolitz und Elhenitz. Eine weitere Möglichkeit ist der Zug der schwedischen Armee in den letzten Jahren des Dreißigjährigen Krieges. Fragen, wer die Festung gebaut hat und ob man hier auch gekämpft hat, müssen deshalb erst beantwortet werden.

(5) Smědeček

Die erste urkundliche Erwähnung des Dorfes Smědeček und in diesem Zusammenhang auch des unweit gelegenen Dorfes Smědeč stammt aus dem Jahre 1310. In der Zeit gehörten beide Dörfer dem Zisterzienserkloster in Zlatá Koruna (dt. Goldenkron). Smědeček wurde durch den Dorfschulzen von Ktiš (dt. Tisch) verwaltet und gehörte bis zum Jahre 1408 der Pfarrkirche in Kuklov und später in Tisch. Während der Hussitenkriege, wann viele Herrschaftsgüter infolge von militärischen Auseinandersetzungen ihre Besitzer wechselten, nahm Ulrich II. von Rosenberg ein großes Vermögen „in seinen Schutz“, teilweise auch dank der Urkundenfälschung. Im Jahre 1420 ging deshalb Smědeček in den Besitz der Rosenberger über, wo es bis zu der Zeit von Peter Wok, des letzten Mitglieds dieses Adelgeschlechts, blieb. Danach gelangte Smědeček unter die Verwaltung der Eggenberger und im Jahre 1710 der Schwarzenberger. Im 18. und 19. Jahrhundert nahm hier der Anteil der deutschen Bevölkerung zu.

Eine große Wende bedeutete deshalb der Zeitraum nach dem Jahre 1938. Das unweit gelegene Dorf Vadkov war die letzte Gemeinde des Protektorats Böhmen und Mähren und Smědeček gehörte territorial in das Dritte Reich (Gau Oberdonau). Nach der Vertreibung der ursprünglichen Einwohner verkam ein großer Teil der Gemeinde. Gegenwärtig wird die Gemeinde schrittweise wieder belebt.

(6) Smědeč

Ähnlich wie heute bestand hier bereits im Mittelalter eine Kreuzung der Straßen in nord-südlicher und ost-westlicher Richtung. Smědeč gehört zu den wenigen Dörfern des hiesigen Raums, bei welchen man mindestens eine indirekte Erwähnung über ihre Gründung in den Quellen findet. Im Jahre 1311 übernahm nämlich Buzek von Slavkov vom Goldenkroner Abt Teodorik zur lebenslangen Nutzung „dessen neue Gründung genannt in Smědeč“ („novamfundationem eorum dictam in Smydz“). Die Ortschaft wurde also auf dem Gebiet des Klosters kurz davor um die Wende des 13. und 14. Jahrhunderts gegründet und wurde nach einem Smědek, vielleicht ihrem Gründer, benannt. Da zwei Dörfer gleichen Namens nahegelegen waren, begannen sie die Menschen mit den Prädikaten „groß“ und „klein“ als „Velký“ und „Malý Smědeč“ zu unterscheiden, aber schon im 15. Jahrhundert auch als Smědeč und Smědeček (dt. Kleinsmědeč) zu nennen. Beide Dörfer hatten in der frühen Neuzeit und auch in der modernen Geschichte ein ähnliches Schicksal (siehe oben).

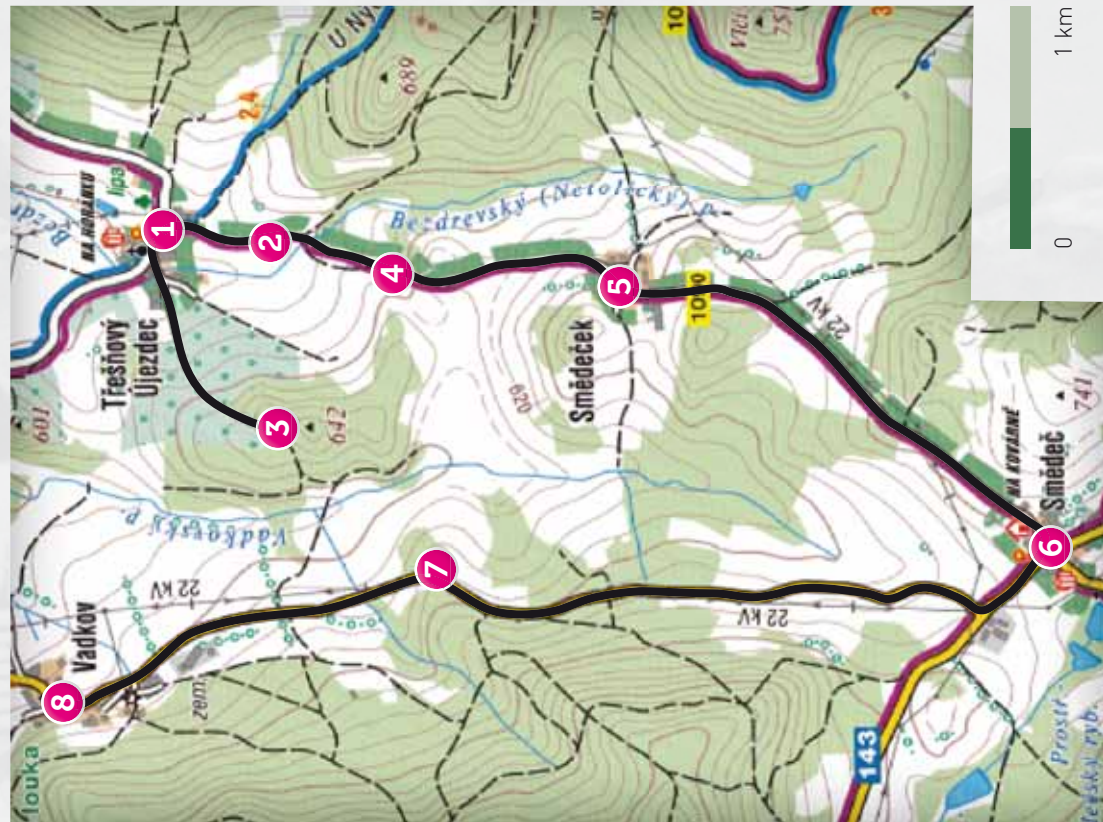
(7) Na Šancích (Vadkov)

Die hiesige Festung Na Šancích (auf Deutsch Auf den Schanzen genannt) ist eine kleinere Variante der sich zwischen Třešňový Újezdec und Smědeček befindenden Befestigung (siehe oben). Sie wird durch einen 100 Meter langen Wall und einen Graben mit einem Redan gebildet. Es liegt an der Hand, dass beide Fortifikationen in der gleichen Zeit entstanden. Sie überschneiden den Talkessel von Lhenice in einer Linie, darüber hinaus kann man von der Anhöhe unter Újezdec die Schanzen von Vadkov erblicken und umgekehrt. Mit Sicherheit ist es kein Zufall, dass diese Festungen den Durchgang auf dem Linzer Steig gerade an der Grenze zweier historischer Kreise, Prácheň und Bechyně, schützten.

(8) Vadkov

Das Dorf Vadkov gehörte dem Kloster in Goldenkron. Zum ersten Mal wird es zum Jahre 1300 urkundlich erwähnt. Der Dorfplatz war ursprünglich von einem kreisförmigen Grundriss mit strahlenförmigen Fluren hinter den einzelnen Anwesen. Im Dorf stehen die Dreifaltigkeitskapelle und einige gut erhaltenen Bauernhöfe. Nach der Eingliederung des tschechischen Grenzgebiets im Jahre 1938 war Vadkov die letzte böhmische Gemeinde auf der Route der nach Süden führenden heutigen Straße Nr. 122.

- (1) Třešňový Újezdec
- (2) Hohlweg bei Třešňový Újezdec
- (3) Burg von Drslav auf dem Gipfel Doubí
- (4) Na Šancích (Třešňový Újezdec)
- (5) Smědeček
- (6) Smědeč
- (7) Na Šancích (Vadkov)
- (8) Vadkov

- (1) Třešňový Újezdec
- (2) úvozová cesta u Třešňového Újezdce
- (3) Drslavův hrad na vrchu Doubí
- (4) Na Šancích (Třešňový Újezdec)
- (5) Smědeček
- (6) Smědeč
- (7) Na Šancích (Vadkov)
- (8) Vadkov

Letecký pohled na Třešňový Újezdec, šipka označuje polohu polního opevnění

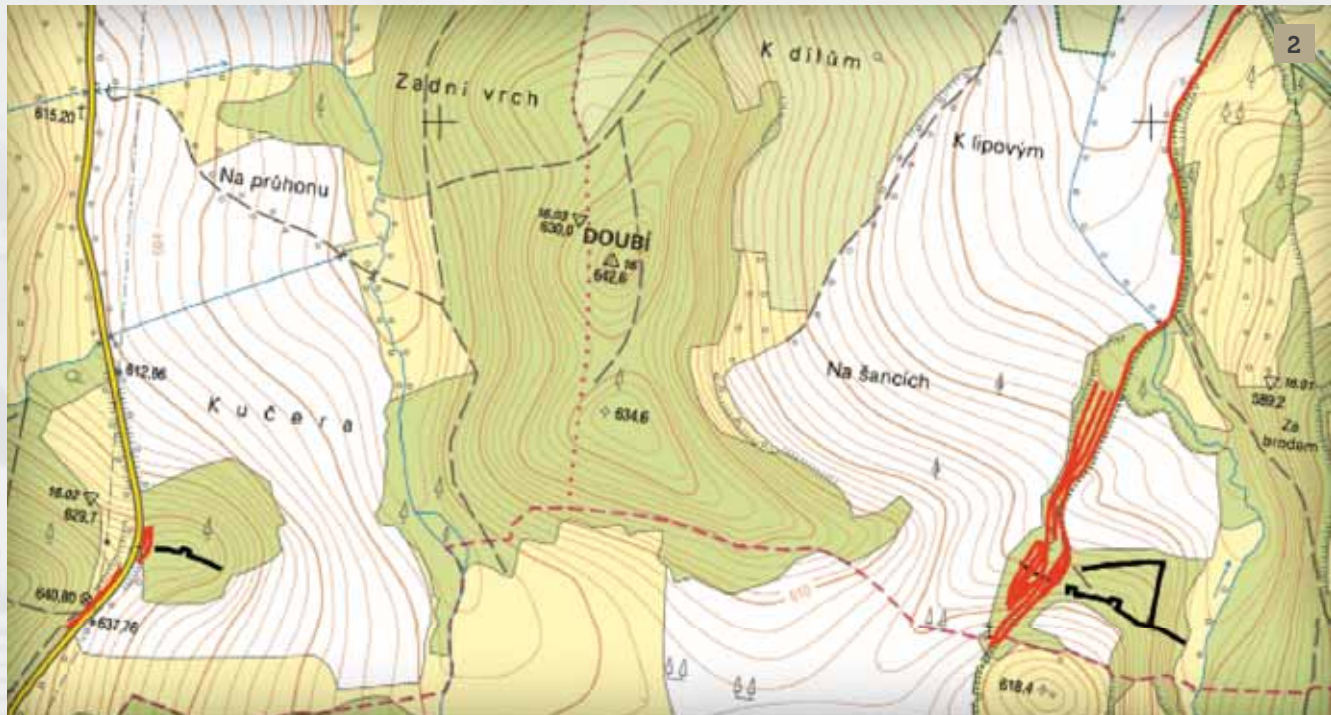
Luftaufnahme von Třešňový Újezdec, der Pfeil zeigt den Standort der Feldbefestigung

Na vadkovských šancích

Auf den Schanzen von Vadkov

▲ Mapa polních opevnění (černě) a přilehlých úvozových cest (červeně)
Karte der Feldbefestigungen (schwarz) und der anliegenden Hohlwege (rot)

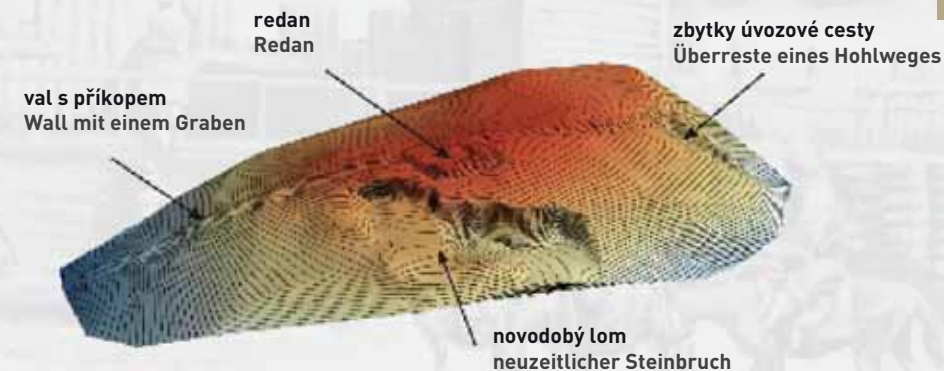
◀ Dnes již neexistující domy čp. 12, 13 a 14 ve Smědči.
(databáze historického spolku Bartoloměj)

Die heute nicht mehr existierenden Häuser
der Nummern 12, 13 und 14 in Smědč
(Datenbank des historischen Vereins Bartoloměj)

Trojrozměrný model šanci
na vrchu Kučera u Vadkova

Dreidimensionales Modell
der Schanzen auf dem Hügel
Kučera bei Vadkov

V. Hradiště, hrad a zaniklý klášter Kuklovna Brložsku

délka hlavní trasy: 7,6 km
celková délka odboček: 1,2 km

Tato trasa kopíruje naučnou stezku Brložsko, a proto se budeme držet jejího značení. Začneme v obci Kuklov, která je zajímavá především zbytky nedostavěného kláštera (1) z přelomu 15. a 16. století. Vydáme od turistického rozcestí v Kuklově na sever po modré značce. Po levé straně budeme mít vrchol Šibeník (2). Na rozcestích se držíme vpravo, až po zhruba jednom kilometru dorazíme na hvězdicové rozcestí, které projdeme rovně. Dále nás cesta vede stále rovně lesem. Když vyjdeme z lesa, brzy dorazíme na rozcestí, kde se můžeme rozhodnout mezi hlavní trasou a odbočkou.

Odbočka Hradiště Stržišek (3)

Na křižovatce se dáme vlevo po červené značce. Po 150 metrech dojdeme k samotě U Matějků, za kterou se dáme vpravo po cestě mířící do kopce. Ta nás dovede přímo na hradiště.

Chceme-li pokračovat po hlavní trase, dáme se vpravo, čímž se napojíme na červenou značku vedoucí do obce Brloh (4). Ve středu obce projdeme kolem pošty a pokračujeme proti proudu Křemežského potoka. Cesta nás vede k Cvrčkovu mlýnu, kde odbočíme vpravo a dostaneme se na hlavní silnici. Z ní však brzy sejdeme na cestu vedoucí k lesu vlevo od silnice. V lese se na rozcestí dáme vpravo a ta nás zavede přímo k hradišti U Ondřeje (5). Projdeme skrz jeho opevnění, až nás cesta dovede na křižovatku s modrou značkou. Dáme se vlevo a po 300 metrech na další křižovatce vpravo. Odtud vede cesta prudkým stoupáním zpět ke Kuklovu.

Odbočka Hrad Kuglvajt (6)

Téměř na konci stoupání před Kuklovem dojdeme na křižovatku cest, kde se dáme vlevo. Cesta nás zavede až na samotnou zříceninu hradu.

(1) Kuklovský klášter

Torzo nedostavěného kláštera je dnes dominantou Kuklova, především torzo kostelního presbytáře. Zdivo bylo postaveno pouze do výše hlavní římsy, navazující loď se už stavět nezačala. Ve zdech jsou dodnes vidět kapsy, do nichž měla být ukotvena klenba. Ostatní budovy kláštera pohltily domy, které zde byly postaveny později, zvláště ty při severní straně nedokončeného kostela. Stavba kláštera započala někdy po roce 1495, kdy ji na tomto místě Rožmberkové povolili paulánským mnichům z hornorakouského Thalheimu. Jednalo se o první paulánský klášter v Čechách a stavba byla pojata velkoryse. Po roce 1514 se ale z blíže neznámých příčin zastavila. Později zde vznikl panský dvůr s pivovarem a nedostavěné budovy kláštera začaly postupně chátrat, nebo byly rozebírány na stavební materiál pro okolní domy.

(2) vrch Šibeník

Na první pohled zaujme jméno vrchu, které ale nesouvisí se skutečným výkonem poprav, protože v blízkosti se nenacházelo žádné sídlo s právem hrdelního soudu. Je možné, že na vrcholu stávala dřevěná šibenice jako varovný symbol, mající odstrašovat případné zločince. Podobné výstražné šibenice se stavěly na hranicích nebo poblíž významných cest, aby byly dobře viditelné a připomínaly trestní pravomoc vrchnosti.

(3) hradiště Stržišek

Hradiště pochází z pozdní doby halštatské (6.-5. stol. př. n. l.). Vrchol kopce (708 m n. m.) je obehnan kamenným valem výšky cca 1 m. V listnatém lese je dobře patrný. Na severozápadní straně se napojuje na skalní výchozy a celkem tak val uzavírá plochu 0,45 ha. V roce 2000 a 2001 zde proběhl menší archeologický výzkum, během něhož byl veden řez valem a položeno celkem 30 menších sond v ploše hradiště. Vyzvednuto bylo několik atypických keramických zlomků s potuhovaným povrchem. Užití tuhy na povrchu dodávalo keramickým nádobám kovový vzhled. Zajímavým nálezem na severní straně opevněné plochy byl nález úštěpu pazourku patrně paleolitického stáří.

(4) Brloh

V blízkosti obce byly zjištěny dvě naleziště z pozdního paleolitu. Přímo v obci byly zkoumány pozůstatky osídlení ze 13. století. První písemná zmínka o obci je z roku 1310, kdy je připomínána ves Berloch. Další zmínka pochází z roku 1379, kdy je Brloh uváděn v Urbáři zboží rožmberského jako ves patřící ke Krumlovu. Kostel sv. Šimona a Judy (dříve zasvěcený sv. Maří Magdaleně) byl založen mezi léty 1340 a 1347 Petrem z Rožmberka.

(5) hradiště U Ondřeje

Hradiště je umístěno na mírném návrší, které vystupuje z údolí směrem k Brlohu. Je členěno kamenným valem a zčásti i slabě patrným příkopem do 3 částí. Akropole, čili centrální prostor, má oválný půdorys. Na ni navazují dvě předhradí. V současné době jsou valy narušeny několika vchody, ale jen některé z nich jsou původní, zbylé byly proraženy později zřejmě z důvodu těžby dřeva v prostoru hradiště. Od Brlohu vstupujeme patrně původním

vhodem přímo do prostoru akropole. Archeologický výzkum Národního muzea z roku 1968 odkryl stopy osídlení ze starší (750 – 450 př. n. l.) a ojedinele také mladší (450 až zlom letopočtu) doby železné. Od druhé poloviny 8. století a v průběhu 9. století bylo hradiště znovu obnoveno a je tak jedním z nejstarších slovanských hradišť na jihu Čech.

(6) hrad Kuglvajt
Nejčastěji je zřícenina nazývána Kuglvajt, někdy také Kuklvajt. Ve 2. polovině 14. století byl hrad mocenským opěrným bodem českého krále, který tu měl svá purkrabí. Za bojů mezi Jindřichem z Rožmberka a králem Václavem IV. rožmberští vojáci v roce 1395 Kuklvajt dobyli a pobořili. O deset let později došlo k dohodě, na jejímž základě panovník postoupil zpustlý hrad Rožmberkům s podmínkou, že nebude obnoven. Od té doby se Kuklvajt měnil ve zříceninu, dnes dochovanou v podobě několika fragmentů zdiva. Na nejvyšším místě skalnatého hřebítku se kdysi tyčila válcová věž nevelkého průměru, o něco níže stál obdélný hradištní palác. Ke skále na jižní straně byla pravděpodobně připojena jakási věžice umožňující komunikační propojení jádra s opevněným předhradím při úpatí skály.

V. Wallburg, Burg und das untergegangene Kloster Kuklov in der Region Brloh

Länge der Hauptroute: 7,6 km
Gesamtlänge der Nebenrouten: 1,2 km

Diese Route läuft entlang des Lehrpfades Brložsko und deshalb werden wir uns an dessen Wegezeichen halten. Unsere Wanderung beginnen wir im Dorf Kuklov, wo insbesondere die Überreste eines nicht vollendeten Klosters (1) aus der Wende des 15. und 16. Jahrhunderts interessant sind. Von der Weggabelung in Kuklov nehmen wir den nördlich laufenden blau markierten Wanderweg. Auf der linken Seite ragt der Gipfel Šibeník (2) empor. Auf Weggabelungen halten wir uns rechts, bis wir nach etwa einem Kilometer zu einer sternförmigen Kreuzung gelangen. Danach führt uns der Wanderweg geradeaus durch den Wald. Nachdem wir den Wald verlassen, kommen wir bald zu einer Weggabelung, an welcher wir entweder die Haupt- oder die Nebenroute wählen können.

Abzweigung Hradiště Stržišek (3)
An der Kreuzung gehen wir nach links den roten Wegezeichen folgend. Nach 150 Metern gelangen wir zum Einzelhof „U Matějků“, hinter welchem wir den Weg nach rechts, der berghoch führt, nehmen. Diesem Weg folgend kommen wir direkt zur Wallburg.

Solange wir der Hauptroute folgen wollen, gehen wir nach links und knüpfen an den rot markierten Wanderweg, der in die Gemeinde Brloh (4) führt, an. In der Mitte der Gemeinde passieren wir die Post und setzen unsere Wanderung gegen die Flussrichtung des Baches Křemežský fort. Der Weg führt uns zur Mühle Cvrčkův mlýn, wo wir nach rechts abbiegen und auf die Hauptstraße gelangen. Bald verlassen wir die Hauptstraße und biegen auf den in den Wald führenden Weg links von der Straße ab. An der Weggabelung im Wald gehen wir nach rechts und dieser Weg führt uns direkt zur Wallburg U Ondřeje (5). Wir passieren die Festung, bis uns der Weg zur Kreuzung mit dem blau markierten Wanderweg bringt. Wir gehen nach links und nach 300 Metern an einer weiteren Kreuzung nach rechts. Von dort führt der Weg mit einer steilen Steigung zurück nach Kuklov.

Abzweigung Hrad Kuglvajt (6)
Fast vor dem Ende der Steigung vor Kuklov gelangen wir zu einer Wegekreuzung, an welcher wir nach links abbiegen. Dieser Weg führt uns direkt vor die Ruinen der Burg Kuglvajt.

(1) Kloster in Kuklov
Der Torso des nie vollendeten Klosters, vor allem die Reste des Kirchenchors, stellt heutzutage die Dominante von Kuklov (dt. Kugelweid) dar. Die Mauern reichen nur bis zur Höhe des Hauptgesimses, der Bau des anknüpfenden Kirchenschiffs wurde nie begonnen. In den Wänden sind bis zur Gegenwart Aussparungen nachvollziehbar, in denen das Gewölbe verankert werden sollte. Die übrigen Klostergebäude wurden durch Häuser überdeckt, die hier später gebaut wurden, insbesondere entlang der nördlichen Kante der unvollendeten Kirche. Der Bau des Klosters begann in der Zeit nach dem Jahre 1495, als er durch die Rosenberger den Paulaner Mönchen aus dem oberösterreichischen Thalheim genehmigt wurde. Es sollte das erste Paulaner Kloster im Böhmen sein und seine Bauten wurden sehr großzügig geplant. Nach dem Jahre 1514 wurde die Errichtung des Klosters aus nicht näher bekannten Gründen unterbrochen. Später entstand hier ein Herrenhaus mit Brauerei und die nicht vollendeten Klostergebäude begannen zu verkommen. Sie dienten auch als Baumaterial für den Bau von benachbarten Häusern.

(2) Gipfel Šibeník
Auf den ersten Blick wird unsere Vorstellungskraft durch den Namen des Berges gefangen, der auf Deutsch Galgenberg heißt. Der Gipfelname hängt jedoch nicht mit Hinrichtungen zusammen, weil sich in der Nähe kein Sitz der Blutgerichtsbarkeit befand. Es ist möglich, dass ein hölzerner Galgen auf dem Gipfel stand, als Warnsymbol, das eventuelle Verbrecher von ihren Taten abbringen sollte. Ähnliche Warngalgen wurden an den Grenzen oder in der Nähe bedeutender Straßen errichtet, um gut sichtbar zu sein und an die Strafbefugnisse der Obrigkeit zu erinnern.

[3] Wallburg Stržíšek

Die Wallburg Stržíšek stammt aus der späteren Hallstattzeit (6.-5 Jh. V. Chr.). Auf dem Berggipfel (708 m) befindet sich ein etwa einen Meter hoher Steinwall. Er ist im Laubwald gut sichtbar. Auf der nordöstlichen Seite knüpft der Wall an die Felsenausläufer an und schließt die Gesamtfläche von 0,45 Hektar ein. In den Jahren 2000 und 2001 erfolgten hier kleinere archäologische Untersuchungen, während welcher ein Schnitt durch den Wall geführt wurde und auf der Fläche der Wallburg etwa 30 kleinere Sonden angebracht wurden. Es wurden einige atypische keramische Scherben mit Graphitanstrich ausgegraben. Der Graphitanstrich ließ Keramikgefäße wie Metallgefäße erscheinen. Ein interessanter Fund auf der nördlichen Seite der befestigten Fläche war ein Feuersteinabschlag, der wahrscheinlich aus dem Paläolithikum stammt.

[4] Brloh

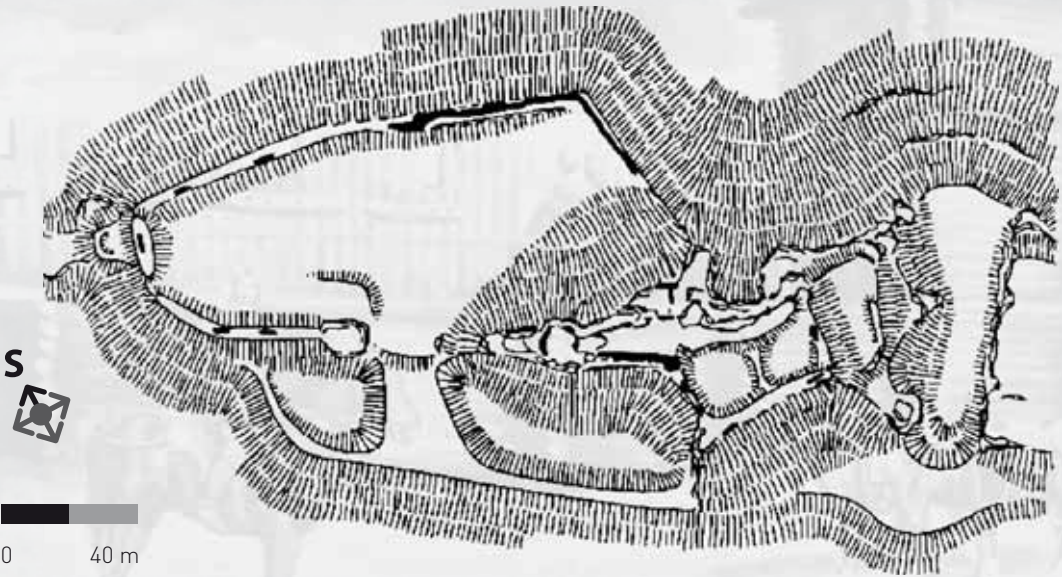
In der Nähe der Gemeinde Brloh wurden zwei Fundstätten aus dem späten Paläolithikum festgestellt. Unmittelbar in der Gemeinde wurden Überreste einer Besiedlung aus dem 13. Jahrhundert untersucht. Die erste urkundliche Erwähnung der Gemeinde stammt aus dem Jahre 1310, als die Gemeinde als Berloch erwähnt wird. Eine weitere Erwähnung ist aus dem Jahre 1379, als die Ortschaft Brloh im Urbarium der Rosenberger Herrschaft als ein zu Krumau gehörendes Dorf angeführt war. Die St. Simon-und-Juda-Kirche (ursprünglich der St. Maria Magdalena geweiht) wurde zwischen den Jahren 1340 und 1347 durch Peter von Rosenberg gegründet.

[5] Burgwall U Ondřeje

Die Wallburg U Ondřeje (dt. Bei Andreas) befindet sich auf einer milden Anhöhe, die aus dem Tal in Richtung Brloh herausragt. Sie wird durch einen Steinwall und teilweise auch durch einen kaum sichtbaren Graben in drei Teile gegliedert. Die Akropolis, also der Zentralraum, ist von einem ovalförmigen Grundriss. An die Oberburg knüpfen zwei Vorburgen an. In der Gegenwart sind die Wälle durch einige Eingänge durchbrochen, von denen nur einige ursprüngliche Eingänge sind, während die übrigen Eingänge wahrscheinlich später, und zwar wegen der Holzernte in der Wallburg errichtet wurden. Von der Richtung der Gemeinde Brloh kommend betreten wir die Akropolis wahrscheinlich durch den ursprünglichen Eingang. Die archäologischen Ausgrabungen des Nationalmuseums aus dem Jahre 1968 fanden Besiedlungsspuren aus der jüngeren (750 – 450 v. Chr.) und vereinzelt auch aus der späteren (450 v. Chr. bis zum Beginn der christlichen Zeitrechnung) Eisenzeit. Ab der zweiten Hälfte des 8. Jahrhunderts und im Laufe des 9. Jahrhunderts war die Wallburg wieder erneuert und gehört somit zu den ältesten slawischen Burgwällen im Süden Böhmens.

[6] Burg Kuglvajt

Am häufigsten wird die Burgruine Kuglvajt, manchmal auch Kuklvajt genannt. In der 2. Hälfte des 14. Jahrhunderts war die Burg ein Machtstützpunkt des böhmischen Königs, der hier seine Burggrafen hatte. Während der Kämpfe zwischen Ulrich von Rosenberg und Wenzel IV. wurde die Burg Kuklvajt im Jahre 1395 durch Rosenberger Soldaten erobert und beschädigt. Zehn Jahre später wurde eine Vereinbarung erreicht, auf deren Grundlage der König die verwüstete Burg an die Rosenberger abtrat, und zwar mit der Bedingung, dass die Burg nicht mehr erneuert wird. Seit der Zeit verwandelte sich Kuklvajt in eine Ruine, die bis zum heutigen Tag in der Gestalt einiger Mauerfragmente erhalten geblieben ist. An der höchsten Stelle des kleinen Felsenkammes stand früher ein walzenförmiger Turm von einem kleineren Durchmesser, um einiges niedriger stand der längliche Burgpalast. An den südlichen Felsen knüpfte wahrscheinlich eine Turmwarte an, die den Verkehr zwischen dem Kern der Burg und der befestigten Vorburg am Felsenfuß ermöglichte.

6

Terénní náčrt hradu Kuglvajt (podle M. Plačka)

Zeichnung der Burg Kuglvajt im Terrain (nach M. Plaček)

0 1 km

- (1) Kuklovský klášter
- (2) vrch Šibeník
- (3) hradiště Stržišek
- (4) Brloh
- (5) hradiště U Ondřeje
- (6) hrad Kuglvajt

- (1) Kloster in Kuklov
- (2) Gipfel Šibeník
- (3) Wallburg Stržišek
- (4) Brloh
- (5) Burgwall U Ondřeje
- (6) Burg Kuglvajt

Torzo kuklovského kláštera
Ruine des Klosters in Kugelweid

Val hradiště Stržíšek

Ein Wall der Wallburg Stržíšek

Hradiště U Ondřeje

Wallburg U Ondřeje

Brloh

VI. Kolem Ktiše

délka trasy: 11,5 km

Trasu započneme v obci Tisovka (1). Odtud se vydáme severním směrem po žluté značce na Ktiš. Zhruba po 1,8 km narazíme na křižovatku, kde se dáme vpravo a budeme dále pokračovat po žluté i červené stezce zároveň. Ve Ktiši (2) obě značky končí, a proto odtud budeme pokračovat po zelené. Ta nás povede dolů údolím až na rozcestí, kde zahneme vlevo do místní části Ktiš-Pila, kde dříve stála na Křemžském potoce řada mlýnů a byl zde vybudován i umělý kanál (3). Zelená trasa nás však vede přes potok do lesa, kde vstoupíme do Vojenského újezdu Boletice. Veřejnost do něj smí vstoupit pouze po turistických trasách a to o víkendech a svátcích mezi 7 a 21 hodinou (více na www.voujezd-boletice.cz). Proto se budeme držet pouze zelené trasy, která nás dovede do Březovíku (4).

Z Březovíku budeme po zelené pokračovat už jen 300 metrů na rozcestí Březovík–Nová Hospoda (5). Zde se zelená trasa stáčí vpravo, my se však vydáme opačným směrem na Dobročkov. Po 600 m chůze po silnici se vlevo objeví odbočka, která prochází přírodní rezervací Dobročkovské hadce. Na konci cesty leží ves Dobročkov (6).

(1) Tisovka

První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1423. Osada patřila ke krumlovskému panství a bývala spravována rychtářem ze Ktiše. Původní český název, odvozený od tisů, byl do němčiny volně přeložen jako Eibenberg (Tisová hora), což je doloženo již v roce 1440. Lidovou výslovností a zkomolením se z tohoto jména postupně stal Aimberg, Naimberg, Neunberg a nakonec Neuberg. Vzhledem k tomu, že se již nacházíme na rozhraní Blanského lesa a Šumavy, nebyla zdejší krajina příliš vhodná k zemědělství. Lidé tu proto hledali jiné způsoby obživy. Jedním z nich bylo již od středověku sklářství. Více než kilometr západně od Tisovky stávala osada Stará Huť, zaniklá po druhé světové válce. Její název je připomínkou sklářského řemesla, které bývalo v této oblasti kdysi rozšířeno. Poprvé se připomíná v roce 1445 již jako „Starahut“, což znamená, že počátky zdejší sklárny sahají přinejmenším do začátku 15. století.

(2) Ktiš

Název je odvozován od původního Chotůš, tj. osada patřící Chotouchovi. Německá verze názvu zněla Tisch. Podobně jako řada jiných míst v kraji, také Ktiš ve středověku náležela klášteru Zlaté Koruně. První písemná zmínka pochází z roku 1310 a už tehdy zde stál kostel sv. Bartoloměje. Jeho jádro je tedy gotické. Barokní přestavba se uskutečnila v letech 1687–1692 a její projekt vyhotovil stavitel italského původu Giovanni Battista Canevalle, působil tehdy ve službách knížete Eggenberga. Zdejší fara byla střediskem církevní správy, sídlil zde také rychtář, do jehož správního obvodu příslušelo 13 osad. Snad již v 15. století existovala ve Ktiši i škola. V té době již Ktiš přešla z majetku zlatokorunského kláštera pod správu Rožmberků, následně Eggenbergů a posledními majiteli byli od roku 1719 Schwarzenbergové. Počátkem 20. století byla Ktiš čistě německou obcí s více než 250 obyvateli.

(3) mlýny a umělý kanál na Křemžském potoce

Podél Křemežského potoka pod Ktiší stávaly mlýny již od středověku, kdy první je připomínán již roku 1423. V první polovině 20. století byl tento mlýn velkoryse rozšířen a modernizován Johannem Jungbauerem. V letech 1969–1970 byl v údolí pod mlýnem zřízen Ktišský rybník. Voda se však v minulosti stávala i zdrojem sporů. Roku 1591 dal Vilém z Rožmberka vybudovat umělý kanál, aby zajistil vodu pro své mlýny mezi Březovíkem a Chvalší-nami. Stoka u Ktiše odvedla část průtoku Křemežského potoka přes rozvodí do potoka Chvalšínského, proti čemuž se bouřili mlynáři provozující svou živnost o něco níže na Křemežském potoce. Umělá stoka začínala u Ktišské pily, směřovala podél okraje lesa a přes nynější pole pod Březovík až téměř k silnici u Nové hospody, načež se stáčela do Březovického rybníka, aby se níže pod Třebovicemi setkala s Chvalšínským potokem. Její pozůstatky jsou dodnes místy v terénu patrné.

(4) Březovík

Vesnice Březovík vznikla při vrcholně středověké kolonizaci, která probíhala především ve 13. století. Svědčí o tom mimo jiné pravidelný půdorys, typický pro plánovitě zakládané vsi. Původní tvar německého názvu byl Abtsbrunn, tedy Opatova studánka, související snad s vlastnictvím vsi zlatokorunským klášterem. Později připadla osada ke krumlovskému panství. Na původní význam jména se postupně zapomnělo a bylo zkomoleno na méně vznešené Oxbrunn, tedy Volská studánka. První písemná zmínka se váže k roku 1310. Později byl Březovík přičleněn ke krumlovskému panství a s ním také měnil své majitele. Většina původních obyvatel byla německé národnosti, o čemž svědčí i založení německé školy roku 1902. Stála spolu s kovárnou uprostřed návsi a fungovala do konce druhé světové války, v letech 1946–1961 ji nahradila škola česká. Březovík patří k nejlépe dochovaným osadám této oblasti. Náves je lemována starými, většinou dobře udržovanými usedlostmi postavenými v 19. nebo ještě počátkem 20. století. Například čp. 9 je ojediněle dochovaným roubeným stavením, které v oblasti Šumavy předcházel větším zděným stavbám. Dřevěné roubení větší světnice je zasazeno do tzv. kožichu, hliněné omazávky stěn.

Uprostřed návsi vedle bývalé školy stojí architektonicky pozoruhodná kaplička s masivní zvonící se zaoblenými nárožími; pochází snad z první poloviny 19. století.

(5) Březovík – Nová Hospoda
Název Nová Hospoda má svůj původ v době kolem přelomu 18. a 19. století, kdy se pro potřeby rychlejší a modernější dopravy vytyčovala síť novověkých silnic. V souvislosti s tím byly na dálkových trasách stavěny také zájezdní hostince, nazývané jednoduše Nová Hospoda, které sloužily k občerstvení formanů či pocestných. Mívaly prostorné stáje pro koně a zásoby krmiva. Lidé mohli podle svých finančních možností nocovat v pokoji nebo ve stáji na slámě. V blízkosti mohla stát kovárna či kolářská dílna, připravená poskytnout „servis“ vozům a spřežením.

(6) Dobročkov
Osada bývala majetkem zlatokorunského kláštera cisterciáků a poprvé se připomíná k roku 1310. Kolem přelomu 19. a 20. století byl Dobročkov samosprávnou obcí, kde stálo 23 domů se 159 německými obyvateli. Opodál obce se nacházely samoty Dobročkovský mlýn, Hamerník, Moučka a Mýt-ný. Zástavbu Dobročkova tvořily ještě v šedesátých letech 20. století dvě souvislé řady mohutných patrových usedlostí, lemujících obdélnou svažitou náves. Byla to typická venkovská architektura německého Pošumaví. Usedlosti však zchátraly a po roce 1965 proběhla jejich demolice. Z původních budov zůstala stát pouze popisná čísla 12 a 17.

VI. Wanderung rund um Ktiš

Routenlänge: 11,5 km

Diese Wanderung beginnt in der Gemeinde Tisovka (1). Von dort nehmen wir den nördlich verlaufenden Wanderweg mit gelben Wegezeichen, Richtung Ktiš. Nach etwa 1,8 Kilometern kommen wir zu einer Kreuzung, an welcher wir nach rechts abbiegen werden und den parallel verlaufenden gelb und rot markierten Wanderwegen folgen werden. In Ktiš (2) enden beide Wanderwege, deshalb machen wir auf dem grün markierten Wanderweg weiter. Dieser führt uns durch ein Tal bis zu einer Weggabelung, wo wir nach links in den Ortsteil Ktiš-Pila abbiegen. An dieser Stelle stand früher entlang des Baches Křemžský eine Reihe von Mühlen und es wurde auch ein künstlicher Wasserkanal errichtet (3). Die grünen Wegezeichen führen uns jedoch über den Bach in den Wald, wo wir das Militärgelände Boletice betreten. Das ehemalige Militärgelände ist nur über die markierten Wanderwege, und zwar nur an Wochenen-

den und Feiertagen zwischen 7 und 21 Uhr zugänglich (mehr Informationen findet man auf: www.vojujezd-boletice.cz). Deshalb halten wir uns nur an dem grün markierten Wanderweg, der uns nach Březovík mitbringen wird (4).

Aus Březovík sind es den grünen Wegezeichen folgend nur 300 Meter zur Weggabelung Březovík–Nová Hospoda (5). Hier wendet sich der grün markierte Wanderweg nach rechts, wir nehmen jedoch die gegensätzliche Richtung nach Dobročkov. Nach 600 Metern Lauf auf der Straße taucht links eine Abbiegung auf, die durch das Naturreservat Dobročkovské hadce (Serpentine von Dobročkov) führt. Am Ende des Wanderweges liegt das Dorf Dobročkov (6).

(1) Tisovka
Das Dorf Tisovka wird zum ersten Mal im Jahre 1423 urkundlich erwähnt. Die Ansiedlung gehörte der Krumauer Herrschaft und wurde durch den Dorfschulzen aus dem Dorf Tisch verwaltet. Die ursprüngliche tschechische Bezeichnung des Dorfes, bei Eibenbaum zu suchen, wurde ins Deutsche als Eibenberg übersetzt, was bereits im Jahre 1440 belegt wird. Durch die Volksausprache und Verzerrungen wurde aus diesem Namen schrittweise Aimberg, Naimberg, und schließlich Neuberg. Da wir uns bereits an der Schwelle zwischen dem Plansker Wald und dem Böhmerwald befinden, war die hiesige Landschaft nicht zu sehr für die Landwirtschaft geeignet. Deshalb suchte man hier nach anderen Formen des Lebensunterhalts. Eines dieser Handwerke war bereits im Mittelalter die Glasproduktion. Mehr als einen Kilometer westlich von Tisovka stand die Ansiedlung Namens Stará Huť (dt. Alte Glashütte), die nach dem zweiten Weltkrieg verwüstete. Ihr Namen trägt die Erinnerung an das Glashandwerk, das früher in diesem Gebiet verbreitet war. Zum ersten Mal wird diese Ansiedlung im Jahre 1445 schon als „Starahut“ erwähnt, was heißt, dass die Anfänge der hiesigen Glashütte mindestens auf den Beginn des 15. Jahrhunderts reichen.

(2) Ktiš
Der Name der Gemeinde wird vom ursprünglichen „Chofúš“ abgeleitet, d.h. die einem Chotouch gehörende Ortschaft. Die deutsche Namensversion lautete Tisch. Ähnlich wie viele andere Orte in der ganzen Region gehörte auch Tisch im Mittelalter zum Kloster Goldenkron. Die erste schriftliche Erwähnung stammt aus dem Jahre 1310 und schon damals stand hier die St. Bartholomäus-Kirche. Der Kirchenkern ist also gotisch. Der Barockumbau wurde in den Jahren 1687 bis 1692 vorgenommen. Der Autor des Projektes war der Baumeister italienischer Herkunft Giovanni Battista Canevalle, der damals in den Diensten des Fürsten Eggenberg wirkte. Die hiesige Pfarre stellte das Zentrum der kirchlichen Verwaltung dar, seinen Sitz hatte hier auch der Dorfschulze, in dessen Verwaltungsgebiet dreizehn Ortschaften gehörten. Vielleicht schon im 15. Jahrhundert gab es auch eine Schule in Tisch. In der Zeit ging Tisch aus dem Vermögen des Klosters Goldenkron in den Besitz der Rosenberger und danach der Eggenberger über. Die letzten Eigentümer des Dorfes waren seit dem Jahre 1719 die Schwarzenberger. Zu Beginn des 20. Jahrhunderts war Tisch eine rein deutsche Gemeinde mit mehr als 250 Einwohnern.

(3) Die Mühlen und der Wasserkanal am Bach Křemežský

Entlang des Baches Křemežský unterhalb von Ktiš standen Mühlen bereits seit dem Mittelalter, wobei die erste Mühle schon im Jahre 1423 erwähnt wird. In der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts wurde diese Mühle durch Johann Jungbauer großzügig erweitert und modernisiert. In den Jahren 1969 bis 1970 wurde im Tal unterhalb der Mühle der Teich Ktišský angelegt. Wasser wurde in der Vergangenheit auch zur Quelle von Streitigkeiten. Um Wasser für seine Mühlen zwischen Březovík und Chvalšiny zu sichern, ließ Wilhelm von Rosenberg um 1591 einen künstlichen Wasserkanal errichten. Der Kanal bei Tisch nahm einen Teil des Wassers aus dem Bach Křemežský über die Wasserscheide in den Bach Chvalšinský, wogegen Mühler, die ihre Mühlen um einiges flussabwärts am Bach Křemžský hatten, protestierten. Der künstliche Kanal begann beim Sägewerk in Tisch, führte entlang des Waldrandes und über die jetzigen Felder unterhalb Březovík bis fast zur Straße bei Nová Hospoda, wonach er sich zum Teich Březovický wandte, um unterhalb von Třebovice mit dem Bach Chvalšinský zusammenzufließen. Seine Überreste sind bis heute im Terrain nachvollziehbar.

(4) Březovík

Das Dorf Březovík entstand bei der Kolonisation im kulminierenden Mittelalter, die vor allem im 13. Jahrhundert verlief. Davon zeugt unter anderem der regelmäßige Dorfgrundriss, der für die planmäßig gegründeten Dörfer typisch ist. Die ursprüngliche Form des deutschen Namens Abtsbrunn (Brunnen des Abtes) hängt wahrscheinlich mit dem Besitzer des Dorfes zusammen, dem Kloster in Goldenkron, zusammen. Später gehörte die Ansiedlung zur Krumauer Domäne. Die ursprüngliche Bedeutung des Namens wurde schrittweise vergessen und der Name wurde zum weniger vornehmen Oxbrunn verstümmelt. Die erste urkundliche Erwähnung der Ortschaft stammt aus dem Jahre 1310. Später wurde Březovík zur Krumauer Domäne zugeordnet, wodurch es auch seinen Besitzer wechselte. Die Mehrheit der ursprünglichen Einwohner war von deutscher Nationalität, wovon auch die Gründung einer deutschen Schule im Jahre 1902 zeugt. Die Schule stand zusammen mit der Schmiede auf dem Dorfplatz und funktionierte bis zum Ende des zweiten Weltkriegs. In den Jahren 1946 bis 1961 wurde sie durch eine tschechische Schule ersetzt. Březovík gehört zu den am besten erhalten gebliebenen Ansiedlungen dieser Region. Der Dorfplatz ist mit alten, meistens gut erhaltenen Bauernhöfen und Bauernhäusern gesäumt, die im 19. oder auch noch zu Beginn des 20. Jahrhunderts gebaut wurden. Das Haus Nr. 9 ist Beispiel der vereinzelt erhaltenen Holzhütten, die im Böhmerwälder Bereich Vorgänger der größeren gemauerten Häuser waren. Die Zimmerung der größeren Stube ist in einen Tonmantel, eine Lehm-schicht an den Wänden, eingesetzt. Inmitten des Dorfplatzes neben der ehemaligen Schule steht eine architektonisch bemerkenswerte Kapelle mit einem massiven Glockenturm mit runden Ecken – sie stammt aus der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts.

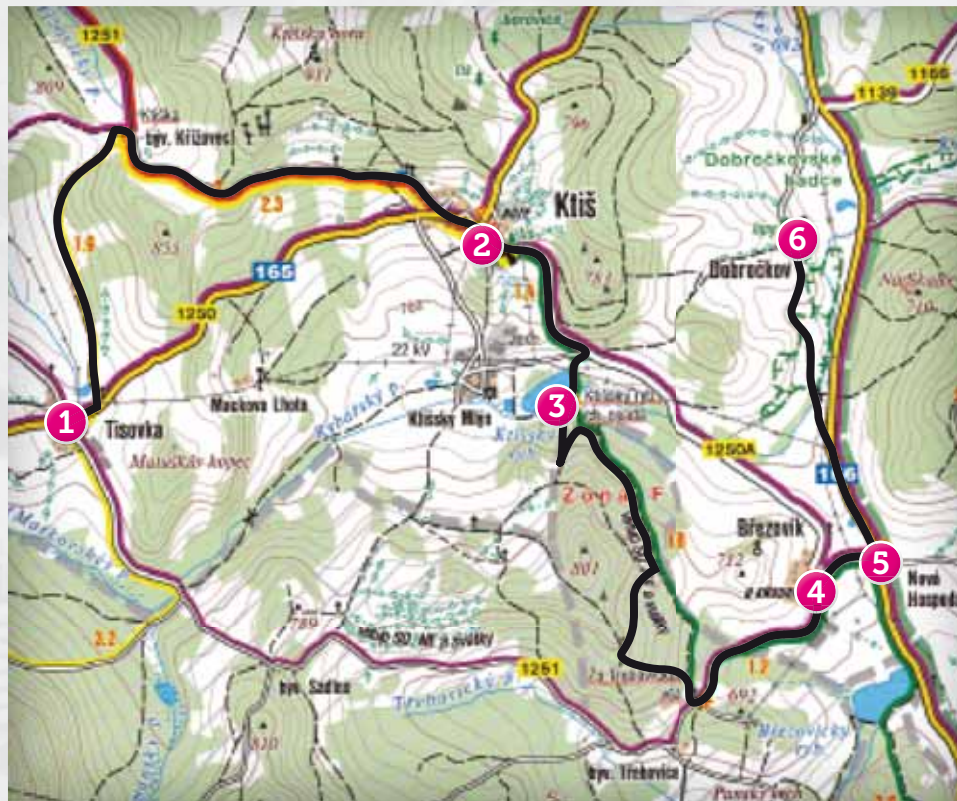
(5) Březovík – Nová Hospoda

Der Name Nová Hospoda (dt. Neues Gasthaus) hat in der Zeit um die Wende des 18. und 19. Jahrhunderts seinen Ursprung, als man für die Bedürfnisse eines schnelleren und moderneren Transports ein Netz von neuzeitlichen Straßen errichtete. In diesem Zusammenhang wurden an den Fernstraßen auch Einkehrgasthäuser erbaut, die einfach „Neues Gasthaus“ genannt wurden und der Erfrischung der Fuhrmänner oder Wanderer dienten. Die Einkehrgasthäuser hatten meistens geräumige Ställe für Pferde und Futtervorräte. Die Leute konnten nach ihren finanziellen Möglichkeiten im Zimmer oder im Stall auf dem Stroh übernachten. In der Nähe stand oft eine Schmiede oder eine Wagnerwerkstatt, die bereit war, das „Service“ für Wagen und für Gespann zu bieten.

(6) Dobročkov

Die Ortschaft war im Besitz des Zisterzienserklosters Goldenkron und wird um das Jahr 1310 erwähnt. Um die Wende des 19. und 20. Jahrhunderts war Dobročkov eine Gemeinde mit Selbstverwaltung, die 23 Häuser mit 159 deutschen Bewohnern hatte. In der Nähe standen die Einzelhöfe Dobročkovský mlýn, Hamerník und Mýtný. Die Bebauung von Dobročkov bildeten noch in den 60er Jahren des 20. Jahrhunderts zwei zusammenhängende Reihen von einstöckigen Anwesen, die den rechteckigen abfallenden Dorfplatz säumten. Es war die typische ländliche Architektur des deutschen Böhmerwaldraumes. Die Anwesen verödeten jedoch und wurden nach 1965 demoliert. Von den ursprünglichen Gebäuden sind nur die Nummern 12 und 17 stehen geblieben.

0 1 km

- (1) Tisovka
- (2) Ktiš
- (3) mlýny a umělý kanál
na Křemžském potoce
- (4) Březovík
- (5) Březovík - Nová Hospoda
- (6) Dobročkov

- (1) Tisovka
- (2) Ktiš
- (3) Die Mühlen
und der Wasserkanal
am Bach Křemežský
- (4) Březovík
- (5) Březovík - Nová Hospoda
- (6) Dobročkov

▲ Náves v Tisovce • Der Dorfplatz in Tisovka

2

Ktiš • Tisch

4

Roubenka na březovické návsi

Eine hölzerne Blockhütte auf dem Dorfplatz von Březovice

5

Dobročkovská návěs na dobové fotografii
(databáze historického spolku Bartoloměj)

Der Dorfplatz der Gemeinde Dobročkov
auf einer historischen Aufnahme
(Datenbank des historischen Vereins Bartoloměj)

VII. Zaniklé Boletice a hradiště Raziberk

délka trasy: 10,9 km

Výlet započneme v obci Chvalšiny (1) pod svahy Blanského lesa. Důležitost této oblasti pro obchod v době bronzové dokládají depoty bronzových předmětů (2) nalezené v okolí obce. My se vydáme z Chvalšin na jih po modré stezce, které se budeme držet po celou dobu. Ta nás povede skrz Vojenský újezd Boletice, kde platí určitá omezení pro pohyb turistů (viz výlet Kolem Ktiše). Přes turistická rozcestí Volský vrch a Podvořský rybník se po 4,5 km dostaneme na okraj obce Boletice (3). Na vršku jihovýchodně od původního středu obce stojí románský kostel sv. Mikuláše. Stále pokračujeme po modré značce. Na turistickém rozcestí Boletice se vydáme vlevo na vrchol kopce Raziberk (658 m n. m.). Odměnou za výstup nám bude návštěva hradiště, které vrchol obklopuje (5). Do Kájova (6) je to po modré značce přibližně 3,5 kilometru.

(1) Chvalšiny

Poprvé se s Chvalšinami v písemných pramenech setkáváme v roce 1281, kdy jsou zmiňovány jako majetek kláštera Zlatá Koruna. Historie Chvalšin však sahá daleko do minulosti ještě před první písemné zmínky (viz níže). V raném středověku tudy nejspíše procházela Linecká stezka, o jejím průběhu nám napovídá i půdorys městečka, tzv. ulicovitý typ s domy podél hlavní cesty. Osa chvalšínského náměstíčka se táhne severovýchodním směrem, kolmo na současnou hlavní komunikaci, která přichází od západu. Je to způsobeno zřejmě tím, že Linecká stezka v raném středověku přicházela z jihovýchodu od Boletic a pokračovala dále na dnešní obec Borová. Na počátku 15. století byly Chvalšiny začleněny do rožmberského dominia. Původně raně gotický kostel Sv. Máří Magdaleny, dnešní dominanta obce, byl v letech 1487 až 1514 rozsáhle přestavěn. Mladší zásahy nebyly natolik významné, aby změnilly středověký charakter objektu. Dochovaly se četné kamenné architektonické články, síťová klenba, strmý krov i vnější omítky. Měšťanské domy na náměstíčku mají vysokou památkovou hodnotu především jako dobře dochovaný celek. Mnohé z nich mají gotická jádra nebo domovní portály, zatímco fasády jsou z velké části barokní či klasicistní. Na domě čp. 118 se nachází pamětní deska zdejšího nejvýznamnějšího rodáka Josefa Rosenauera, stavitele schwarzenberských plavebních kanálů na Šumavě. Muzeum věnované této technické památce nalezneme na náměstí v čp. 124.

Otevřeno:

duben-říjen   úterý – sobota   13.00 – 16.00
(mimo sezónu po telefonické dohodě)

(2) depoty doby bronzové

Stezka okolím Chvalšin procházela již zřejmě v pravěku. Vypovídají o tom nálezy tzv. depotů (soubory nejčastěji kovových předmětů záměrně uložených do země) datované především do starší doby bronzové. Velmi pravděpodobně se jednalo o sklady tehdejších obchodníků s mědí a bronzem. Ze svých skrýší však předměty nebyly nikdy vyjmuty a nám se tak dochovaly do dnešních dnů. Na katastru Chvalšin byly dosud objeveny tři depoty měděných žeber, jak se nazývá surovinový ingot, se kterým se ve starší době bronzové obchodovalo. Svým tvarem skutečně připomíná žebro.

(3) Boletice

První písemná zmínka o vsi je z roku 1263, kdy ji Přemysl Otakar II. daroval cisterciákům z kláštera Zlatá Koruna. Chtěl tak zamezit rozpínavosti šlechtického rodu Vítkovců a Bavorů ze Strakonic. Majetkové poměry boleticka se změnily za husitských válek, během nichž se celého klášterního panství zmocnil z titulu ochrany Oldřich z Rožmberka. Po druhé světové válce bylo německé obyvatelstvo vysídleno a vesnice byla zdemolována v souvislosti s budováním vojenského újezdu.

(4) románský kostel sv. Mikuláše

Románský kostel se nachází jihovýchodně od zaniklé vsi Boletice na mírném návrší. Jedná se o jednu z nejstarších dochovaných sakrálních staveb jižních Čech. Na základě umělecko-historického rozboru architektonických článků (např. sloupky v oknech věže, kvádrová technika stavby lodě kostela) a archeologického výzkumu interiéru je možné stavbu datovat minimálně do závěru 12. století. Interiér kostela je opatřen bohatou středověkou malířskou výzdobou nejspíše z přelomu 13. a 14. století. Tento cenný kostel byl poničen pobýtem vojsk především v 70. a 80. letech 20. století. Od počátku 90. let probíhají intenzivní práce na jeho záchraně.

(5) hradiště Raziberk

Existence hradiště spadá již do doby halštatské (8. – 5. stol. př. n. l.). Viditelné zbytky fortifikace však podle nejnovějších výzkumů vznikly někdy na přelomu raného a vrcholného středověku. Nálezy pocházejí z mladohradištního období (11. – 12. století) a sahají až do 13. věku, kdy došlo k definitivnímu opuštění lokality. Temeno bylo obehnáno hlubokým příkopem a náspem, vymezujícím zhruba kruhovou plošinu o průměru až 40 metrů, na níž můžeme předpokládat dřevěnou zástavbu. Opevnění na Razibergu mělo patrně chránit rozvíjející se sídelní enklávu, jejímž duchovním centrem se v závěru 12. století stal boletický kostel sv. Mikuláše, ale zároveň mohlo souviset i s provozem na dálkové komunikaci.

[6] Kájov

Nejstarší písemná zmínka pochází z roku 1263, kdy se jméno obce objevuje v zakládací listině kláštera ve Zlaté Koruně. Z této doby také pochází raně gotický kostelík Zesnutí Panny Marie. Již od středověku byl Kájov významným poutním místem, první zmínky o poutích pochází již z 15. století, kdy zde byl uctíván sv. Wolfgang. Na kameni v Rovné u Kájova měly být údajně zachovány jeho stopy. Zpočátku byl tento projev víry oficiálními církevními kruhy spíše odmítán jako „pověrečné uctívání“. V období vrcholné gotiky přibyl kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je dominantou Kájova dodnes. Velký rozmach zažily náboženské poutě v období baroka, a proto byl v 17. století zřízen hospic pro poutníky, nová farní budova, kaple sv. Jana Nepomuckého sloužící ke zpovídání poutníků a nové vybavení dostal i kostel Nanebevzetí Panny Marie. Podle dobových zpráv můžeme odhadovat, že na konci 17. století přicházelo ročně do Kájova kolem 20 tisíc poutníků, zatímco v první polovině 18. století to byl již dvojnásobek. Tuto tradici však nepříznivě ovlivnily například reformy Josefa II., zákazy poutí a rekvizice majetku často v souvislosti s válečnými událostmi. Tradice pak téměř zanikla po roce 1945.

VII. Untergegangenes Dorf Boletice und Wallburg Raziberk

Routenlänge: 10,9 km

Wir beginnen unsere Wanderung in der Gemeinde Chvalšiny (1) unter den Hängen des Plansker Waldes. Die Bedeutung dieses Gebiets für den Handel in der Bronzezeit belegen Hortfunde der bronzenen Gegenstände (2), die in der Nähe der Gemeinde aufgedeckt wurden. Aus Chvalšiny folgen wir dem blau markierten Wanderweg nach Süden und halten uns die ganze Zeit der Wanderung auf diesem Weg. Der Weg wird uns durch das Militärgelände Boletice führen, in welchem gewisse Einschränkungen für die Bewegung von Touristen gelten (siehe Wanderung rund um Ktiš). Über die Weggabelungen Volský vrch und Podvořský rybník gelangen wir nach 4,5 Kilometern zum Rand der Gemeinde Boletice (3). Auf einem Hügel, südöstlich vom ursprünglichen Zentrum der Gemeinde, steht die romanische St. Nikolas-Kirche. Wir setzen unseren Weg den blauen Wegezeichen folgend fort. Nach der Weggabelung Boletice steigen wir auf den Berg Raziberk (658 m). Eine Vergütung für das Steigen wird die Besichtigung der Wallburg sein, die sich auf dem Berggipfel befindet (5). Nach Kájov (6) ist es entlang des blau markierten Wanderwegs etwa 3,5 Kilometer weit.

[1] Chvalšiny

Zum ersten Mal begegnen wir Chvalšiny (dt. Kalsching) in den Urkunden im Jahre 1281, als es als Besitz des Klosters Goldenkron erwähnt wird. Die Geschichte von Kalsching reicht jedoch weit in die Vergangenheit, noch vor die Zeit der ersten urkundlichen Erwähnung (siehe unten). Im frühen Mittelalter lag die Gemeinde höchstwahrscheinlich am Linzer Steig, von dessen Verlauf auch der Grundriss der Stadt zeugt, d.h. der Straßentyp mit Häusern entlang des Hauptweges. Die Achse des Platzes in Chvalšiny läuft in der nordöstlichen Richtung, senkrecht zur jetzigen Hauptstraße, die von Westen kommt. Dies war wahrscheinlich dadurch gegeben, dass der Linzer Steig im frühen Mittelalter von Südosten von Poletitz kam und weiter zur heutigen Gemeinde Borová lief. Am Anfang des 15. Jahrhunderts wurde Kalsching Bestandteil der Rosenberger Herrschaftsgüter. Die ursprünglich frühgotische St. Maria Magdalena-Kirche, die heutige Dominante der Gemeinde, wurde in den Jahren 1487 bis 1514 bedeutend umgebaut. Die jüngeren Eingriffe waren nicht so bedeutend und haben den mittelalterlichen Charakter des Gebäudes nicht geändert. Es blieben die zahlreichen Steinmetzelemente, Netzgewölbe, der steile Dachstuhl und der Außenverputz erhalten. Die bürgerlichen Häuser auf dem Marktplatz haben aus der Sicht des Denkmalschutzes einen hohen Wert, vor allem weil sie einen gut erhaltenen Häuserkomplex bilden. Viele von ihnen haben einen gotischen Kern oder ein Hausportal, während die Fassaden größtenteils Barockfassaden oder klassizistische Fassaden sind. Am Haus Nr. 118 befindet sich die Gedenktafel des Erbauers der schwarzenbergischen Schwemmkanäle im Böhmerwald Josef Rosenauers, der in Kalsching geboren wurde. Das diesem technischen Denkmal gewidmete Museum befindet sich auf dem Marktplatz im Haus Nr. 124.

Öffnungszeiten des Museums:

April-Oktober   Dienstag – Samstag   13.00 – 16.00
(In den übrigen Monaten ist eine telefonische Terminabstimmung erforderlich)

[2] Hortfunde aus der Bronzezeit

Durch die Umgebung von Kalsching führte wahrscheinlich bereits in der Urzeit ein Handelssteig. Ein Beweis dafür sind die Funde der sog. Horte (Gesamtheiten von Gegenständen, am häufigsten aus Metall, die absichtlich in die Erde gelegt wurden), die vor allem auf die frühe Bronzezeit datiert werden. Sehr wahrscheinlich hat sich um Lager der damaligen Kupfer- und Bronzehändler gehandelt. Die Gegenstände wurden jedoch aus ihrem Versteck nie geholt und blieben so bis heute erhalten. Im Katastralgebiet von Kalsching wurden bis heute drei Horte von Spangenbarren aus Kupfer entdeckt, wie der Name des Rohstoffblöcke lautet, die in der frühen Bronzezeit gehandelt wurden. Spangenbaren haben die Form von Spangen oder auch menschlichen Rippen.

(3) Boletice

Die Gemeinde Boletice (dt. Poletitz) wird zum ersten Mal im Jahre 1263 urkundlich erwähnt, als sie vom König Přemysl Otakar II. den Zisterziensern aus dem Kloster in Goldenkron geschenkt wurde. Der König wollte dadurch die Expansionsambitionen des Adelsgeschlechts der Witigonen und der Bawor aus Strakonitz hindern. Die Eigentumsverhältnisse an der Region von Poletitz änderten sich während der Hussitenkriege, als sich des ganzen Herrschaftsgutes des Klosters unter dem Einwand des Schutzes Ulrich von Rosenberg bemächtigte. Nach dem zweiten Weltkrieg wurden die deutschen Bewohner von Poletitz vertrieben und das Dorf wurde im Zusammenhang mit der Errichtung des Militärsprengels abgerissen.

(4) St. Nikolas-Kirche

Diese romanische Kirche liegt südöstlich vom verschwundenen Dorf Poletitz auf einer milden Anhöhe. Es handelt sich um eine der ältesten erhaltenen Sakralbauten im Süden Böhmens. Aufgrund einer kunsthistorischen Analyse der einzelnen architektonische Elemente (z.B. kleine Säulen in der Turmfenstern, Quadertechnik beim Bau des Kirchenschiffes) und der archäologischen Untersuchungen im Inneren der Kirche kann der Kirchenbau mindestens auf das Ende des 12. Jahrhunderts datiert werden. Der Innenraum der Kirche ist durch eine reiche mittelalterliche Gemäldeverzierung geschmückt, wahrscheinlich aus der Wende des 13. und 14. Jahrhunderts. Diese wertvolle Kirche wurde vor allem in den 70er und 80er Jahren des 20. Jahrhunderts durch das Militär stark beschädigt. Seit Anfang der 90er Jahre arbeitet man intensiv an deren Rettung.

(5) Wallburg Raziberk

Die Existenz der Wallburg ist bereits auf die Hallstattzeit (8. – 5. Jh. V. Chr.) datiert. Laut neusten Forschungen entstanden die heutzutage nachvollziehbaren Fortifikationsreste jedoch etwa auf der Wende des frühen und des Hochmittelalters. Funde stammen aus der frühen Burgstättenzeit (11. – 12. Jahrhundert) und reichen bis zum 13. Jahrhundert, als der Standort definitiv verlassen wurde. Der Berggipfel war durch einen tiefen Graben mit einem Wall umgeben, die eine in etwa kreisförmige Fläche mit einem Durchmesser von bis 40 Metern umschlossen, die wahrscheinlich mit Holzobjekten bebaut war. Die Festung auf dem Hügel Raziberk sollte wahrscheinlich die sich entwickelnde Siedlungsenklave schützen, zu deren Zentrum Ende des 12. Jahrhunderts die St. Nikolas-Kirche von Poletitz wurde. Gleichzeitig konnte die Burgstätte auch mit dem Verkehr auf dem grenzüberschreitenden Handelsweg zusammenhängen.

(6) Kájov

Die älteste urkundliche Erwähnung von Kájov (dt. Gojau) stammt aus dem Jahre 1263, als der Name der Gemeinde in der Gründungsurkunde des Klosters Goldenkron erscheint. Aus dieser Zeit stammt auch die frühmittelalterliche Entschlafung-Mariens-Kirche. Bereits seit dem Mittelalter war Gojau ein bedeutender Wallfahrtsort, die ersten urkundlichen Erwähnungen der Wallfahrten stammen bereits aus dem 15. Jahrhundert, als hier der hlg. Wolfgang geehrt wurde. Auf einem Stein in der Ortschaft Rovná bei Kájov waren angeblich seine Spuren erhalten geblieben. Zuerst lehnten die offiziellen kirchlichen Kreise diese Glaubensäußerung eher als eine „abergläubige Verehrung“ ab. In der Zeit der Hochgotik wurde in Gojau die Maria-Himmelfahrt-Kirche gebaut, die bis heute eine Dominante von Gojau darstellt. Einen großen Aufschwung erlebten Wallfahrten während der Barockzeit, und deshalb wurde im 17. Jahrhundert ein Hospiz für die Pilger, ein neues Pfarrgebäude und die St. Johannes-Nepomuk-Kapelle für Beichten der Pilger erbaut. Neu ausgestattet wurde auch die Maria-Himmelfahrt-Kirche. Nach zeitgenössischen Berichten kann man schätzen, dass Ende des 17. Jahrhunderts Gojau von etwa 20 tausend Pilgern jährlich besucht wurde, während es in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts bereits doppelt so viel waren. Die Wallfahrtstradition wurde jedoch zum Beispiel durch die Reformen des Kaisers Joseph II., durch Wallfahrtsverbote und Vermögensrequisitionen im Zuge der Kriegereignisse negativ beeinträchtigt. Die Tradition der Wallfahrten erlosch dann nach dem Jahre 1945 fast vollständig.

(1) Chvalšiny	(1) Chvalšiny
(2) depoty doby bronzové	(2) Hortfunde aus der Bronzezeit
(3) Boletice	(3) Boletice
(4) románský kostel sv. Mikuláše	(4) St. Nikolaus-Kirche
(5) hradiště Raziberk	(5) Wallburg Raziberk
(6) Kájov	(6) Kájov

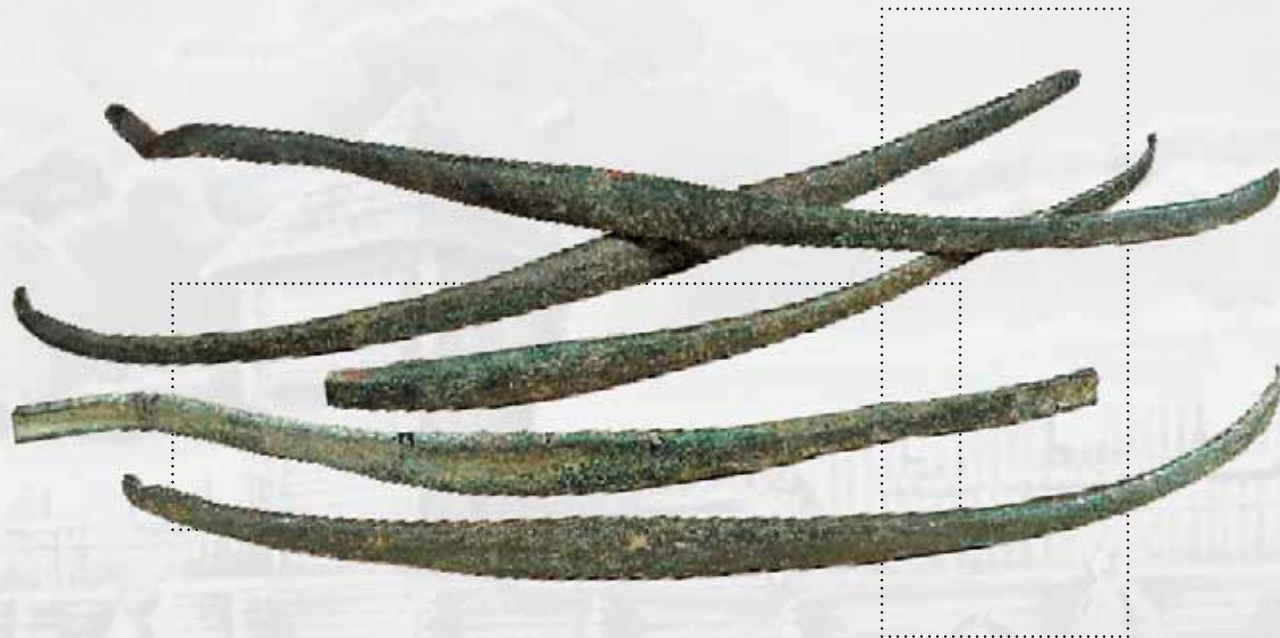
Chvalšiny • Kalsching

Kostel Kájov • Maria-Himmelfahrt-Kirche in Gojau

2

Depot bronzových žeber z Chvalšín (podle O. Chvojka a kol.)

Spangenbarrenhort aus Kalsching (nach O. Chvojka und Kol.)

4

Kostel sv. Mikuláše v Boleticích
St. Nikolaus-Kirche in Poletitz

5

LiDARový snímek hradiště Raziberk
LIDAR-Aufnahme der Wallburg Raziberk

2

Obchodník doby bronzové ukládá své zboží.
Ein Händler aus der Bronzezeit versteckt seine Waren.

VIII. Tvrze Trojaň, Pasovary a Slavkov

délka hlavní trasy: 15,1 km
délka odbočky: 3,2 km

Začneme u turistického rozcestí v Hořicích na Šumavě (1), které se nachází nedaleko železniční zastávky. Odtud vyrazíme po žluté značce, která nás povede přes obec na jih. Na samém okraji vsi můžeme po levé straně spatřit areál pro konání tradičních pašijových her (2). Po žluté půjdeme přes osady Mýtina a Hostínova Lhota do Muckova. Zde na hlavní křižovatce odbočíme vlevo a napojíme se na modrou značku. Držíme se stále hlavní cesty, která nás po 4,5 km dovede do obce Světlík (3). Zde můžeme zvolit mezi hlavní trasou a odbočkou.

Odbočka Tvrziště a zaniklá ves Trojaň (4)

Od turistického rozcestí na návsi vyrazíme na sever po zelené značce směrem na Šebanov. Projdeme kolem rybníka Světlík a cesta nás povede do lesa. Na lesním rozcestí, kde se cesty hvězdicovité sbíhají, odbočíme ostře vlevo. Po lesní cestě je to už jen 200 m. Pak se po pravé straně objeví malá mýtina. Smrčky, které jsou zde nově vysázeny, rostou přímo na pozůstatcích trojaňské tvrze. Nenápadné pozůstatky vsi, jako jsou hráze rybníků nebo úvozové cesty najdeme v širším okolí, především pak jižně od tvrziště podél potoka.

Hlavní trasa pokračuje ze Světlíka stále po modré. Za rybníkem odbočíme vpravo. Po více jak kilometru dorazíme na další rozcestí. Zde na chvíli opustíme turistické značení, dáme se vpravo a dojdeme do malého lesíka, kde se nacházejí pozůstatky tvrze a zaniklé obce Pasovary (4). Druhá z cest vedoucích od Pasovar nás vrátí zpět na modrou turistickou značku, po které budeme pokračovat dále na sever. Po 1,5 km přijdeme na turistické rozcestí Cipín (6), které označuje bývalou obec. Modrá značka nás pak dále dovede až do Slavkova (7).

(1) Hořice na Šumavě

První zmínka vážící se k místní faře při kostele sv. Kateřiny pochází z roku 1248. Samostatná ves je připomínána roku 1272 jako majetek pánů z Koso-vé Hory. Později se Hořice staly majetkem Vítkovců, kteří je roku 1290 prodali svému rodovému klášteru ve Vyšším Brodě. Cisterciáci v tomto regionu Šumavy podporovali kolonizování málo osídlených oblastí. K zajímavým památkám patří pranýř s odměrnými mísami na měření desátek z roku 1549 a soustava sedmi kamenných kašen, které sloužily pro zásobování obyvatel pitnou vodou.

(2) pašijové hry v Hořicích

Hořice jsou dnes známé především díky tradici pašijových her. Počátky lidového divadla představujícího příběh umučení Krista sahají snad už do 13. století. V Hořicích se první představení odehrálo v roce 1816. Začátky byly skromné, hrálo se v sálech hospod a bez kostýmů. Věhlas hořických pašijí ale narůstal, a proto byla roku 1893 otevřena pro tento účel divadelní budova. V tomto roce pašije shlédlo celkem 40 tisíc diváků z Čech i zahraničí. Tradici přerušila druhá světová válka, kdy divadlo sloužilo jako vojenský sklad a po jedné sezóně v roce 1947, kdy byly hry nově nastudovány česky, byly pašije zakázány. V 60. letech byla zbourána i budova divadla. Obnova her v roce 1990 proto začínala od píky. Díky velkému úsilí místních se však tradici podařilo obnovit. Hry můžete shlédnout o srpnových sobotách v amfiteátru na okraji obce.

(3) Světlík

První písemná zmínka o Světlíku je z roku 1258 a ves je zde uváděna pod německým názvem Chirchslag. Česká verze Swietlik se objevuje až v roce 1367. První zápis se váže k místnímu kostelu sv. Jakuba Většího, patrona poutníků, jehož vznik proto klademe k polovině 13. století. Silně poškozen byl roku 1423, kdy Světlíkem protáhlo husitské vojsko. Současná podoba kostela je výsledkem přestaveb v 70. letech 19. století. Ve Světlíku také stávala menší tvrz, o které se prameny zmiňují už od 80. let 13. století. Roku 1624 se dostává i se vsí po krumlovské panství. Její zbytky najdeme dnes pod označením čp. 27. Jedná se o třípatrovou věž a síň s arkýřem ve dvoře.

(4) tvrziště a zaniklá ves Trojaň

Na dnes poněkud zapomenutém místě v lese nad Světlíkem se dříve nacházela tvrz se vsí a několika rybníky. První zmínka pochází z r. 1408, ale počátky můžeme hledat už ve 13. století. Již roku 1544 je ale tvrz popisována jako „tvrz pustá a dvůr poplužn s poplužím“. O něco déle tedy vydr-žela okolní ves, která ale zaniká v průběhu 17. století. K roku 1784 jsou již uváděny pouze „pastviny Trojas sedláka ze Světlíka, nedaleko starého zbo-řeného zámku“. Pozůstatkem vsi je zřícenina poutního kostelíka nedaleko lesní křižovatky a hráze rybníků, jež dříve tvořily kaskádu na potoce jižně od tvrziště. Vodní nádrž přiléhala i k samotné tvrzi, jak naznačuje výběžek valu, snad hráz, v severozápadní části. Půdorys tvrze je okrouhlý a tvoří ho obvodový val oddělený od jádra tvrze hlubokým příkopem širokým při dně až 5 metrů. Ten byl snad napouštěn vodou z přilehlé vodní nádrže. V prostoru čtyřhranného jádra tvrze je možné rozeznat pozůstatky zástavby.

(5) tvrz a zaniklá obec Pasovary

V místech, kde dnes najdeme jen malý lesík v údolí, se dříve nacházela obec Pasovary. Roku 1910 zde žilo 163 obyvatel ve 32 usedlostech. Protože byla většina německé národnosti, obec po jejich odsunu po roce 1945 zpusťla. Z původní zástavby se mnoho nezachovalo, pouze ruiny tří statků a ryb-ník na bývalé návsi. Jedna z usedlostí do sebe z větší části pohltila i středověkou tvrz, která ve vsi stála. Dodnes je k vidění hranolovitá věž ze 14. stole-tí. Zdi obvodového opevnění se staly součástí okolních domů. Pozemek, na kterém bývalá obec s tvrzí stojí, je dnes v soukromých rukou a postupně dochází k jeho úpravám.

(6) zaniklá vesnice Cipín

Další z řady zaniklých obcí v šumavském regionu. Ještě v roce 1910 zde stálo 13 domů s 85 obyvateli a byla samostatnou obcí. Po vystěhování německého obyvatelstva byla téměř opuštěná a stala se osadou podléhající blízkému Slavkovu. Po roce 1950 zaniká zcela. Na místě najdeme pozůstatky hřbitova a nově opravenou kapličku.

(7) Slavkov

Původní název tvrze se vsí zněl Louka (Lagau) a takto je i zmíněn v pramenech z roku 1305. Ve 14. století zřejmě došlo k rozvoji vsi, protože roku 1362 byla místní kaple povýšena na farní kostel sv. Bartoloměje a byla vyňata ze správy nedalekého Světlíku. Slavkov vlastnili zástupci nižších zeman-ských rodů z okolí, ale roku 1584 se dostávají do majetku Rožmberků. Zde však dlouho nezůstal a po rychlých změnách majitelů se tvrz i ves staly součástí krumlovských držav. V 19. století byla do tvrze umístěna místní škola a fara. V té době již byla většina obyvatel Slavkova německé národnosti a ves tak potkalo vystěhování stejně jako většinu okolních obcí. Budova tvrze je dnes v soukromém vlastnictví. Dobře se zachovalo především těleso věže.

VIII. Festen Trojaň, Pasovary und Slavkov

Länge der Hauptroute: 15,1 km
Länge der Nebenroute: 3,2 km

Wir beginnen unsere Wanderung an der Weggabelung in Hořice na Šumavě (1), die sich unweit der Eisenbahnhalte-
stelle befindet. Von dort folgen wir den gelben Wegezeichen, die uns über die Gemeinde nach Süden führen. Ganz
am Rande der Gemeinde können wir auf der linken Seite das Gelände für die Abhaltung der traditionellen Passions-
spiele (2) sehen. Der gelb markierte Weg führt uns über die Ansiedlungen Mýtina und Hostínova Lhota nach Muckov.
Hier biegen wir an der Hauptkreuzung nach links ab und nehmen den blau markierten Wanderweg. Wir halten
uns immer weiter am Hauptweg, der uns nach 4,5 Kilometern in die Gemeinde Světlík (3) bringt. Hier können wir
zwischen der Haupt- und der Nebenroute wählen.

Abzweigung Tvrziště und das untergegangene Dorf Trojaň (4)

An der Weggabelung auf dem Dorfplatz begeben wir uns nach Norden den grünen Wegezeichen Richtung Šebanov folgend. Wir passieren den Teich
Světlík und der Weg führt uns in den Wald. An einer sternförmigen Wegekreuzung biegen wir scharf nach links ab. Zum Ziel sind es bloße 200 Meter
auf dem Waldweg. Dann taucht rechts eine kleine Waldlichtung auf. Die hier neu angepflanzten Fichten wachsen direkt auf den Überresten der Feste
von Trojaň. Überall in der Umgebung, vor allem jedoch entlang des Baches südlich von der Feste, kann man die unauffälligen Überreste des ehema-
ligen Dorfes, wie Teichdämme oder Hohlwege, finden.

Die Hauptwanderoute wird aus Světlík weiter auf dem blau markierten Wanderweg fortgesetzt. Hinter dem Teich biegen wir nach rechts ab und
nach mehr als einem Kilometer gelangen wir zu einer weiteren Weggabelung. Hier verlassen wir für einen Moment die Wanderwegezeichen, bege-
ben uns nach rechts und kommen zu einem kleinen Wald, in dem sich die Überreste der Feste und des untergegangenes Dorfes Pasovary (4) befin-
den. Der zweite aus Pasovary führende Weg bringt uns zu dem blau markierten Wanderweg zurück und wir setzen unsere Wanderung weiter nach
Norden fort. Nach 1,5 Kilometern kommen wir zur Gabelung der Wanderwege Cipín (6), die gleichzeitig die ehemalige Gemeinde bezeichnet. Der blau
markierte Wanderweg bringt uns dann bis nach Slavkov (7).

(1) Hořice na Šumavě (dt. Höritz im Böhmerwald)

Die erste urkundliche Erwähnung, welche die hiesige Pfarre bei der St. Katharina-Kirche betrifft, stammt aus dem Jahre 1248. Das Dorf selbst wird
im Jahre 1272 als Eigentum der Herren von Amschelberg erwähnt. Später wurde Höritz zum Eigentum der Witigonen, die es im Jahre 1290 an das
Kloster in Hohenfurth verkauften. Die Zisterzienser unterstützten in diesem Teil des Böhmerwalds die Kolonisation von wenig besiedelten Gebieten.
Zu interessanten Denkmälern gehört der Pranger mit Landmaßen aus dem Jahre 1549 und das Komplex von sieben steinernen Brunnen,
die der Trinkwasserversorgung dienten.

(2) Passionsspiele in Hořice

Die Gemeinde Hořice ist heutzutage durch die Tradition der Passionsspiele bekannt. Die Beginne des Volkstheaters, das die Geschichte des Todes
von Jesus Christus darstellte, reichen wohl bis zum 13. Jahrhundert. Die erste Aufführung in Höritz fand im Jahre 1816 statt. Die Beginne der dra-
matischen Aufführungen waren bescheiden, man spielte in Gasthaussälen und ohne Kostüme. Der Ruhm der Passionsspiele von Höritz nahm jedoch
zu, und so wurde in 1893 ein Theater für diese Zwecke eröffnet. In dem Jahre sahen die Passionsspiele 40 tausend Zuschauer aus Böhmen und auch
dem Ausland. Die Tradition der Passionsspiele wurde durch den Zweiten Weltkrieg unterbrochen, als das Theater als Militärlager diente. Nach dem
Krieg kam nach einer Saison im Jahre 1947, als die Spiele in Tschechisch aufgeführt wurden, das Verbot der Passionsspiele. In den 60er Jahren
wurde auch das Theatergebäude abgerissen. Die erneuten Spiele begannen somit im Jahre 1990 wieder von Null. Dank der großen Anstrengungen
der hiesigen Bewohner gelang es jedoch, die Tradition wieder ins Leben zu bringen. Die Passionsspiele werden an allen Samstagen im August,
und zwar im Freilichttheater am Rande des Dorfes aufgeführt.

(3) Světlík

Zum ersten Mal wird Světlík (dt. Kirchschatz) im Jahre 1258 urkundlich unter dem deutschen Namen Chirchslag erwähnt. Die tschechische Version des Dorfnamens Swietlik erscheint erst im Jahre 1367. Die erste Protokollierung ist mit der hiesigen Kirche St. Jakob des Älteren, Patron der Pilger, verbunden, deren Entstehung wir auf die Mitte des 13. Jahrhunderts datieren. Die Kirche wurde im Jahre 1423 schwer beschädigt, als die Hussiten-armeen durch Světlík zogen. Die gegenwärtige Gestalt der Kirche ist Ergebnis der Umbauten in den 70er Jahren des 19. Jahrhunderts. In Kirchschlag stand auch eine kleinere Feste, die bereits ab den 80er Jahren des 13. Jahrhunderts erwähnt wurde. Im Jahre 1624 gelangte die Feste gemeinsam mit dem Dorf unter die Krumauer Herrschaftsgüter. Die Reste der Feste finden wir heute unter der Nr. 27. Es handelt sich um einen dreistöckigen Turm und einen Saal mit Erker im Hof.

(4) Die Festungsstätte und das verschwundene Dorf Trojaň

An einer heutzutage ziemlich vergessenen Stelle im Wald oberhalb von Světlík befand sich früher eine Feste mit einem Dorf und einigen Teichen. Die erste urkundliche Erwähnung stammt aus dem Jahre 1408, Beginne können jedoch bereits im 13. Jahrhundert gesucht werden. Bereits im Jahre 1544 wird die Festung nur als „eine öde Feste und ein Meyerhof mit Feldern“ beschrieben. Um einiges länger hielt der benachbarte Markt, der jedoch im Laufe des 17. Jahrhunderts verschwand. Im Jahre 1784 werden nur „Weiden Trojas eines Bauern aus Světlík, unweit eines alten abgerissenen Schlosses“ erwähnt. Das Relikt des Dorfes ist die unweit der Waldkreuzung befindlich Ruine einer Wallfahrtskirche, sowie die Dämme der Teiche, die ehemals am Bach südlich der Festungsstätte kaskadenförmig angeordnet waren. Ein Wasserbecken grenzte auch an die Feste selbst, wie ein Wallausläufer, wohl ein Damm, im nordwestlichen Teil der Feste andeutet. Die Festung hat einen kreisförmigen Grundriss, der durch einen Wall umschlossen und vom Kern der Festung durch einen Graben, der am Grabenboden bis 5 Meter breit ist, getrennt ist. Der Wassergraben wurde wahrscheinlich mit Wasser aus dem anliegenden Wasserbecken befüllt. Im Raum des vierkantigen Kernes der Festung kann man die Überreste der Bebauung erkennen.

(5) Die Festung und das verschwundene Dorf Pasovary

Dort, wo wir heute nur einen kleinen Wald in einem Tal finden, lag früher die Gemeinde Pasovary. Im Jahre 1910 lebten hier 163 Einwohner in 32 Anwesen. Weil die meisten Bewohner deutscher Nationalität waren, verwüstete die Gemeinde nach deren Vertreibung im Jahre 1945. Von der ursprünglichen Bebauung ist nicht viel erhalten geblieben, nur die Ruinen von drei Bauerngütern und einem Teich auf dem ehemaligen Dorfplatz. Eines der Anwesen umschloss größtenteils auch die mittelalterliche Feste, die im Dorf stand. Bis zum heutigen Tag ist ein rechteckiger Turm aus dem 14. Jahrhundert erhalten geblieben. Die Umfassungsmauern der Feste wurden zum Bestandteil der benachbarten Häuser. Das Grundstück, auf dem sich die untergegangene Gemeinde mit der Feste befindet, ist heute im Privatbesitz und wird schrittweise erneuert.

(6) Verschwundenes Dorf Cipín

Das untergegangene Dorf Cipín ist ein weiteres Dorf aus der Reihe der verschwundenen Dörfer im Böhmerwald. Noch im Jahre 1910 war es ein selbstständiges Dorf und es standen hier dreizehn Häuser, in welchen 85 Einwohner lebten. Nach der Vertreibung der deutschen Bevölkerung war das Dorf fast verlassen und wurde zu einer dem nahen Slavkov gehörenden Ortschaft. Nach dem Jahre 1950 ging das Dorf vollständig unter. An seiner Stelle findet man heute die Überreste eines Friedhofs und eine neu sanierte Kapelle.

(7) Slavkov

Der ursprüngliche Namen der Feste lautete Louka (Lagau) und wird so in den Urkunden aus dem Jahre 1305 erwähnt. Im 14. Jahre kam es wahrscheinlich zu einer Erweiterung der Gemeinde, weil die hiesige Kapelle im Jahre 1362 zur Pfarrkirche des St. Bartholomäus ausgebaut wurde und nicht mehr unter die Verwaltung des nahegelegenen Dorfes Světlík angehörte. Slavkov befand sich im Eigentum von Vertretern des niederen Adels aus der nahen Umgebung. Im Jahre 1584 wurde es zum Besitz der Rosenberger. Es blieb jedoch nicht lange in den Händen der Rosenberger und nach einem raschen mehrmaligen Wechsel der Besitzer wurde die Feste und auch das Dorf Bestandteil der Krumauer Herrschaftsgüter. Im 19. Jahrhundert zog auch die hiesige Schule und Pfarre in die Feste um. Bereits in der Zeit war die Mehrheit der Bewohner von Slavkov deutscher Nationalität und so wurden sie genauso wie die Bewohner der benachbarten Gemeinden nach dem zweiten Weltkrieg vertrieben. Das Gebäude der Feste ist heute im Privateigentum. Vor allem der Turmkörper ist gut erhalten geblieben.

Dobová fotografie hořických pašijových her (sbírka D. Kováře)

Historische Aufnahme der Passionsspiele von Höritz (Sammlung D. Kovář)

- (1) Hořice na Šumavě
- (2) pašijové hry v Hořicích
- (3) Světlík
- (4) tvrziště a zaniklá ves Trojaň
- (5) tvrz a zaniklá obec Pasovary
- (6) zaniklá vesnice Cipín
- (7) Slavkov

- (1) Hořice na Šumavě
- (2) Passionsspiele in Hörtitz
- (3) Světlík
- (4) Festungsstätte und untergegangenes Dorf Trojaň
- (5) Festung und untergegangenes Dorf Pasovary
- (6) Untergegangenes Dorf Cipín
- (7) Slavkov

Hořice na Šumavě, míry na odměřování dávek obilí u pranýře
Hörtitz im Böhmerwald, Landmaße am Pranger zum Abmessen von Getreide

▲ Světlík • Kirchschatz

▲ Tvrziště Trojaň • Feste Trojaň

▲ Zaniklá tvrz Pasovary
Untergegangene Feste Pasovary

▲ Tvrz Slavkov • Feste Slavkov

IX. Podél Vltavy k rodovému hradu Rožmberků

délka hlavní trasy: 15,3 km
celková délka odboček: 2,4 km

Trasa tohoto výletu vede podél pravého břehu Vltavy. Celou dobu se budeme držet červené turistické značky. Začneme v obci Spolí a pokračovat budeme na jih. Již 200 metrů za obcí však můžeme odbočit.

Odbočka Tvrziště Spolí (1)

200 metrů za Spolím kříží cestu potok. Vydáme se vpravo po jeho toku až dojdeme k okraji lesa. Nyní budeme okraj lesa kopírovat zhruba 800 metrů. Když pak v místě, kde les obklopuje obdélnou pastvinu, vstoupíme na prvním nároží pomyslného obdélníku do lesa, staneme přímo před mohutnými valy tvrziště. Na většině turistických map je tvrziště chybně umístováno na obdélnou pastvinu, leží však několik desítek metrů dál v lese. Pokračujeme dále po červené značce přes osadu Zátes, kolem Dubové a Všeměř. U poslední jmenované osady se na křižovatce držíme rovně. Za Všeměry vstupuje cesta do lesa. Když opět z lesa vyjdeme, otevírá se nám pohled na Zátoň.

Odbočka Tvrziště Zátoň (2)

Ihned poté, co vyjdeme z lesa a otevře se nám pohled na obec Zátoň, dáme se vlevo podél lesa. Po 100 metrech vstoupíme do lesa a směřujeme k vrcholu ostrožny. Na jejím vrcholu najdeme okrouhlé valy obklopující zátoňské tvrziště. Červená značka nás povede Zátoní kolem kostela sv. Jana Křtitele (3), který stojí za prohlídku. Odtud se kolem Jistebníku, Čerína a přes Metlice dostaneme do Rožmberku. Nejprve objdeme rožmberský Dolní a Horní hrad (4). Červená značka nás pak vede až do centra města (5).

(1) tvrziště Spolí

Tvrz byla založena na ostré stáčející se hraně potočního údolí, které zde vyústuje do údolí Vltavy. Hluboký příkop s náspem obklopují jádro zhruba šestiúhelného tvaru. Po jeho západním okraji se táhne valovitě těleso, patrně pozůstatek vnitřní fortifikace. Na severní a západní straně, proti mírně stoupajícímu terénu předpolí, je zemní opevnění zdvojené a masivnější. Koruna náspu zde dosahuje šířky 7–23 metrů, takže lze uvažovat o využití její plochy jako jakéhosi předhradí. Nemnohé nálezy keramických zlomků umožňují datovat hrádek u Spolí do 13. století, spíše do jeho druhé poloviny. Písemné prameny chybějí, víme pouze, že v roce 1259 patřil spolský dvůr Vokovi z Rožmberka. Je tedy možné, že i zdejší fortifikace přednostně pomáhala konsolidovat poměry v krajině nově osidlované Vítkovci a kromě toho mohla přispívat k bezpečnosti na dálkové cestě.

(2) tvrziště Zátoň

Fortifikace zaujala výhodnou polohu na konci úzkého ostrohu nad dnešní obcí Zátoň. Vejčité jádro obklopuje mohutný příkop a násep, na čelní (severní) straně zdvojený. Také zde je nalézána keramika, datující existenci opevnění do 13. století. Identifikovat zakladatele však není jednoduchý úkol: v úvahu opět přicházejí Vítkovci, kteří by si tak zajistili okraj svých držav v místě, kde se na protějším břehu Vltavy rozmáhala kolonizační činnost benediktinů z kláštera Ostrov u Davle a premonstrátů ze Strahova. Stejně tak ale mohla vybudováním hrádku ukázat své majetkové ambice jedna ze zmíněných církevních institucí. Zapomínat nelze ovšem na souvislost s jednou větví dálkové cesty. Zátoňský hrádek chránil důležitý brod přes Vltavu a kolem jeho příkopů stezka stoupala směrem na Přídolí.

(3) kostel sv. Jana Křtitele v Zátoni

Podle listiny, kterou měl údajně vydat Přemysl Otakar I. [jedná se ale o padělek z počátku 14. století], daroval Zátoň ostrovskému klášteru kníže Břetislav v polovině 11. století. Kostel sv. Jana Křtitele je situován na návrší nad řekou Vltavou. Roku 1310 je vedle kostela v Zátoni zmiňováno také probošství, které bylo zrušeno v roce 1491. Dnešní kostel zřejmě pochází z přelomu 15. a 16. století. Archeologický výzkum ale v roce 1999 odhalil v prostoru sakristie a presbytáře zbytky románského zdiva, což odpovídá první zmínce a řadí tento, byť v původním stavu nedochovaný kostel, mezi nejstarší sakrální stavby jižních Čech.

(4) hrad Rožmberk

Hrad pod původním německým názvem Rosenberg je poprvé zmiňován v roce 1250. Jeho zakladatelem byl pravděpodobně Vok, který se podle hradu zval z Rožmberka. S tímto rodem byl hrad spjat až do roku 1601, kdy ho Petr Vok postoupil svému dědici Janu Zrinskému ze Serinu. Za třicetileté války se hrad dostal do majetku císařského generála Karla Bonaventury Buquoye. V držení tohoto rodu zůstal hrad až do roku 1945. Dnešní hrad se sestává ze dvou částí: Dolního a Horního hradu. Horní hrad má raně gotické jádro ze 13. století a po požáru roku 1522 už nebyl obnoven. Zůstala z něj pouze kamenná věž zvaná Jakobínka. Dolní hrad pochází ze 14. století, ale jeho podobu mu vtiskla hlavně renesanční přestavba za posledních Rožmberků a Jana Zrinského. Posledním velkým zásahem byly úpravy v duchu romantizující novogotiky v 19. století.

(5) město Rožmberk

Město, původně vzniklé jako podhradí, sdílelo s hradem jeho osudy a změny majitelů. O rozvoj pečovali hlavně Rožmberkové, když mu udělili statut města. Dominantou města je kostel sv. Mikuláše. Poprvé je zmiňován již roku 1271, jednalo se však o dnes již nezachovanou raně gotickou fází. Dnešní podoba je výsledkem přestavby v 2. polovině 15. století. O přítomnosti židovské menšiny ve městě svědčí synagoga a dva židovské hřbitovy. Ten starší, umístěný na svahu jižně od města, by snad mohl pocházet už z roku 1480. I přes značné škody, které utrpěl během druhé světové války, se dochovalo na třicet náhrobků. Kvůli stísněnému prostoru jsou zde hroby ve dvou etážích nad sebou. Později byl na severním okraji Rožmberka zbudován nový židovský hřbitov. Z dalších zajímavostí ještě zmiňme náměstí s domy ze 17. a 18. století a radnici, jejíž jádro je z 15. století.

IX. Entlang der Moldau zur Stammburg der Rosenberger

Länge der Hauptroute: 15,3 km

Gesamtlänge der Nebenrouten: 2,4 km

Die Route dieser Wanderung führt entlang des rechten Ufers der Moldau. Die ganze Zeit folgen wir den roten Wegezeichen. Wir fangen unsere Wanderung in der Gemeinde Spolí an und setzen sie nach Süden fort. Bereits 200 Meter hinter der Gemeinde können wir eine Nebenroute nehmen.

Abzweigung Tvrziště Spolí (1)

Zwei hundert Meter hinter der Gemeinde Spolí wird der Weg durch einen Bach überkreuzt. Wir begeben uns nach rechts flussabwärts bis wir zum Waldrand gelangen. Nun werden wir etwa 800 Meter dem Waldrand folgen. Wenn wir dann an der Stelle, wo der Wald eine längliche Weide umschließt, an der ersten Ecke diesen Vierecks den Wald betreten, stehen wir direkt vor den gewaltigen Wällen einer Festungsstätte. In den meisten Wanderkarten wird diese Festungsstätte falsch auf die Weide platziert, sie befindet sich jedoch um einige Dutzend Meter weiter im Wald. Wir gehen den roten Wegezeichen folgend über die Ansiedlung Zátés, vorbei an Dubová und Všeměry weiter. An der zuletzt genannten Kreuzung gehen wir gerade aus. Hinter Všeměry geht der Weg in den Wald hinein. Nachdem wir wieder aus dem Wald herauskommen, öffnet sich ein Blick auf Zátůň.

Abzweigung Tvrziště Zátůň (2)

Gleich nachdem wir aus dem Wald herauskommen und die Gemeinde Zátůň erblicken, begeben wir uns entlang des Waldes nach links. Nach 100 Metern betreten wir den Wald und gehen weiter bis zum Gipfel eines Felsausläufers. Dort finden wir bogenförmige Wälle, welche die ehemalige Festungsstätte Zátůň umgeben. Der rot markierte Wanderweg führt uns durch Zátůň an der St. Johannes-der-Täufer-Kirche vorbei (3), die die Besichtigung wert ist. Von dort passieren Jistebník und Čefín und gehen über Metlice nach Rožmberk. Zuerst besuchen wir die Untere und die Obere Burg (4). Die roten Wegezeichen bringen uns dann bis zum Stadtzentrum von Rožmberk (5).

(1) Festungsstätte Spolí

Die hiesige Feste wurde auf der sich scharf biegenden Kante eines Bachtals gegründet, das hier in das Moldauer Tal ausmündet. Ein tiefer Graben mit einem Wall schließt den Kern der Feste um, der in etwa sechseckig ist. An seinem westlichen Rand liegt ein zylinderförmiger Körper, wahrscheinlich ein Überrest der Innenfortifikation. Auf der nördlichen und westlichen Seite, gegen das sich mild erhebende Terrain, ist die Erdbefestigung doppelt und robuster. Die Wallkrone ist auf dieser Stelle 7 bis 23 Meter breit, so dass wir annehmen können, dass diese Fläche als eine Art Vorburg genutzt wurde. Nicht sehr zahlreiche Funde keramischer Brüche ermöglichen die Datierung dieser Burg bei Spolí auf die zweite Jahrhunderthälfte des 13. Jahrhunderts. Urkundliche Quellen fehlen, wir wissen nur, dass das Gut Spolí im Jahre 1259 Wok von Rosenberg gehörte. Man könnte also schlussfolgern, dass auch die hiesige Fortifikation vorrangig der Konsolidation der Verhältnisse in der neu durch die Witigonen besiedelten Landschaft diene. Außerdem konnte sie auch die Sicherheit auf dem Fernweg unterstützen.

(2) Festungsstätte Zátůň

Diese Fortifikation hat eine günstige Lage am Ende eines schmalen Felsausläufers oberhalb der heutigen Gemeinde Zátůň. Der eiförmige Kern wurde durch einen gewaltigen Graben mit einem Wall umgeben, der auf der Vorderseite (nördlich) doppelt ist. Auch hier findet man keramische Funde, welche die Existenz der Befestigung auf das 13. Jahrhundert datieren. Die Bestimmung des Gründers der Festung ist jedoch nicht einfach: in Frage kommen wieder die Witigonen, die auf dieser Weise das Randgebiet ihrer Güter an der Stelle sichern würden, an der sich auf dem gegenüberliegenden Ufer der Moldau die Kolonisationstätigkeit der Benediktiner aus dem Kloster Ostrov bei Davle und der Prämonstratenser aus Strahov entfaltete. Genauso gut konnte hier jedoch eine der erwähnten kirchlichen Institutionen ihre Vermögensambitionen zeigen. Man darf auch den Zusammenhang mit einem der Zweige des Fernweges nicht vergessen. Die Burg Zátůň schützte eine wichtige Furt über die Moldau und entlang ihrer Gräben führte der Weg aufwärts Richtung Přidolí.

(3) St. Johannes-der-Täufer Kirche in Zátůň

Laut einer Urkunde, die angeblich vom König Přemysl Otakar I. herausgegeben wurde (es ist jedoch eine Fälschung aus dem Beginn des 14. Jahrhunderts), wurde Zátůň Mitte des 11. Jahrhunderts vom Fürsten Břetislav an das Kloster Ostrov geschenkt. Die St. Johannes-der-Täufer-Kirche steht auf einer Anhöhe oberhalb der Moldau. Im Jahre 1310 wurde neben einer Kirche in Zátůň auch die Propstei erwähnt, die im Jahre 1491 aufgehoben wurde. Die heutige Kirche wurde wahrscheinlich gegen die Wende des 15. und 16. Jahrhunderts gebaut. Archäologische Untersuchungen im Jahre 1999 fanden Überreste romanischer Mauern im Raum der Sakristei und des Altarraums, was den ersten Erwähnungen der Kirche entspricht und diese Kirche, obwohl sie nicht im ursprünglichen Zustand erhalten blieb, zu den ältesten Sakralbauten Südböhmens zuordnet.

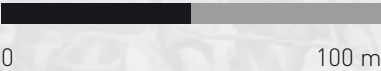

(4)   Burg Rožmberk

Die unter dem ursprünglichen deutschen Namen Rosenberg erwähnte Burg findet man im Jahre 1250 zum ersten Mal in den Urkunden. Ihr Gründer war wahrscheinlich Wok, der sich nach der Burg von Rosenberg nannte. Mit diesem Adelsgeschlecht blieb die Burg bis zum Jahre 1601 verbunden, als sie von Peter Wok an seinen Erben Jan Zrinski von Serin abgetreten wurde. Während des Dreißigjährigen Krieges gelangte die Burg in den Besitz des Feldmarschalls Karl Bonaventura Buquoy. Im Besitz dieses Adelsgeschlechts blieb die Burg bis zum Jahre 1945. Die heutige Burg besteht aus zwei Teilen, der Unteren und der Oberen Burg. Die Obere Burg hat einen frühgotischen Kern aus dem 13. Jahrhundert und wurde nach dem Brand im Jahre 1522 nicht mehr erneuert. Von diesem Teil der Burg blieb bis zum heutigen Tag nur ein steinerner Turm Namens Jakobínka erhalten. Die Untere Burg stammt aus dem 14. Jahrhundert. Ihre Gestalt wurde insbesondere durch den Renaissanceumbau unter den letzten Rosenbergnern und Jan Zrinski geprägt. Den letzten großen Eingriff in das Bauwerk stellten die Umbauten im Stil der romantischen Neugotik im 19. Jahrhundert dar.

(5)   Stadt Rožmberk

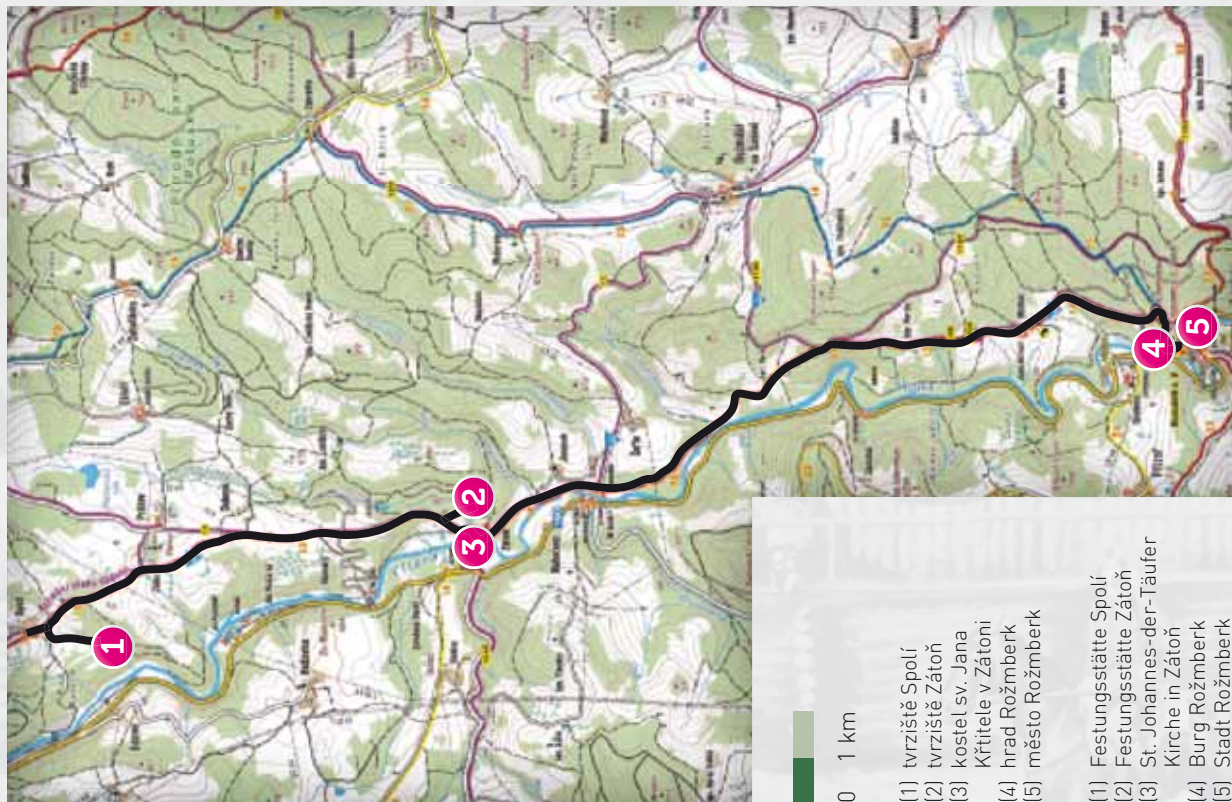
Die Stadt Rožmberk (dt. Rosenberg), die ursprünglich als eine Vorburg entstand, teilte die Schicksale der Burg und deren wechselnden Besitzer. Einen großen Verdienst bei der Entfaltung der Stadt hatten insbesondere die Rosenberger, die der Vorburg das städtische Statut erteilten. Die Dominante der Stadt ist die St. Nikolas-Kirche. Zum ersten Mal wird sie bereits im Jahre 1271 erwähnt, es handelte sich jedoch um ihre frühgotische Form, die bis heute nicht erhalten blieb. Die heutige Gestalt der Kirche ist Ergebnis eines Umbaus in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts. Vom Leben einer jüdischen Minderheit in der Stadt zeugt eine Synagoge und zwei jüdische Friedhöfe. Der ältere jüdische Friedhof, der sich auf einem Hang südlich der Stadt befindet, stammt wahrscheinlich bereits aus dem Jahre 1480. Trotz wesentlicher Schäden, die er während des Zweiten Weltkriegs erlitt, sind etwa dreißig Grabsteine erhalten geblieben. Wegen des engen Raums sind hier die Gräber in zwei Etagen übereinander. Später wurde am nördlichen Rand der Stadt der neue jüdische Friedhof errichtet. Von weiteren Sehenswürdigkeiten sind noch der Stadtplatz mit Häusern aus dem 17. und 18. Jahrhundert sowie das Rathaus erwähnenswert, dessen Kern aus dem 15. Jahrhundert stammt.

**LiDARový snímek
tvrziště Spolí**

**LIDAR-Aufnahme
der Festungsstätte
Spolí**

Tvrziště Zátou

Festungsstätte Zátou

Zátou. Poloha kostela Umučení sv. Jana Křtitele a zátoušského tvrzíště označena šipkou.

Zátou. Die Lage der St. Johannes-der-Täufer-Kirche und der Festungsstätte sind durch Pfeile gekennzeichnet.

X. Zaniklé vesnice, Malšín a tvrziště Turnberk

délka hlavní trasy: 17,7 km

délka odbočky: 0,6 km

Výlet začíná v obci Světlík (1). Z návsi se vydáme po silnici vedoucí na Suš a Zátoň. Projdeme kolem samoty Štokov, za kterou po necelém kilometru narazíme na odbočku vpravo. Této asfaltové silnice zvané Sušská cesta se nyní budeme držet. Po 200 metrech dorazíme na rozcestí, cesta vlevo je delší ale s menším převýšením, cesta vpravo naopak kratší s větším stoupáním do kopce. Obě se však znovu setkávají u malé louky v lese, jižně od kóty 766. Pokračujeme dále po Sušské cestě a překročíme Sušský potok protékající údolím. Po 1700 metrech dorazíme na křižovatku Sušské a Svérázké cesty (obě jsou značeny cedulemi). Vydáme se vlevo dolů z kopce po Svérázké cestě. V lese po levé straně jsou dobře zachované úvozové cesty (2). Na další křižovatce odbočíme vpravo na Dětošínskou cestu, která nás provede bývalou vsí Podolí (3). Zaniklé vesnice jsou patrné hlavně v jarních měsících, kdy vykvétají ovocné stromy rostoucí na bývalých sadech.

Odbočka zaniklá Hajmín (4)

Poté, co jsme v bývalém Podolí překročili potok, zahneme po 200 metrech vpravo do kopce. Úvozová cesta vedoucí přes pastviny nás povede do bývalého Hajmína, který od Podolí ležel jen asi půl kilometru. Pak se opět vrátíme na Dětošínskou cestu do bývalého Podolí.

Z Podolí nás Dětošínská cesta povede na západ do lesa. Přibližně po kilometru (na lesním rozcestí) dorazíme na místo, kde stával Dětošín. My však budeme pokračovat cca 3 kilometry dál stále po Dětošínské cestě. Bez namáhavého stoupání objdeme vrchol Hrubec (843 m n. m.). I na křížení s Červenou cestou se budeme stále držet Dětošínské a vydáme se po ní vlevo dolů z kopce. V okolním lesíku se už pomalu začínají objevovat meze bývalých polností vsi Horní Světlá (5). Sejdeme do údolí, kde se při malém potoce rozkládala ves Dolní Světlá (6). Pokračujeme dále po cestě. Po překročení Všimarského potoka nás čeká ostré stoupání k Malšínu (7). Na návsi se můžeme napojit na žlutou turistickou značku vedoucí na Turnberg, kde najdeme zbytky středověkého hrádku a kapli Panny Marie Pomocné (8).

(1) Světlík

První písemná zmínka o Světlíku je z roku 1258 a ves je zde uváděna pod německým názvem Chirschlag. Česká verze Swietlik se objevuje až v roce 1367. První zápis se váže k místnímu kostelu sv. Jakuba Většího, patrona poutníků, jehož vznik proto klademe k polovině 13. století. Silně poškozen byl roku 1423, kdy Světlíkem protáhlo husitské vojsko. Současná podoba kostela je výsledkem přestaveb v 70. letech 19. století. Ve Světlíku také stávala menší tvrz, o které se prameny zmiňují už od 80. let 13. století. Roku 1624 se dostává i se vsí pod krumlovské panství. Její zbytky najdeme dnes pod označením čp. 27. Jedná se o třípatrovou věž a síň s arkýřem ve dvoře.

(2) úvozové cesty nad Podolím

Svazky úvozových cest směřujících na bývalou obec Podolí dokládají, že zdejší kraj byl osídlen již ve středověku. Cesty stoupají od Podolí do kopce západním směrem. Využívány mohly být ještě v novověku, jak dokládá malý patníček při úvozu nad Sušskou cestou.

(3) zaniklá vesnice Podolí

Německy zvaný Unter Heiming neboli Dolní Hajmín. Původně měl 12 usedlostí, dnes je jejich umístění pouze místy rozeznatelné jen díky zbytkům základů a ovocným sadům. Vlastní ves obklopuje dobře zachovaný systém terasovitých políček a zaniklých cest.

(4) zaniklá vesnice Hajmín

Německy Ober Haiming těsně sousedil s Podolím. Čítal 9 usedlostí, ve kterých v roce 1921 žilo 47 obyvatel. Ve svazích na vesnicích, které dnes slouží jako pastviny, se dobře dochovaly terasy bývalých polností.

(5) zaniklá vesnice Horní Světlá

Ves Horní Světlá, původně zvaná Ober Zwiedlern, se udržela ještě do 50. let. V té době ji obývalo 13 obyvatel oproti původním 154 z roku 1910. Centrum obce je poměrně dobře dochováno, dodnes je možné spatřit ruiny dvou typických šumavských stavení nebo zarostlý rybníček.

(6) zaniklá vesnice Dolní Světlá

Dolní Světlá (Unter Zwiedlern) byla oproti Horní Světlé o něco menší. V roce 1910 zde stálo 13 domů a bydlelo 53 obyvatel. Po válce z ní život zcela nezmizel, zůstalo 9 domů s 10 obyvateli. Jeden dům v zachovalém stavu přežil dodnes, ruiny dalšího zde stály ještě v roce 1987.

[7] Malšín
První písemné zmínky o Malšínu pocházejí ze 14. století a mají spojitost s místním farním kostelem Srdce Ježíšova. V listině z 18. ledna 1339 je uváděn jako svědek farář Štěpán z Malšína. Další zprávy se váží k roku 1361, kdy si místní farář vyměnil své místo s farářem z Boršova nad Vltavou. Souhlas s tímto aktem dávali bratři Petr a Jodok z Rožmberka, kteří byli nejspíše vlastníky Malšína. To potvrzuje i rožmberský urbář (soupis povinností poddaných vůči vrchnosti) z roku 1380. S existencí Malšína ovšem můžeme zřejmě počítat od 13. století, kdy je Šumava cíleně osidlována v rámci procesu kolonizace pohraničních hor. Novými obyvateli byli často lidé z německých zemí. Po polovině 14. století je Malšín uváděn jako farní ves příslušící k hradu Rožmberk.

[8] tvrziště Turnberg a kaple Panny Marie Pomocné
Jak název vrchu napovídá (původně zněl Thurmberg), stávala na jeho vrcholu opevněná strážní věž. Pozůstatky opevnění v podobě valu jsou do dnes v terénu patrné, stejně tak jako vyvýšenina, na které stála věž. Keramické nálezy datují její existenci do 13. století. Umístění na výrazné poloze s dobrým výhledem napovídá, že věž měla strážní funkci související patrně s vyšebrodskou, nebo frymburskou větví Linecké stezky. Podobná opevnění lemující předpokládanou trasu nacházíme například v Zátoni, u Spolí či Světlíku. Svou roli mohla tato opevnění hrát i při samotném procesu kolonizace tohoto kraje rodem Vítkovců a jimi založeným vyšebrodským klášterem, či ještě dříve, kdy tato území kolonizoval benediktinský klášter v Ostrově u Davle. Na konci 13. století je Turnberg již opuštěn, zřejmě již pozbyl svojí funkce. Znovu se historie místa začala psát až roku 1856, kdy byla na vrcholu Turnbergu vystavěna poutní kaple Panny Marie Pomocné. V jejím interiéru se nachází oltář z druhé poloviny 17. století. Z vrchu se návštěvníkům otevře nádherný výhled po okolním kraji.

X. Verschwundene Dörfer, Malšín und Festungsstätte Turnberk

Länge der Hauptroute: 17,7 km
Länge der Nebenroute: 0,6 km

Unsere Wanderung beginnt in der Gemeinde Světlík (1). Vom Dorfplatz nehmen wir die nach Suš und Zátoň führende Straße. Wir gehen am Einzelhof Štokov vorbei, hinter welchem wir nach knapp einem Kilometer eine Abzweigung nach rechts finden. Wir halten uns nun auf dieser Asphaltstraße, genannt Sušská cesta. Nach 200 Metern kommen wir zu einer Weggabelung: der Weg nach links ist länger, man muss jedoch weniger Höhenmeter überwinden,

der Weg nach rechts ist demgegenüber kürzer, jedoch mit größeren Steigungen verbunden. Beide Wege kommen bei einer kleinen Wiese im Wald wieder zusammen, südlich von der Erhebung 766. Wir gehen weiter auf dem Weg Sušská cesta und überqueren den Bach Sušský, der durch das Tal fließt. Nach 1700 Metern gelangen wir zur Kreuzung der Wege Sušská und Svěrázská cesta (beide Wege sind mit Tafeln markiert). Wir begeben uns auf dem Weg Svěrázská cesta links bergab. Auf der linken Seite sind im Wald gut erhaltene Hohlwege (2) sichtbar. An der nächsten Kreuzung biegen wir nach rechts auf den Weg Dětošinská cesta ab, der uns durch das ehemalige Dorf Podolí (3) führt. Diese untergegangenen Dörfer sind vor allem im Frühjahr gut nachvollziehbar, wenn die Streuobstbäume in den ehemaligen Gärten blühen.

Abzweigung Zaniklá obec Hajmín (4)
Nachdem wir im ehemaligen Dorf Podolí den Bach überquert haben, biegen wir nach 200 Metern nach rechts auf den Berg hoch. Der über Weiden führende Hohlweg bringt uns bis zur untergegangenen Gemeinde Hajmín, die nur etwa ein halbes Kilometer von Podolí entfernt war. Dann kehren wir wieder zum Weg Dětošinská cesta in das ehemalige Podolí zurück.

Aus Podolí führt uns der Weg Dětošinská cesta westlich in den Wald. Nach etwa einem Kilometer (an einer Weggabelung im Wald) kommen wir zur Stelle, wo das Dorf Dětošín stand. Wir gehen jedoch etwa 3 Kilometer auf dem gleichen Weg weiter. Ohne anstrengendes Steigen gehen wir den Hügel Hrubec (843 m) um. Auch an der Kreuzung mit dem Weg Červená cesta bleiben wir auf unserem ursprünglichen Weg und begeben uns nach links den Berg hinunter. Im angrenzenden kleinen Wald sind alsbald schon die Raine der ehemaligen Felder des Dorfes Horní Světlá (5) auszumachen. Wir gehen in das Tal hinunter, wo sich an einem kleinen Bach das Dorf Dolní Světlá (6) befand und setzen unseren Weg fort. Nach der Überschreitung des Baches Všimarský wartet ein steiler Hang zum Dorf Malšín (7) auf uns. Auf dem Dorfplatz von Malšín können wir an den gelb markierten Wanderweg anknüpfen, der nach Turnberg führt, wo wir die Überreste einer mittelalterlichen Burg und die Kapelle der Jungfrau Maria Mutter der immerwährenden Hilfe (8) finden.

(1) Světlík
Zum ersten Mal wird Světlík im Jahre 1258 urkundlich unter dem deutschen Namen Chirchslag erwähnt. Die tschechische Version des Dorfnamens Swietlik erscheint erst im Jahre 1367. Die erste Protokollierung ist mit der hiesigen Kirche St. Jakob des Älteren, Patron der Pilger, verbunden, deren Entstehung wir auf die Mitte des 13. Jahrhunderts datieren. Die Kirche wurde im Jahre 1423 schwer beschädigt, als die Hussitenarmeen durch Světlík zogen. Die gegenwärtige Gestalt der Kirche ist Ergebnis der Umbauten in den 70er Jahren des 19. Jahrhunderts. In Kirchschlag stand auch

eine kleinere Feste, die bereits ab den 80er Jahren des 13. Jahrhunderts erwähnt wird. Im Jahre 1624 gelangte die Feste gemeinsam mit dem Dorf unter die Krumauer Herrschaftsgüter. Die Reste der Feste finden wir heute unter der Nr. 27. Es handelt sich um einen dreistöckigen Turm und einen Saal mit Erker im Hof.

(2) Hohlwege oberhalb Podolí

Die Bündel der auf die ehemalige Gemeinde Podolí gerichteten Hohlwege belegen, dass diese Region bereits im Mittelalter besiedelt war. Die Wege steigen von Podolí berghoch in die westliche Richtung. Sie wurden wahrscheinlich noch in der Neuzeit genutzt, wie ein kleiner Eckstein am Hohlweg Sušská cesta beweist.

(3) Verschwundenes Dorf Podolí

Das Dorf Podolí wurde auf Deutsch Unter Heiming, auf Tschechisch Dolní Hajmín genannt. Ursprünglich hatte es zwölf Anwesen, deren Anordnung nur aus den Resten der Fundamente und der Streuobstgärten erkennbar ist. Das Dorf selbst wird durch ein gut erhaltenes System terrassenförmiger Felder und untergegangener Wege umschlossen.

(4) Verschwundenes Dorf Hajmín

Das Dorf Hajmín, auf Deutsch Ober Haiming genannt, grenzte eng an das Dorf Podolí an. Es zählte neun Anwesen, in welchen im Jahre 1921 47 Einwohner lebten. Auf den Hängen hinter dem Dorf, die heute als Weiden dienen, sind die Terrassen der ehemaligen Felder gut erhalten geblieben.

(5) Verschwundenes Dorf Horní Světlá

Das Dorf Horní Světlá, ursprünglich Ober Zwiedlern genannt, existierte noch bis zu den 50er Jahren des vorigen Jahrhunderts. Zu der Zeit lebten dort dreizehn Einwohner, verglichen mit 154 Personen im Jahre 1910. Das Zentrum der Gemeinde ist ziemlich gut erhalten geblieben, man kann die Überreste von zwei für den Böhmerwald typischen Häusern und einen verwachsenen Teich sehen.

(6) Verschwundenes Dorf Dolní Světlá

Das Dorf Dolní Světlá (dt. Unter Zwiedlern) war verglichen mit Horní Světlá um einiges kleiner. Im Jahre 1910 standen hier dreizehn Häuser mit 53 Einwohnern. Nach dem Zweiten Weltkrieg verschwand das Leben nicht vollständig aus dem Dorf, es blieben neun Häuser mit zehn Einwohnern. Ein Haus ist bis zum heutigen Tag erhalten geblieben und noch im Jahre 1987 konnten hier Ruinen noch von einem anderen Haus gesehen werden.

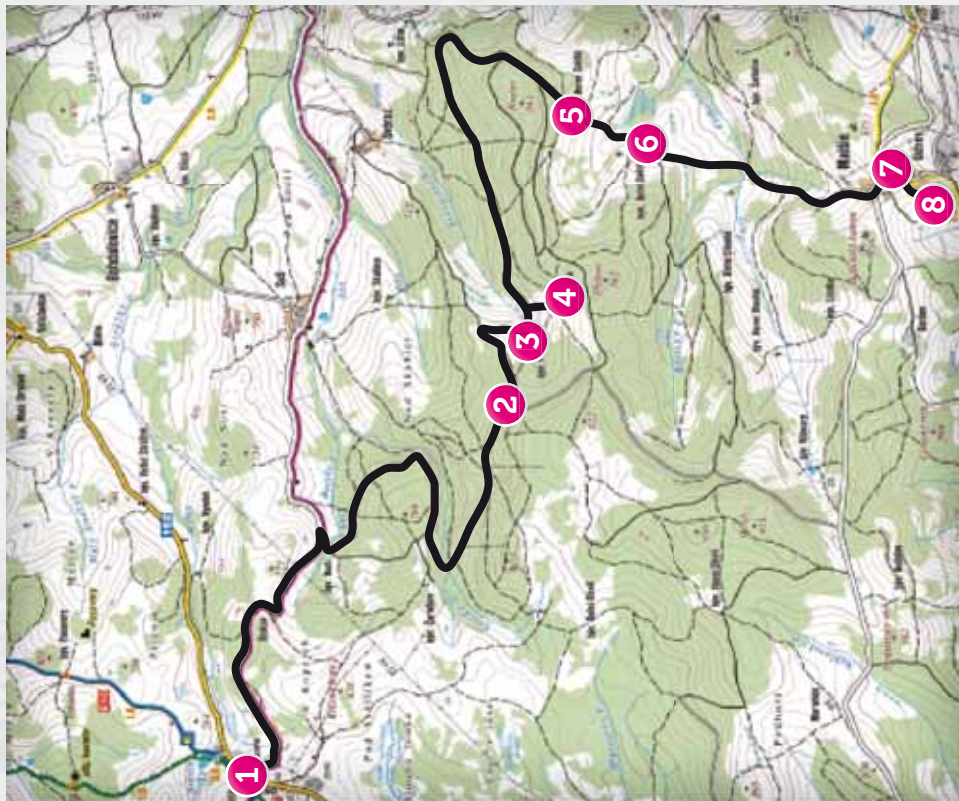
(7) Malšín

Die ersten urkundlichen Erwähnungen über Malšín (dt. Malsching) stammen aus dem 14. Jahrhundert und sind mit der hiesigen Herz-Jesu-Kirche verbunden, die als Pfarrkirche diente. In einer Urkunde vom 18. Januar 1339 wird der Pfarrer Štěpán aus Malsching als Zeuge erwähnt. Weitere Berichte stammen aus dem Jahre 1361, als der hiesige Pfarrer seinen Posten mit dem Pfarrer aus Bareschau tauschte. Ihre Zustimmung zu diesem Akt gaben die Gebrüder Peter und Jodok von Rosenberg, die höchstwahrscheinlich Besitzer von Malsching waren. Dies wird auch durch das Rosenberger Urbarium (Liste der Pflichten der Untertanen gegenüber der Obrigkeit) aus dem Jahre 1380 bestätigt. Das Bestehen von Malsching kann wahrscheinlich seit dem Beginn des 13. Jahrhunderts angenommen werden, als der Böhmerwald im Rahmen der Kolonisation der Grenzgebirge gezielt besiedelt wurde. Zu neuen Bewohnern des Böhmerwalds wurden oft Menschen aus den deutschen Ländern. Nach der Mitte des 14. Jahrhunderts wird Malsching als eine zur Burg Rosenberg gehörende Pfarrgemeinde erwähnt.

(8) Festungsstätte Turnberg und Kapelle der Jungfrau Maria Mutter von der immerwährenden Hilfe

Wie der Name des Berges andeutet (er lautete ursprünglich Thurmberg), stand ein befestigter Wachturm auf seinem Gipfel. Bis heute sind die Überreste der Befestigung in der Form eines Walles im Terrain nachvollziehbar, genauso wie die Anhöhe, auf welcher der Turm stand. Keramische Funde datieren die Existenz der Festungsstätte auf das 13. Jahrhundert. Der Standort an einer dominierenden Stelle mit einem guten Ausblick deutet an, dass der Turm die Wachfunktion hatte, die wahrscheinlich mit dem Hohenfurther, oder auch dem Fridenberger Zweig des Linzer Steigs zusammenhing. Ähnliche Befestigungen entlang der angenommenen Route des Linzer Steigs findet man auch in Zatoň, bei Spolí oder bei Světlík. Diese Festen konnten auch eine Rolle bei dem Prozess der Kolonisation dieser Region durch die Witigonen und das von ihnen gegründete Hohenfurther Kloster, oder sogar noch früher spielen, als dieses Gebiet vom Benediktiner Kloster in Ostrov bei Davle kolonisiert wurde. Am Ende des 13. Jahrhunderts war Turnberg bereits verlassen, da die Feste augenscheinlich ihre Funktion verlor. Die weitere Geschichte des Standorts beginnt erst im Jahre 1856, als auf der Spitze des Turnbergs die Wallfahrtskapelle der Jungfrau Maria Mutter von der immerwährenden Hilfe gebaut wurde. Der Altar in der Kapelle stammt aus der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts. Auf dem Gipfel des Berges öffnet sich den Besuchern ein wunderschöner Ausblick über die umliegende Landschaft.

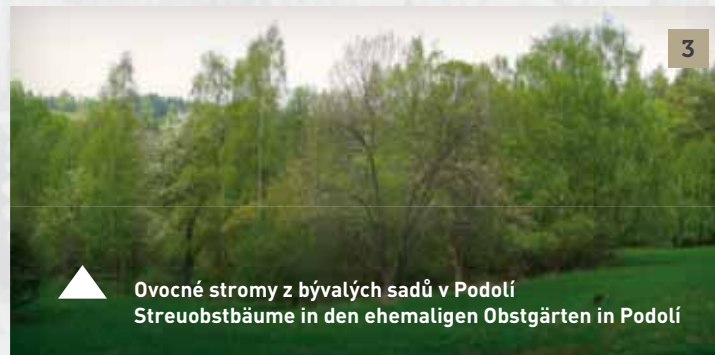

0 1 km

- (1) Světlík
- (2) úvozové cesty nad Podolím
- (3) zaniklá vesnice Podolí
- (4) zaniklá vesnice Hajmín
- (5) zaniklá vesnice Horní Světlá
- (6) zaniklá vesnice Dolní Světlá
- (7) Malšín
- (8) tržiště Turnberg a kaple Panny Marie Pomocné

- (1) Světlík
- (2) Hohlwege oberhalb Podolí
- (3) Untergegangenes Dorf Podolí
- (4) Untergegangenes Dorf Hajmín
- (5) Untergegangenes Dorf Horní Světlá
- (6) Untergegangenes Dorf Dolní Světlá
- (7) Malšín
- (8) Festungsstätte Turnberg und Kapelle der Jungfrau Maria Mutter von der immerwährenden Hilfe

Ovocné stromy z bývalých sadů v Podolí
Streuobstbäume in den ehemaligen Obstgärten in Podolí

Úvozové cesty nad zaniklou vesnicí Podolí
Hohlwege oberhalb des untergegangenen Dorfes Podolí

Bývalá cesta k Hajmínu
Ehemaliger Weg nach Ober Heiming

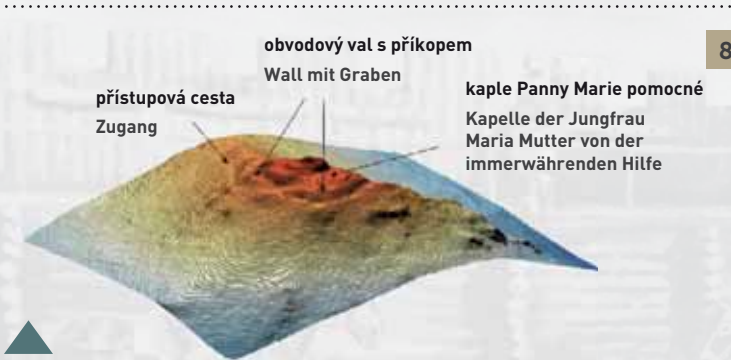
5

▲ Rybníček a statek v bývalé Horní Světlé
Der Teich und ein Bauerngut im ehemaligen Dorf Ober Zwiedlern

6

▲ Pohled od Horní Světlé. V údolí se rozkládala Dolní Světlá, na horizontu je vidět Malšín. • Ausblick von Ober Zwiedlern. Im Tal lag das Dorf Unter Zwiedlern, am Horizont ist die Gemeinde Malsching sichtbar

8

▲ Tvrziště na Turnberku, trojrozměrný model vytvořený pomocí technologie LiDAR
Feste auf dem Gipfel Turnberk, ein mit Hilfe der LIDAR-Technologie geschaffenes dreidimensionales Modell

7

▲ Kostel Srdce Ježíšova v Malšíně
Herz-Jesu-Kirche in Malsching

XI. Z Vyššího Brodu na nejjižnější bod ČR

délka trasy: 11,2 km

Výlet začneme na turistickém rozcestí Vyšší Brod – klášter, železniční zastávka. Povede nás zelená značka. Přes most se dostaneme k cisterciáckému klášteru (1), který určitě stojí za návštěvu. Pokračujeme ulicí Míru a na hlavní křižovatce odbočíme vpravo na vysebrodské náměstí (2). Na jeho druhém konci u kostela sv. Bartoloměje zelenou značku opustíme a napojíme se na žlutou, která vede Lidickou ulicí. Kolem Studáneckého rybníka nás cesta povede až na rozcestí Mlýnec. Odtud se vydáme cestou označenou žlutou i modrou značkou. Modrá se na dalším rozcestí po 1,7 km odpojuje a my budeme dále pokračovat po žluté na turistické rozcestí. Právě zde se dříve rozkládala osada Radvanov (3). K nejjižnějšímu bodu České republiky (4) je to jen 1,2 km. Jen pár desítek metrů za dnešní hranicí se nachází opevnění budované za třicetileté války zvané Švédské šance (5).

(1) cisterciácký klášter Vyšší Brod

Zakladatelem kláštera byl Vok I. z Rožmberka. Podle pověsti jej založil jako výraz díků za záchránění před utonutím. Spíše to však byl promyšlený a strategický tah, kdy kláštery hrály důležitou roli při osidlování a rozvoji hospodářství víceméně pustých oblastí, jakou v té době Šumava byla. O kolonizaci svých území se staral především řád cisterciáků, a proto byli do Vyššího Brodu pozváni mniši z cisterciáckého kláštera v Heiligenkreuzu v Dolních Rakousích. Výstavba klášterních budov probíhala postupně, ke konci 13. a na počátku 14. století již zřejmě stál kostel. V této době byl klášteru zřejmě darován známý Závišův kříž. Rozvoj byl citelně narušen roku 1422, kdy Vyšší Brod dobylo husitské vojsko. Kláštery, zvláště bohaté cisterciácké, byly trnem v oku náboženských radikálů. Také během třicetileté války bylo celé okolí zpuštěno tažením různých armád. Negativně se tak projevila poloha kláštera v blízkosti zemské stezky a hraničního přechodu. Na samém konci války roku 1648 například protáhla okolím švédská armáda. Další neradostné osudy přinesla konventu i doba během druhé světové války a po ní. V klášterních budovách bylo zřízeno skladiště uměleckých děl pro plánovanou sbírku umění ve Vídni. Aby klášter ušel pozornosti spojeneckých letounů, byl natřen zelenou barvou. Pokusy o poválečnou obnovu byly ukončeny v roce 1950 během tzv. akce K. Všechny mužské kláštery na území republiky byly násilím zrušeny, majetek zabaven a mniši internováni. Po roce 1989 byl klášter, byt s hospodářskými budovami ve značně zpuštěném stavu, předán zpět do rukou cisterciáků, kteří celý areál obnovili.

(2) město Vyšší Brod

Osídlení je doloženo k polovině 13. století. Kontrolovalo důležitý brod na staré obchodní stezce z Rakouska do Čech. Významná severojižní komunika-ce určila základní tvar náměstí, které je úzké a protáhlé. Na svém severním konci se zužuje do podoby ulice, která klesá k říčnímu břehu. Vyšší Brod měl zřejmě už ve 13. století statut městečka, v pozdějším středověku je však uváděn pouze jako trhová ves v klášterním majetku, nad nímž měli patronát Rožmberkové. Později opat Kryštof Knoll v roce 1524 obdařil městečko významnějšími privilegii. Ve Vyšším Brodě měli mimo jiné právo odsoudit zločince i k trestu smrti, jak o tom výmluvně svědčila šibenice se zděným čtvercovým základem, která se pravděpodobně v 17. století tyčila na návrší nad silnicí ke Studánkám. Historie Vyššího Brodu je spojena mimo jiné se zpracováním dřeva z okolních lesů, které zde bylo řezáno na pile anebo svazováno do vorů a plaveno po Vltavě do centrálních oblastí Čech a dále do Německa. Dominantou města je farní kostel sv. Bartoloměje při horním konci náměstí. Jádrem stavby je raně gotické, první zmínka o kostelu pochází z roku 1259. Na náměstí najdeme také budovu radnice, kterou poznáme podle vysoké hranolové věže. Vznikla už roku 1525, přestavby a úpravy proběhly v letech 1725 a 1832. Novogotickou přestavbu z roku 1883 navrhl inženýr Franz Karel. Trochu stranou stojí špitální kaple sv. Josefa. Špitál založil v roce 1347 Petr z Rožmberka a ustanovil, aby zde bylo pečováno vždy o 12 přestálých poddaných, kteří nebyli schopni samostatné obživy.

(3) zaniklá vesnice Radvanov

Tato obec bývala poslední vsí na českém území před překročením rakousko-českého pomezí. Vzhledem k tomu, že odsud byla většina obyvatel po válce vystěhovávána a následně se ocitla ve střeženém hraničním pásmu, nezbylo dnes z původních 18 domů téměř nic. Obnoveno bylo jen několik křížků.

(4) nejjižnější bod ČR

Nejjižnější bod české republiky najdeme na konci žluté turistické trasy. Bod je turisticky označen. Jeho souřadnice jsou 48°33´9″ s. š.; 14°19´59″ v. d.

(5) Švédské šance

Název opevnění může být trochu matoucí. Nebylo stavěno švédskou armádou, ale naopak na obranu proti ní. Ta ke konci třicetileté války operovala zvláště na českém území a hrozilo, že vpadne i do rakouských držav Habsburků. Rozkaz k zajištění hranice proto vydal sám císař Ferdinand III. Mimo reduty u Radingu bylo polní opevnění vystavěno také mezi nedalekým Roßbergem a Weigetschlagem, celkově tak měl val délku 1700 metrů. Výstavbou byli pověřeni vojáci Konráda Balthasara von Starhemberga a doba užívání opevnění spadá mezi léta 1641 až 1648. V roce 1648 se švédské oddíly skutečně přiblížily a to ve vysebrodském průsmyku, tedy o něco severněji. Plenili pouze okolí a k boji nedošlo. Po odeznění švédského nebezpečí úloha opevnění u Radingu zcela nekončí. Hranice byly například střeženy během epidemie moru řádící v letech 1680 a 1681.

XI. Aus Vyšší Brod bis zum südlichsten Punkt der ČR

Länge der Route: 11,2 km

Wir beginnen unsere Wanderung an der Gabelung der Wanderwege Vyšší Brod – klášter, železniční zastávka (Hohenfurth – Kloster, Eisenbahnhaltestelle). Wir werden den grünen Wegezeichen folgen. Über die Brücke gelangen wir zum Zisterzienser Kloster (1), das sicherlich einen Besuch wert ist. Wir gehen weiter durch die Straße Míru und biegen an der Hauptkreuzung nach rechts auf den Marktplatz von Hohenfurth (2) ab. Am anderen Ende des Marktplatzes an der St. Bartholomäus-Kirche verlassen wir den grün markierten Wanderweg und knüpfen an den gelb markierten Wanderweg an, der uns durch die Straße Lidická führt. Am Teich Studánecký führt uns der Weg bis zur Weggabelung Mlýnec. Von dort folgen wir dem Weg, der die gelb und blau markierten Wanderrouten verbindet. Nach 1,7 Kilometern biegt der blau markierte Weg ab und wir gehen weiter den gelben Wegezeichen folgend bis zu einer Gabelung der Wanderwege. Gerade hier lag früher die Ansiedlung Radvanov (3). Bis zum südlichsten Punkt der Tschechischen Republik (4) sind es nur 1,2 Kilometer weit. Nur einige Dutzend Meter vor der heutigen Grenze steht eine während des Dreißigjährigen Krieges errichtete Befestigung, Schwedenschanzen (5) genannt.

(1) Zisterzienserkloster Vyšší Brod (dt. Hohenfurth)

Das Kloster wurde durch Wok I. von Rosenberg gegründet. Den Sagen nach gründete er das Kloster als Dank für seine Rettung vor dem Ertrinken. Die Klostergründung war jedoch eher ein durchdachter und strategischer Zug, als Klöster eine wichtige Rolle bei der Besiedlung und Entwicklung der Wirtschaft von wenig besiedelten Regionen spielten, zu welchen damals auch der Böhmerwald gehörte. Die Kolonisation seiner Gebiete stellte vor allem der Orden der Zisterzienser sicher. Deshalb wurden Mönche aus dem Zisterzienserstift in Heiligenkreuz in Niederösterreich nach Hohenfurth gebracht. Die einzelnen Klosterobjekte wurden schrittweise erbaut, die Kirche stand wahrscheinlich bereits am Ende des 13. und zu Beginn des 14. Jahrhunderts. In dieser Zeit erhielt das Stift wahrscheinlich bereits das bekannte Zawisch-Kreuz als Geschenk. Die Stiftentwicklung wurde im Jahre 1422 wesentlich beeinträchtigt, als Hohenfurth von den Hussiten erobert wurde. Klöster, insbesondere reiche Zisterzienserstifte, waren ein Dorn im Auge der religiösen Radikale. Auch während des Dreißigjährigen Kriegs wurde die ganze Gegend durch die Züge verschiedener Armeen verwüstet. Die Lage des Klosters in der Nähe eines Landessteigs und eines Grenzübergangs wirkte sich somit negativ auf das Kloster aus. Ganz

am Ende dieses Krieges im Jahre 1648 zog die schwedische Armee durch die Umgebung der Stadt. Weitere traurige Ereignisse brachte dem Stift auch die Zeit des Zweiten Weltkriegs und die Zeit danach. Die Klostergebäude dienten während des Krieges als Lager der Kunstwerke für eine geplante Kunstwerksammlung in Wien. Damit die Alliiertenflugzeuge das Kloster nicht merkten, wurden seine Fassaden mit grüner Farbe angestrichen. Die Versuche, das Kloster nach dem Krieg wieder zu erneuern, endeten im Jahre 1950 während der sogenannten Aktion K (Aktion Kloster). Alle Klöster der Männerorden auf dem Gebiet der Tschechischen Republik wurden mit Gewalt aufgehoben, deren Vermögen beschlagnahmt und die Mönche interniert. Nach dem Jahre 1989 wurde das Kloster, obwohl ziemlich verwüstet, den Zisterziensern zurückgegeben, die dann das gesamte Areal wiederhergestellt haben.

(2) Stadt Vyšší Brod

Die Besiedlung des Standorts wird bis zur Mitte des 13. Jahrhunderts belegt. Die Stadt kontrollierte eine wichtige Furt auf dem alten Handelsweg aus Österreich nach Böhmen. Dieser bedeutende vom Süden nach Norden laufende Weg hat auch die Grundform des Marktplatzes bestimmt, der schmal und länglich ist. An seinem nördlichen Ende wird der Platz zu einer Straße, die zum Flussufer herabläuft. Hohenfurth hatte wahrscheinlich bereits im 13. Jahrhundert die Stellung der Stadt, im späten Mittelalter wird es jedoch nur als ein Marktflecken in Klosterbesitz angeführt, unter dem Patronat der Rosenberger. Der Abt Kryštof Knoll erteilte dem Städtchen im Jahre 1524 bedeutendere Privilegien. In Hohenfurth hatte man unter anderem das Blutrecht, wovon auch der Galgen mit einem quadratförmigen gemauerten Fundament ausdrücklich zeugte, der wahrscheinlich im 17. Jahrhundert auf der Anhöhe oberhalb der Straße nach Studánky (dt. Kaltenbrunn) stand. Die Geschichte von Hohenfurth ist unter anderem mit der Verarbeitung des Holzes aus den umliegenden Wäldern verbunden, das hier in Sägewerken geschnitten wurde oder in Flöße zusammengesetzt wurde und auf der Moldau ins zentrale Böhmen und weiter nach Deutschland befördert wurde. Die Dominante der Stadt stellt die St. Bartholomäus Kirche dar, die als Pfarrkirche diente und auf dem oberen Ende des Marktplatzes liegt. Ihr Kern ist frühgotisch – die Kirche wird zum ersten Mal im Jahre 1259 erwähnt. Auf dem Marktplatz befindet sich auch das Rathaus mit einem hohen Turm. Es entstand bereits im Jahre 1525 und wurde in den Jahren 1725 und 1832 umgebaut. Der neugotische Umbau des Rathauses wurde im Jahre 1883 durch den Ingenieur Franz Karel geplant. Ein wenig abseits steht die Spitalkapelle St. Josephs. Das Spital wurde im Jahre 1347 durch Peter von Rosenberg gegründet, der anordnete, dass hier jeweils zwölf alte Untertanen versorgt werden sollten, die nicht mehr in der Lage sind, ihren Lebensunterhalt selbstständig zu erwerben.

(3) Verschwundenes Dorf Radvanov

Das Dorf Radvanov war das letzte Dorf auf dem Territorium Böhmens vor der Überquerung der österreichisch-böhmischen Grenze. Weil nach dem Zweiten Weltkrieg die Mehrheit der hiesigen Bewohner vertrieben wurde und das Gebiet zum überwachten Grenzgebiet gehörte, ist von den ursprünglichen achtzehn Häusern in Radvanov fast nicht erhalten geblieben. Erneuert wurden nur einige Kreuze.

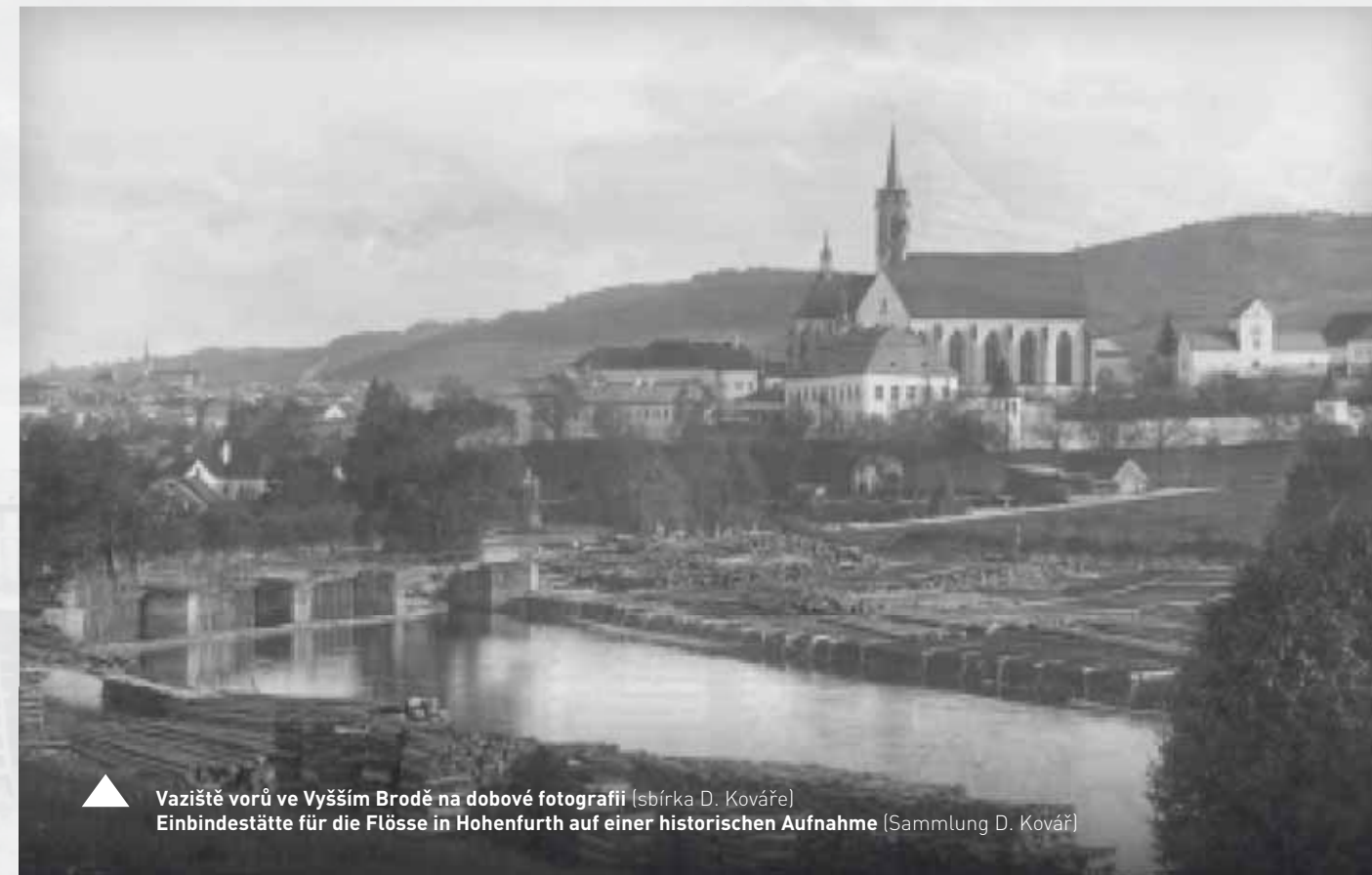

(4) Südlichster Punkt der ČR

Den südlichsten Punkt der Tschechischen Republik findet man am Ende des gelb markierten Wanderweges, wo er gesondert gekennzeichnet ist. Seine Koordinaten sind 48°33'9" n. B. und 14°19'59" ö. L.

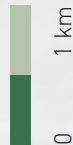
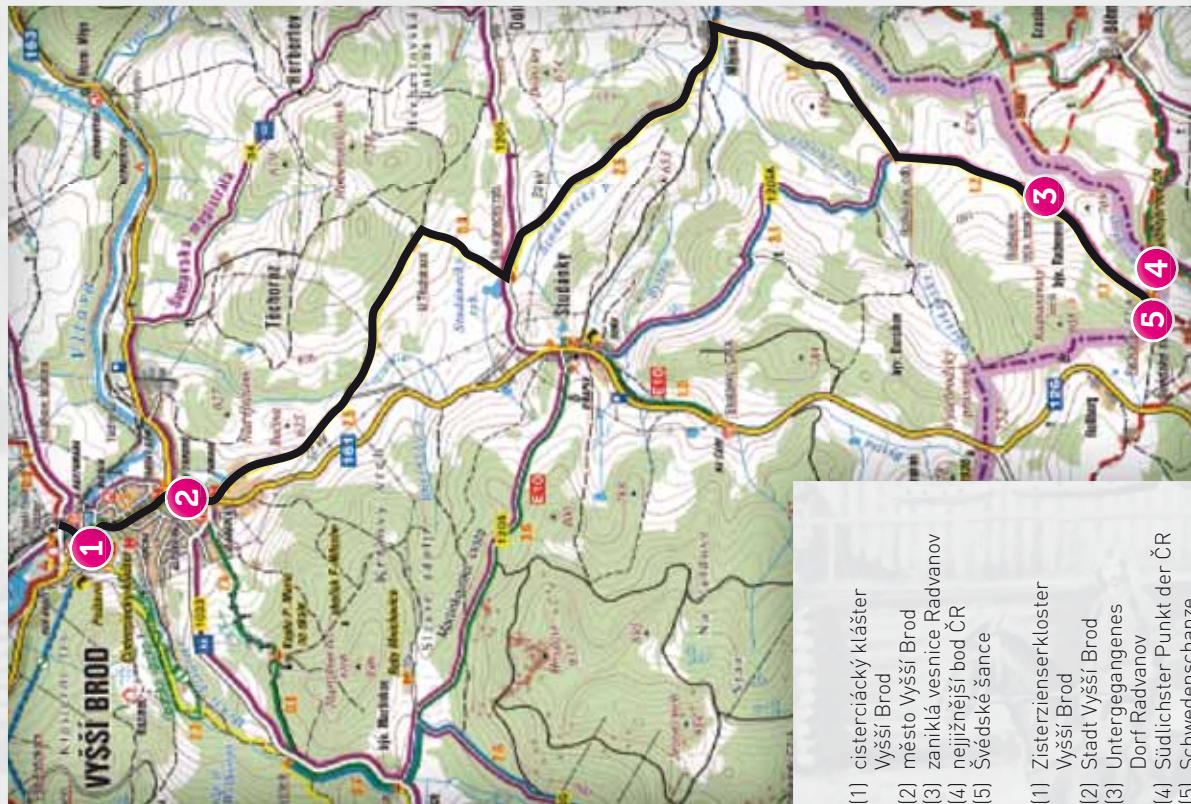
(5) Schwedenschanze

Die Bezeichnung dieser Befestigung kann ein wenig irreführend sein. Sie wurde nicht von der schwedischen Armee, sondern umgekehrt als Schutz gegen sie gebaut. Die schwedische Armee bewegte sich zum Schluss des Dreißigjährigen Krieges insbesondere auf dem tschechischen Territorium und es drohte, dass sie auch die österreichischen habsburgischen Besitztümer angreift. Der Befehl zur Absicherung der Grenze wurde deshalb vom Kaiser Ferdinand III. selbst erlassen. Außer der Schanze bei Rading wurde eine Feldbefestigung auch zwischen dem nahen Roßberg und Weiget-schlag gebaut, der „Schanzl“ hatte somit die Gesamtlänge von 1700 Metern. Mit dem Bau wurden die Soldaten von Konrad Balthasar von Starhem-berg beauftragt und die Befestigung wurde zwischen den Jahren 1641 und 1648 genutzt. Im Jahre 1648 kamen die schwedischen Truppen tatsächlich in die Nähe, nämlich ein wenig nördlicher in den Hohenfurther Pass. Sie plünderten nur die Umgebung und es wurden keine Kämpfe ausgetragen. Nachdem die schwedische Gefahr vorbei gewesen war, war die Aufgabe der Befestigung bei Rading nicht ganz beendet. Die Grenze wurde auch während der Pestseuche in den Jahren 1680 und 1681 überwacht.

Vaziště vorů ve Vyšším Brodě na dobové fotografii (sbírka D. Kováře)
Einbindestätte für die Flösse in Hohenfurth auf einer historischen Aufnahme (Sammlung D. Kovář)

- (1) cisterciácký klášter
Vyšší Brod
  - (2) město Vyšší Brod
  - (3) zaniklá vesnice Radvanov
  - (4) nejjižnější bod ČR
  - (5) Švédské šance
- (1) Zisterzienserkloster
Vyšší Brod
  - (2) Stadt Vyšší Brod
  - (3) Untergegangesen
Dorf Radvanov
  - (4) Südlichster Punkt der ČR
  - (5) Schwedenschanze

▲ Areal cisterciáckého kláštera ve Vyším Brodě • Areal des Zisterzienserklosters in Hohenfurth

Špitální kaple sv. Josefa ve Vyšším Brodě • Spitalkapelle St. Joseph in Hohenfurth

Švédské šance u Radingu (A) • Schwedenschanze bei Rading (A)

Linecká stezka cestovní bedekr úsek Netolice – státní hranice / Der Linzer Steig Reiseführer Abschnitt Netolice – Staatsgrenze

Kniha vznikla v rámci projektu „Linecká stezka“ spolufinancovaného z OP EÚS Rakousko - Česká republika 2007-2013, reg. č. projektu: M00284

Dieses Malbuch ist im Rahmen des aus dem Programm ETZ Österreich – Tschechische Republik 2007-2013 mitfinanzierten Projekts „Linzer Steig“, Reg.-Nr: M00284 entstanden.

Vydavatel/Herausgeber:

Občanské sdružení „Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina“, Školní 124, 384 02 Lhenice;
Místní akční skupina Blanský les - Netolicko, o.p.s. , Mírové náměstí 208, 384 11 Netolice
a LAG SternGartl Gusental, Ringstraße 77, 4190 Bad Leonfelden

Text a obrazová část / Text und Bilder: Archeologický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity / Archäologisches Institut der Philosophischen Fakultät der Südböhmischen Universität

Ilustrace/Illustrator: Libor Balák

Grafická úprava/Graphische Gestaltung: Jiří Kutheil

Nositel autorských práv/Träger der Urheberrechte:

Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina, Školní 124, 384 02 Lhenice;
Místní akční skupina Blanský les - Netolicko, o.p.s. , Mírové náměstí 208, 384 11 Netolice

Tisk a výroba/Druck und Bindung: tiskárna Herbia – společnost s ručením omezeným/Druckerei und Verlag Herbia

náklad 1.000 ks / Auflage 1.000 Stck

1. vydání 2014 – NEPRODEJNÉ/1. Auflage 2014 – UNVERKÄUFLICH

Další informace o naučné stezce naleznete na internetové stránce www.lineckastezka.cz.

Weitere Informationen über den Lehrpfad finden Sie auf der Website www.linzersteig.at.

ISBN 978-80-905980-1-0

9 788090 598010

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

